

**A Közép-Tisza (HUHN20015)
kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület
Natura 2000 fenntartási terve**

Debrecen
2019.

Készítette

Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság

Együttműködő partner

BioAqua Pro Környezetvédelmi Szolgáltató és Tanácsadó Kft.
E-misszió Természet- és Környezetvédelmi Egyesület

Vezető szakmai koordinátor

Olajos Péter

Szakmai koordinátor

Lesku Balázs
Tóth Pál
Dr. Juhász Péter

Vezető természettudományi szakértő

Dr. Müller Zoltán

Vezető agrárgazdálkodási szakértő

Polonkai László

Közreműködő szakértők

Dr. Juhász Péter
Horváth Dénes
Dr. Gulyás Gergely
Kovács Tibor
Lukács Attila
Dobrosi Dénes
Sallai Zoltán
Dr. Tallósi Béla
Monoki Ákos
Dr. Müller Zoltán
Mesterházy Attila
Dr. Sramkó Gábor
Tóth Pál

© Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság 2019.

Ez a dokumentáció a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény értelmében szerzői jogvédelem alatt áll. A dokumentáció nyilvános, a megfelelő hivatkozások mellett szabadon felhasználható és terjeszthető!

Tartalomjegyzék

1. A terület azonosító adatai.....	5
1.1. Név.....	5
1.2. Azonosító kód.....	5
1.3. Kiterjedés.....	5
1.4. A kijelölés alapjául szolgáló fajok és/vagy élőhelyek.....	5
1.4.1. Jelölő élőhelyek.....	5
1.4.2. Jelölő fajok.....	5
1.5. Érintett települések.....	6
1.6. Egyéb védetség kategóriák.....	8
1.7. Tervezési és egyéb előírások.....	9
1.7.1. Természetvédelmi kezelési terv.....	9
1.7.2. Településrendezési eszközök.....	9
1.7.3. Körzeti erdőtervek és üzemtervek.....	11
1.7.4. Tájegységi vadgazdálkodási tervek és vadgazdálkodási üzemtervek.....	12
1.7.5. Halgazdálkodási tervek.....	16
1.7.6. Vízyűjtő-gazdálkodási terv.....	16
1.7.7. Egyéb tervek.....	16
2. Veszélyeztető tényezők.....	17
3. Kezelési feladatok meghatározása.....	23
3.1. Természetvédelmi célkitűzés, a terület rendeltetése.....	23
3.2. Kezelési javaslatok.....	24
3.2.1. Élőhelyek kezelése (Kezelési egységek – KE).....	24
3.2.2. Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztés.....	56
3.2.3. Fajvédelmi intézkedések.....	56
3.2.4. Kutatás, monitorozás.....	57
3.2.5. Mellékletek.....	58
3.3. A kezelési javaslatok megvalósításának lehetséges eszközei a jogi háttér és a tulajdonviszonyok függvényében.....	63
3.3.1. Agrártámogatások.....	63
3.3.2. Pályázatok.....	66
3.3.3. Egyéb.....	66
3.4. A terv egyeztetési folyamatának dokumentációja.....	67
3.4.1. Felhasznált kommunikációs eszközök.....	67
3.4.2. A kommunikáció címzettjei.....	67

I. Natura 2000 fenntartási terv

1. A terület azonosító adatai

1.1. Név

Tervezési terület neve:	Közép-Tisza kiemelt jelentőségű természet-megőrzési terület (kjTT)
-------------------------	--

1.2. Azonosító kód

Tervezési terület azonosítója:	HUHN20015
--------------------------------	-----------

1.3. Kiterjedés

Tervezési terület kiterjedése:	14235,59 ha
--------------------------------	-------------

1.4. A kijelölés alapjául szolgáló fajok és/vagy élőhelyek

A jelölő élőhelyek és állatfajok felsorolásánál a Natura 2000 terület adatlapjának 2018. évi változatát vettük alapul.

1.4.1. Jelölő élőhelyek

- 91E0* - Enyves éger (*Alnus glutinosa*) és magas kőris (*Fraxinus excelsior*) alkotta ligeterdők (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*)
- 3150 - Természetes eutróf tavak *Magnopotamion* vagy *Hydrocharition* növényzettel
- 3270 - Iszapos partú folyók részben *Chenopodion rubri*, és részben *Bidention* növényzettel
- 6440 - *Cnidion dubii* folyóvölgyeinek mocsárrétjei

*: kiemelt jelentőségű jelölő élőhely

1.4.2. Jelölő fajok

- Tompa folyamkagyló (*Unio crassus*)
- Nagy tűzlepke (*Lycaena dispar*)
- Skarlátbogár (*Cucujus cinnaberinus*)
- Balin (*Aspius aspius*)
- Vágó csík (*Cobitis taenia*)
- Halványfoltú küllő (*Gobio albipinnatus*)
- Széles durbins (*Gymnocephalus baloni*)
- Selymes durbins (*Gymnocephalus schraetzer*)
- Réticsík (*Misgurnus fossilis*)
- Garda (*Pelecus cultratus*)
- Szivárványos ökle (*Rhodeus sericeus amarus*)
- Törpecsík (*Sabanejewia aurata*)
- Német bucó (*Zingel streber*)
- Magyar bucó (*Zingel zingel*)
- Vöröshasú unka (*Bombina bombina*)
- Dunai tarajosgöte (*Triturus dobrogicus*)
- Mocsári teknős (*Emys orbicularis*)
- Eurázsiai hód (*Castor fiber*)
- Vidra (*Lutra lutra*)
- Tavi denevér (*Myotis dasycneme*)

- Nyugati piszedenevér (*Barbastella barbastellus*)
- Hegyesorrú denevér (*Myotis blythii*)
- Nagyfülű denevér (*Myotis bechsteinii*)

A Natura 2000 adatlapon nem szereplő, de a fenntartási tervet megalapozó felmérések alapján jelölő értéknek javasolt közösségi jelentőségű faj:

- Közönséges denevér (*Myotis myotis*)
- Csonkafülű denevér (*Myotis emarginatus*)

1.5. Érintett települések

Bács-Kiskun megye: Lakitelek, Tiszaalpár, Tiszakécske, Tiszaug

Csongrád megye: Csongrád

Heves megye: Kisköre, Pély

Jász-Nagykun-Szolnok megye: Besenyszög, Cibakháza, Csataszög, Csépa, Fegyvernek, Kőtelek, Martfű, Nagykörű, Nagyrév, Rákóczi falva, Rákócziújfalva, Szajol, Szolnok, Tiszabó, Tiszabura, Tiszaföldvár, Tiszainoka, Tiszajenő, Tiszakürt, Tiszapüspöki, Tiszaroff, Tizzasas, Tizasüly, Tiszavárkony, Tószeg, Törökszentmiklós, Vezeny

A tervezési terület által érintett helyrajzi számok listáját az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekkel érintett földrészekről szóló 14/2010. (V. 11.) KvVM rendelet (a továbbiakban: KvVM rendelet) tartalmazza. A Natura 2000 területek által érintett helyrajzi számokat és így a Natura 2000 jogi státuszt is a KvVM rendelet rögzíti, térképi megjelenítéssel is. A jogi jelleg a megosztással keletkező utód helyrajzi számokra is kiterjed.

Település	Megye	Érintett terület		A település területének érintettsége(%)
		(ha)	(%)	
Lakitelek	Bács-Kiskun megye	44,80 ha	0,82%	0,31%
Tiszaalpár	Bács-Kiskun megye	65,80 ha	0,72%	0,46%
Tiszakécske	Bács-Kiskun megye	666,04 ha	5,00%	4,68%
Tiszaug	Bács-Kiskun megye	252,43 ha	10,08%	1,77%
Csongrád	Csongrád megye	964,61 ha	5,55%	6,78%
Kisköre	Heves megye	484,15 ha	7,08%	3,40%
Pély	Heves megye	1072,05 ha	11,87%	7,53%

Besenyszög	Jász-Nagykun-Szolnok megye	724,32 ha	5,25%	5,09%
Cibakháza	Jász-Nagykun-Szolnok megye	344,20 ha	9,01%	2,42%
Csataszög	Jász-Nagykun-Szolnok megye	66,95 ha	5,97%	0,47%
Csépa	Jász-Nagykun-Szolnok megye	114,03 ha	3,84%	0,80%
Fegyvernek	Jász-Nagykun-Szolnok megye	76,62 ha	1,07%	0,54%
Kötelek	Jász-Nagykun-Szolnok megye	820,80 ha	18,18%	5,77%
Martfű	Jász-Nagykun-Szolnok megye	124,50 ha	5,39%	0,87%
Nagykörű	Jász-Nagykun-Szolnok megye	831,20 ha	19,42%	5,84%
Nagyrév	Jász-Nagykun-Szolnok megye	377,45 ha	12,67%	2,65%
Rákóczifalva	Jász-Nagykun-Szolnok megye	330,85 ha	9,20%	2,32%
Rákócziújfalva	Jász-Nagykun-Szolnok megye	185,76 ha	9,47%	1,30%
Szajol	Jász-Nagykun-Szolnok megye	296,04 ha	8,01%	2,08%
Szolnok	Jász-Nagykun-Szolnok megye	672,10 ha	3,59%	4,72%
Tiszabő	Jász-Nagykun-Szolnok megye	492,20 ha	14,05%	3,46%
Tiszabura	Jász-Nagykun-Szolnok megye	260,57 ha	5,76%	1,83%
Tiszaföldvár	Jász-Nagykun-Szolnok megye	128,04 ha	1,59%	0,90%
Tiszainoka	Jász-Nagykun-	116,71 ha	6,51%	0,82%

	Szolnok megye			
Tiszajenő	Jász-Nagykun-Szolnok megye	496,98 ha	17,63%	3,49%
Tiszakürt	Jász-Nagykun-Szolnok megye	159,19 ha	5,61%	1,12%
Tiszapüspöki	Jász-Nagykun-Szolnok megye	676,85 ha	18,07%	4,75%
Tiszaroff	Jász-Nagykun-Szolnok megye	1669,78 ha	31,82%	11,73%
Tiszasas	Jász-Nagykun-Szolnok megye	345,00 ha	11,98%	2,42%
Tiszasüly	Jász-Nagykun-Szolnok megye	256,30 ha	2,79%	1,80%
Tiszavárkony	Jász-Nagykun-Szolnok megye	162,11 ha	4,55%	1,14%
Tószeg	Jász-Nagykun-Szolnok megye	78,11 ha	1,32%	0,55%
Törökszentmiklós	Jász-Nagykun-Szolnok megye	455,68 ha	2,46%	3,20%
Vezeny	Jász-Nagykun-Szolnok megye	423,22 ha	16,81%	2,97%
Összesen: 14235,59 ha				

1.6. Egyéb védettségi kategóriák

A terület jelentős része (9298,48 ha) a Közép-Tiszai Tájvédelmi Körzet (kiterjedése 9455,6 ha) része (2/1978. (VIII. 28.) Mt. határozat a Közép-Tiszai Tájvédelmi Körzet létesítéséről, 59/2007. (X. 18.) KvVM rendelet a Közép-tiszai Tájvédelmi Körzet védettségének fenntartásáról).

A Tájvédelmi Körzet három fokozottan védett területrészt foglal magába összesen 852,05 ha kiterjedésben: Pélyi Madárrezervátum (688,98 ha), Óballai gémtelep (76,67 ha), Vezenyi (85,14 ha) fokozottan védett terület (ha).

A tervezési területből 13304,40 ha a Közép-Tisza Különleges madárvédelmi területtel (HUHN10004) van átfedésben.

A tervezési terület az országos ökológiai hálózat ökológiai folyosó övezetével 91,97% -ban átfed. Kis területen (1140,14 ha, Csongrád külterületén) pedig magterülettel (8,01%) is átfed.

Típus	Kód	Név	Átfedés (ha)	Átfedés (%)	Kapcsolódó jogszabály száma
-------	-----	-----	-----------------	----------------	--------------------------------

tájvédelmi körzet	TK	Közép-tiszai Tájvédelmi Körzet	9298,48 ha	65,32 %	2/1978. (VIII. 28.) Mt. határozat a Közép-Tiszai Tájvédelmi Körzetlétesítéséről és 59/2007. (X. 18.) KvVM rendelet a Közép-tiszai Tájvédelmi Körzet védettségének fenntartásáról
Fokozottan védett terület	FV	Pélyi Madárrezervátum	688,97 ha	4,84%	1996. évi. LIII. törvény
Fokozottan védett terület	FV	Vezsenyi fokozottan védett terület	85,13 ha	0,60%	1996. évi. LIII. törvény
Fokozottan védett terület	FV	Óballai gémtelep	76,67 ha	0,54%	1996. évi. LIII. törvény
Natura 2000 terület	Natura 2000	Közép-Tisza	13304,39 ha	93,46%	275/2004. (X.8.) Korm. rendelet
országos ökológiai hálózat magterület övezet	MT	Közép-Tisza	1140,14 ha	8,01 %	Magyarország és egyes kiemelt térségeinek terület rendezési tervéről 2018. évi CXXXIX. törvény
országos ökológiai hálózat ökológiai folyosó övezete	OF	Közép-Tisza	13092,25 ha	91,97%	Magyarország és egyes kiemelt térségeinek terület rendezési tervéről 2018. évi CXXXIX.. törvény

1.7. Tervezési és egyéb előírások

1.7.1. Természetvédelmi kezelési terv

A Közép-tiszai Tájvédelmi Körzet természetvédelmi kezelési tervének szakmai anyaga 2013-ban készült el, jogszabályban nem került kihirdetésre.

1.7.2. Településrendezési eszközök

Csongrád Megyei Közgyűlés 10/2012. (III.19.) rendelete Csongrád Megye Területrendezési Tervéről.

Csongrád Városi Önkormányzat Képviselő-testülete 27/2017. (X. 30.) Önkormányzati rendelete Csongrád Város Helyi Építési Szabályzatról és Szabályozási Terve jóváhagyásról szóló (HÉSZ) 25/2005. (VIII.29.) Ökt. rendeletének módosításáról

Bács-Kiskun Megyei Önkormányzat Közgyűlésének 19/2011. (XI.29.) rendelete Bács-Kiskun

Megye Területrendezési Tervéről.

Lakitelek Nagyközség Képviselőtestületének 26/2006. (XII.19.) KTR rendelete Lakitelek Nagyközség Helyi Építési Szabályzatáról és Szabályozási Tervének Jóváhagyásáról.

1/2017. (I.26.) Tiszaug Község Önkormányzata a helyi építési szabályokról szóló 5/2009. (III.4.) rendelet módosításáról

Tiszaalpár Nagyközségi Önkormányzat Képviselőtestületének 20/2016(XI.14.) önkormányzati rendelete Tiszaalpár Nagyközség Helyi Építési Szabályzatáról (HÉSZ) és Szabályozási Tervének jóváhagyásáról szóló 10/2006./V.24./ KTR. önkormányzati rendelet módosításáról

Heves Megyei Közgyűlés 12/2005. (IV.29.) rendelete Heves Megye Területrendezési tervéről.

Kisköre Város Önkormányzata Képviselő-testületének 12/2009. (XI.26.) rendelete Kisköre Város Helyi Építési Szabályzatának és Szabályozási Tervének módosításáról.

A Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Területrendezési Tervről szóló, a 10/2011.(IV.29.) KR számú rendelettel módosított 18/2004.(XI.9.) KR számú rendelet

Besenyszög Város Önkormányzat Képviselő-testületének 6/2017. (IV.3.) önkormányzati rendelete a Helyi Építési Szabályzatról szóló 1/2008. (II.04.) számú önkormányzati rendelet módosításáról

Cibakháza Nagyközség Képviselőtestületének 18/2004. (VII.30.) rendelete Cibakháza Nagyközség Helyi Építési Szabályzatáról és Szabályozási Tervének Jóváhagyásáról.

Csataszög Község Önkormányzata Képviselő Testületének 14/2007. (XI.28.) rendelete a község Helyi Építési szabályzatáról és Szabályozási Tervének Jóváhagyásáról.

Csépa Község Önkormányzata Képviselő Testületének 14/2007. (XI.30.) rendelete a község Helyi Építési szabályzatáról.

Fegyvernek Nagyközség Önkormányzat Képviselő Testületének 12/ 2016. (X.28.) számú önkormányzati rendelete a Helyi Építési Szabályzatról

Kötelek Község Önkormányzata Képviselő Testületének 15/2009. (XII.2.) rendelete a község Helyi Építési szabályzatáról és Szabályozási Tervének Jóváhagyásáról.

Martfű Város Önkormányzata Képviselő testületének 14/2014. (VIII.6.) önkormányzati rendelete a Helyi Építési Szabályzatról szóló 7/2006.(IV. 27.) számú rendelet módosításáról

Nagykörű Község Önkormányzata Képviselő Testületének 2/2009. (II.25.) rendelete a község Helyi Építési szabályzatáról és Szabályozási Tervének Jóváhagyásáról.

Nagyrév Község Önkormányzata Képviselő Testületének 19/2003. (XII.15.) rendelete a község Helyi Építési szabályzatáról és Szabályozási Tervének Jóváhagyásáról.

Rákóczi falva Város Önkormányzata Képviselő-testületének 9/2011. (V.27.) rendelete a Helyi Építési Szabályzatról.

Rákóczi falva Város Önkormányzata Képviselő-testületének 1/2012 (I.27) számú rendelete a Helyi Építési Szabályzatról 2/2012.(I.26) önk.hat.tel.rend.terv mód.

Szajol Községi Önkormányzat Képviselőtestületének 17/2003. (XII.11.) rendelete a Szajoli Településrendezési Terv részeit képező Szajoli Építési Szabályzat és Szabályozási terv megállapításáról.

Szolnok szabályozási terv és helyi építési szabályzat – 47/2011. (XII.15.) rendelet.

Szolnok Településrendezési tervek felülvizsgálata és 2015 évi rész módosítása 104/2016. (IV.28.) közgyűlési határozattal és 12/2016. (V.2.) önkormányzati rendelettel jóváhagyott dokumentáció

Tiszabura Község Önkormányzat Képviselő Testületének 7/2006. (IX. 18.) rendelete a Helyi Építési Szabályzatról.

Tiszabő község 3/2011. (III.5.) rendelete a Helyi Építési Szabályzat és Szabályozási terv elfogadásáról.

Tiszaföldvár Város Önkormányzatának 48/2004. (VIII.11.) ÖR rendelete a Tiszaföldvári Építési szabályzatról.

Tiszajenő Községi Önkormányzat 15/2006. (VI.30.) rendelete a Helyi Építési Szabályzatról. A rendeletet módosította a 14/2008.(IX.25.), a 20/2009.(IX.18.) és a 10/2017.(XI.28.) önkormányzati rendelet.

Tizsakürt községrendezési terve – 10/2003. (X.30.) rendelet (egységes szerkezetben, utoljára módosítva 18/2007. (XII. 20.) rendelettel).

Tiszainoka Község Önkormányzatának 3/2015. (II.27.) sz. önkormányzati rendelete Tiszainoka Község Képviselő-testületének a helyi építési szabályokról szóló 21/2003.(IX.15.) Kt. rendeletének módosításáról

Tiszapüspöki Községi Önkormányzat Képviselőtestületének 13/2005. (V.25.) rendelete a Tiszapüspöki Településrendezési Terv részeit képező Tiszapüspöki Építési Szabályzat és Szabályozási terv megállapításáról.

Tiszaroff Község Önkormányzat Képviselő-testületének 20/2004. (XII.1) rendelete Tiszaroff község helyi építési előírásairól és az egyes építési munkák engedélyezéséről.

Tiszásas, szabályozási terv és helyi építési szabályzat - 9/2007 (VI.27.) rendelet.

Tizsasüly Községi Önkormányzat Képviselő-testületének 18/2014. (XII. 02.) önkormányzati rendelete a Helyi Építési Szabályzatról szóló 31/2004. (XII.16.) számú rendelet módosításáról

Tizsasüly község önkormányzat képviselő-testületének 6 / 2016. (IV.28.) rendelete a Helyi Építési Szabályzatról

Tizsavárkony Község Önkormányzata Képviselőtestületének 15/2009. (X.15.) rendelete Tizsavárkony helyi építési szabályzatáról.

Vezseny Községi Önkormányzat Képviselő-testületének 12/2007. (VI.01.) Ör. rendelete a Helyi Építési Szabályzatról.

7/2015.(IV.16.) önkormányzati rendelet a Helyi Építési Szabályzatról szóló 12/2007.(VI.01.) sz. Önkormányzati rendelet módosításáról

Törökszentmiklós Város Önkormányzata Képviselő-testületének 21/2005. (VI.24.) rendelete Törökszentmiklós Város Helyi Építési Szabályzatáról, valamint Szabályozási Tervének jóváhagyásáról. Módosította: 5/2017. (I.27.) rendelet.

Tószeg Község Önkormányzat Képviselő Testületének 19/2013(XII.19.) önkormányzati rendelete Tószeg Helyi Építési Szabályzatáról.

1.7.3. Körzeti erdőtervek és üzemtervek

Körzeti erdőterv: Kiskörei erdészeti tervezési körzet erdőterve (Érvényesség: A következő körzeti erdőtervezés alapján kiadott erdőterv véglegessé válásáig.) Határozat száma: HE-

02/ERDO/772-12/2019.

Körzeti erdőterv: Közép-Tisza erdészeti tervezési körzet erdőterve Közép-Tisza körzet: (Érvényesség: 2017. január 1. – 2027. január 1.) Ügyszáma: HB/11-ERD/12744-1/2016.

Körzeti erdőterv: Szolnok-Jászsági erdészeti tervezési körzet erdőterve (Érvényesség: A következő körzeti erdőtervezés alapján kiadott erdőterv véglegessé válásáig.) Határozat száma: HB-03/ERD/01283-3/2019.

Körzeti erdőterv: Bugaci körzet erdészeti tervezési körzet erdőterve (Érvényesség: A következő körzeti erdőtervezés alapján kiadott erdőterv véglegessé válásáig.) Határozat száma: BK-05/ERD/10618-1/2017.

Körzeti erdőterv: Kecskeméti körzet erdészeti tervezési körzet erdőterve (Érvényesség: A következő körzeti erdőtervezés alapján kiadott erdőterv véglegessé válásáig.) Határozat száma: BK-05/ERD/02938-2/2019.

Körzeti erdőterv: Marosszög-Csanádi erdészeti tervezési körzet erdőterve (érvényes: 2008. január 1. – 2017. december 31.) Törzskönyvi szám: 51/2008.

1.7.4. Tájegységi vadgazdálkodási tervek és vadgazdálkodási üzemtervek

A Közép-Tisza kiemelt természetmegőrzési terület a Duna-Tisza-Közi Vadgazdálkodási Táj Tiszatavi tájegységbe, Jászsági Tájegységbe, Mátra-alja-Dél-hevesi Tájegységbe, Alsó-tiszamenti tájegységbe, Kiskunsági tájegységbe és a Tiszántúli Vadgazdálkodási táj Nagykunsági tájegységbe, Tiszaugi tájegységbe tartozik. A tájegység vadgazdálkodására a tájegységi vadgazdálkodási tervekben foglaltak az irányadóak.

Paphalmi Diána Vadásztársaság (vadgazdálkodási egység kódszáma: 16-752550-311) vadgazdálkodási üzemterve. Üzemtervének elfogadásáig a vad védelméről, a vadgazdálkodásról, valamint a vadászatról szóló 1996. évi LV. törvény végrehajtására kiadott 79/2004 (V.04.) FVM rendelet 30/A § alapján tervez a vadászati hatóság az éves terveknek megfelelően.

Szöke Tisza (vadgazdálkodási egység kódszáma:16-751050-309 vadgazdálkodási üzemterve. Üzemtervének elfogadásáig a vad védelméről, a vadgazdálkodásról, valamint a vadászatról szóló 1996. évi LV. törvény végrehajtására kiadott 79/2004 (V.04.) FVM rendelet 30/A § alapján tervez a vadászati hatóság az éves terveknek megfelelően.

Tiszaburai Földtulajdonosok Közössége (vadgazdálkodási egység kódszáma: 16-752560-311) Vadgazdálkodási üzemterve érvényes: 2037. február 28. Jóváhagyó határozat ügyiratszám: JN-07/54/00165-5/2019.

Vadgazdálkodási egység kódszáma: 16-755550-309, Üzemtervének elfogadásáig a vad védelméről, a vadgazdálkodásról, valamint a vadászatról szóló 1996. évi LV. törvény végrehajtására kiadott 79/2004 (V.04.) FVM rendelet 30/A § alapján tervez a vadászati hatóság az éves terveknek megfelelően.

Szőke Tisza Vadásztársaság (vadgazdálkodási egység kódszáma: 16-752650-106)
Vadgazdálkodási üzemterve érvényes: 2037. február 28. Jóváhagyó határozat ügyiratszám: JN-07/54/00118-4/2019.

Kunsági Dózsa Vadásztársaság (vadgazdálkodási egység kódszáma: 16-752950-106)
Vadgazdálkodási üzemterve érvényes: 2037. február 28. Jóváhagyó határozat ügyiratszám: JN-07/54/00088-4/2019.

Tiszakanyar Vadásztársaság (vadgazdálkodási egység kódszáma: 16-751550-309)
vadgazdálkodási üzemterve. Üzemtervének elfogadásáig a vad védelméről, a vadgazdálkodásról, valamint a vadászatról szóló 1996. évi LV. törvény végrehajtására kiadott 79/2004 (V.04.) FVM rendelet 30/A § alapján tervez a vadászati hatóság az éves terveknek megfelelően.

Szalacska Vadásztársaság (vadgazdálkodási egység kódszáma: 16-751450-309)
Vadgazdálkodási üzemterve érvényes: 2037. február 28. Jóváhagyó határozat ügyiratszám: JN-07/54/00308-5/2019.

Senator Vadásztársaság (vadgazdálkodási egység kódszáma: 16-751460-309)
Vadgazdálkodási üzemterve érvényes: 2037. február 28. Jóváhagyó határozat ügyiratszám: JN-07/54/00014-4/2019.

Nagykörüi Vadásztársaság Egyesület (vadgazdálkodási egység kódszáma: 16-751650-309)
Vadgazdálkodási üzemterve érvényes: 2037. február 28. Jóváhagyó határozat ügyiratszám: JN-07/54/00229-4/2019.

Herman Ottó Vadásztársaság (vadgazdálkodási egység kódszáma: 16-753250-106)
vadgazdálkodási üzemterve. Üzemtervének elfogadásáig a vad védelméről, a vadgazdálkodásról, valamint a vadászatról szóló 1996. évi LV. törvény végrehajtására kiadott 79/2004 (V.04.) FVM rendelet 30/A § alapján tervez a vadászati hatóság az éves terveknek megfelelően.

Tiszapüspöki Hofi Géza Vadásztársaság (vadgazdálkodási egység kódszáma: 16-753310-2-4-1)
vadgazdálkodási üzemterve. Üzemtervének elfogadásáig a vad védelméről, a vadgazdálkodásról, valamint a vadászatról szóló 1996. évi LV. törvény végrehajtására kiadott 79/2004 (V.04.) FVM rendelet 30/A § alapján tervez a vadászati hatóság az éves terveknek megfelelően.

Diana Vadásztársaság (vadgazdálkodási egység kódszáma: 16-751750-309) Vadgazdálkodási üzemterve érvényes: 2037. február 28. Jóváhagyó határozat ügyiratszám: JN-07/54/00337-4/2019.

Tószegi "dr. Bay Béla" Vadásztársaság (vadgazdálkodási egység kódszáma: 16-751850-101)
Vadgazdálkodási üzemterve érvényes: 2037. február 28. Jóváhagyó határozat ügyiratszám: JN-07/54/00714-4/2019.

Rákóczi falvai Varsány Vadásztársaság (vadgazdálkodási egység kódszáma: 16-753950-101)

Vadgazdálkodási üzemterve érvényes: 2037. február 28. Jóváhagyó határozat ügyiratszama: JN-07/54/00179-4/2019.

Robinia Vadásztársaság (vadgazdálkodási egység kódszáma: 16-753960-101) Vadgazdálkodási üzemterve érvényes: 2037. február 28. Jóváhagyó határozat ügyiratszama: JN-07/54/00249-5/2019.

Tisza Vadásztársaság (vadgazdálkodási egység kódszáma: 16-751950-101) vadgazdálkodási üzemterve. Üzemtervének elfogadásáig a vad védelméről, a vadgazdálkodásról, valamint a vadászatról szóló 1996. évi LV. törvény végrehajtására kiadott 79/2004 (V.04.) FVM rendelet 30/A § alapján tervez a vadászati hatóság az éves terveknek megfelelően.

Dózsa Vadásztársaság (vadgazdálkodási egység kódszáma: 16-754850-101) vadgazdálkodási üzemterve. Üzemtervének elfogadásáig a vad védelméről, a vadgazdálkodásról, valamint a vadászatról szóló 1996. évi LV. törvény végrehajtására kiadott 79/2004 (V.04.) FVM rendelet 30/A § alapján tervez a vadászati hatóság az éves terveknek megfelelően.

Tiszazug Vadásztársaság (vadgazdálkodási egység kódszáma: 16-754950-101) vadgazdálkodási üzemterve. Üzemtervének elfogadásáig a vad védelméről, a vadgazdálkodásról, valamint a vadászatról szóló 1996. évi LV. törvény végrehajtására kiadott 79/2004 (V.04.) FVM rendelet 30/A § alapján tervez a vadászati hatóság az éves terveknek megfelelően.

Cserkeszőlő és Vidéke Vadásztársaság (vadgazdálkodási egység kódszáma: 16-755050-101) vadgazdálkodási üzemterve. Üzemtervének elfogadásáig a vad védelméről, a vadgazdálkodásról, valamint a vadászatról szóló 1996. évi LV. törvény végrehajtására kiadott 79/2004 (V.04.) FVM rendelet 30/A § alapján tervez a vadászati hatóság az éves terveknek megfelelően.

Tisza Vadásztársaság (vadgazdálkodási egység kódszáma: 16-755150-101) vadgazdálkodási üzemterve. Üzemtervének elfogadásáig a vad védelméről, a vadgazdálkodásról, valamint a vadászatról szóló 1996. évi LV. törvény végrehajtására kiadott 79/2004 (V.04.) FVM rendelet 30/A § alapján tervez a vadászati hatóság az éves terveknek megfelelően.

Szelevény-Csépa Vadásztársaság (vadgazdálkodási egység kódszáma: 16-755250-101) vadgazdálkodási üzemterve. Üzemtervének elfogadásáig a vad védelméről, a vadgazdálkodásról, valamint a vadászatról szóló 1996. évi LV. törvény végrehajtására kiadott 79/2004 (V.04.) FVM rendelet 30/A § alapján tervez a vadászati hatóság az éves terveknek megfelelően.

Tepélypusztai Vadászati Társaság (vadgazdálkodási egység kódszáma: 10-703650-311) Vadgazdálkodási üzemterve érvényes: 2037. február 28. Jóváhagyó határozat ügyiratszama: HE-02/FMO/703-16/2019.

Pélyi Tiszatáj Vadásztársaság (vadgazdálkodási egység kódszáma: 10-704850-310) Vadgazdálkodási üzemterve érvényes: 2037. február 28. Jóváhagyó határozat ügyiratszama: HE-02/FMO/352-5/2019.

Alba Vadász Vadásztársaság (vadgazdálkodási egység kódszáma: 10-704950-311) Vadgazdálkodási üzemterve érvényes: 2037. február 28. Jóváhagyó határozat ügyiratszám: HE-02/FMO/425-5/2019.

Tiszanánai Természetbarátok Környezet-és Vadgazdálkodás Egyesülete (vadgazdálkodási egység kódszáma: 10-705050-311) Vadgazdálkodási üzemterve érvényes: 2037. február 28. Jóváhagyó határozat ügyiratszám: HE-02/FMO/693-2/2019.

Csongrád-Bokrosi Vadásztársaság (vadgazdálkodási egység kódszáma: 06-800150-305) vadgazdálkodási üzemterve. Üzemtervének elfogadásáig a vad védelméről, a vadgazdálkodásról, valamint a vadászatról szóló 1996. évi LV. törvény végrehajtására kiadott 79/2004 (V.04.) FVM rendelet 30/A § alapján tervez a vadászati hatóság az éves terveknek megfelelően.

Csongrád Május 1. Vadásztársaság (vadgazdálkodási egység kódszáma: 06-800250-305) vadgazdálkodási üzemterve. Üzemtervének elfogadásáig a vad védelméről, a vadgazdálkodásról, valamint a vadászatról szóló 1996. évi LV. törvény végrehajtására kiadott 79/2004 (V.04.) FVM rendelet 30/A § alapján tervez a vadászati hatóság az éves terveknek megfelelően.

Bársony István Mezőgazdasági Szakközépiskola (vadgazdálkodási egység kódszáma: 06-800310-330) vadgazdálkodási üzemterve. Üzemtervének elfogadásáig a vad védelméről, a vadgazdálkodásról, valamint a vadászatról szóló 1996. évi LV. törvény végrehajtására kiadott 79/2004 (V.04.) FVM rendelet 30/A § alapján tervez a vadászati hatóság az éves terveknek megfelelően.

Nagyréti Vadásztársaság (vadgazdálkodási egység kódszáma: 06-800160-101) Vadgazdálkodási üzemterve érvényes: 2037. február 28. Jóváhagyó határozat ügyiratszám: CS-02/H01/558-2/2019.

Tisza-kécskei Tisza Vadásztársaság (vadgazdálkodási egység kódszáma: 03-601950-306) Vadgazdálkodási üzemterve érvényes: 2037. február 28. Jóváhagyó határozat ügyiratszám: BK-05/FM/00278-5/2019.

Kécskei Vadásztársaság (vadgazdálkodási egység kódszáma: 03-601850-306) Vadgazdálkodási üzemterve érvényes: 2019/2020. Jóváhagyó határozat ügyiratszám: BK-05/FM/01542-2/2019.

Lakitelek - Töserdő Vadásztársaság (vadgazdálkodási egység kódszáma: 03-602050-306) vadgazdálkodási üzemterve. Üzemtervének elfogadásáig a vad védelméről, a vadgazdálkodásról, valamint a vadászatról szóló 1996. évi LV. törvény végrehajtására kiadott 79/2004 (V.04.) FVM rendelet 30/A § alapján tervez a vadászati hatóság az éves terveknek megfelelően.

Tiszaalpár Tisza Vadásztársaság (vadgazdálkodási egység kódszáma: 03-603850-306) vadgazdálkodási üzemterve. Üzemtervének elfogadásáig a vad védelméről, a vadgazdálkodásról, valamint a vadászatról szóló 1996. évi LV. törvény végrehajtására kiadott

79/2004 (V.04.) FVM rendelet 30/A § alapján tervez a vadászati hatóság az éves terveknek megfelelően.

1.7.5. Halgazdálkodási tervek

Tisza folyó (266-258 fkm.) (víztérkód: 03-0080-1-1) Halgazdálkodásra jogosult neve: Közép-Tisza Vidéki Horgász Egyesületek Szövetsége, Szolnok (Érvényesség: 2016.11.09.-2020.12.31.) Jóváhagyó határozat száma: BKH/001/5049-11/2016.

Tisza folyó (403,2 fkm-266,5 fkm.) (víztérkód: 16-0225-1-1) Halgazdálkodásra jogosult neve: Közép-Tisza-Vidéki Horgász Egyesületek Szövetsége, Szolnok (Érvényesség: 2021.október.19.) Jóváhagyó határozat száma: JN/10/01674-8/2016.

Csatlói Holt-Tisza (víztérkód: 16-0058-1-1) Halgazdálkodásra jogosult neve: Közép-Tisza-Vidéki Horgász Egyesületek Szövetsége, Szolnok (Érvényesség: 2021.október.14.) Jóváhagyó határozat száma: JN/10/02453-6/2016.

Gói-tói Holt-Tisza (víztérkód: 16-0082-1-1) Halgazdálkodásra jogosult neve: Közép-Tisza-Vidéki Horgász Egyesületek Szövetsége, Szolnok (Érvényesség: 2021.október.14.) Jóváhagyó határozat száma: JN/10/02452-6/2016.

Kovácsi Holt-Tisza (víztérkód: 16-0163-1-1) Halgazdálkodásra jogosult neve: Közép-Tisza-Vidéki Horgász Egyesületek Szövetsége, Szolnok (Érvényesség: 2021.október.14.) Jóváhagyó határozat száma: JN/10/02451-6/2016.

Szórói Holt-Tisza (víztérkód: 16-0218-1-1) Halgazdálkodásra jogosult neve: Közép-Tisza-Vidéki Horgász Egyesületek Szövetsége, Szolnok (Érvényesség: 2022.október.18.) Jóváhagyó határozat száma: JN-07/54/02351-7/2017.

Tisza folyó (víztérkód: 06-003-1-1) Halgazdálkodásra jogosult neve: Horgászegyesületek Csongrád Megyei Szövetsége, Szeged (Érvényesség: 2017.01.01. – 2021.12.31.) Jóváhagyó határozat száma: CS-02/H01/01355-13/2017.

Tisza tó (víztérkód: 10-009-1-1) Halgazdálkodásra jogosult neve: Tisza-tavi Sporthorgász Közhasznú Nonprofit Kft, Tiszafüred (Érvényesség: 2019.december 31.) Jóváhagyó határozat száma: HEH/FMI/39-7/2015.

1.7.6. Vízyűjtő-gazdálkodási terv

(2-18) Nagykunság alegység vízgyűjtő-gazdálkodási terve – Elfogadva a Kormány 1155/2016 (III. 31.) Korm. határozatban, közzétéve a 14. számú Hivatalos értesítőben (2016. április 7.).

(2-9) Hevesi-sík alegység vízgyűjtő-gazdálkodási terve – Elfogadva a Kormány 1155/2016 (III. 31.) Korm. határozatban, közzétéve a 14. számú Hivatalos értesítőben (2016. április 7.).

(<http://www.vizugy.hu/index.php?module=vizstrat&programelemid=149> alapján)

1.7.7. Egyéb tervek

Nagyvízi Mederkezelési Tervek (10.NMT.03, 10.NMT.04, 10.NMT.Szolnok)

2. Veszélyeztető tényezők

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége (H: nagy; M: közepes; L: alacsony)	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
A08	gyepterület kaszálása vagy vágása	L	3,06	6440- <i>Cnidion dubii</i> folyóvölgyeinek mocsárrétjei: A hasznosítás (legeltetés vagy kaszálás) elmaradása miatt az özönnövények gyors térfoglalása jellemző, megindul a cserjésedés és a beerdősülés. Ez a folyamat általában sűrű gyalogakácós kialakulásával veszi kezdetét. Az utóbbi években az egyik legjelentősebb veszélyeztető tényező a kaszálási módok, de főleg eszközök megváltozása, ami sietteti a növényzet homogenizálódását és főleg az ízeltlábú-együttesekre van drasztikus hatással.
B03	erdőfelújítás idegenhonos, vagy tájidegen fajokkal vagy azok betelepítése	H	22,70	91E0*-Enyves éger (<i>Alnus glutinosa</i>) és magas kőris (<i>Fraxinus excelsior</i>) alkotta ligeterdők (<i>Alno-Padion</i> , <i>Alnion incanae</i> , <i>Salicion albae</i>): A nemes nyárasok kiterjedése az utóbbi évtizedben csökkenni kezdett. A véghasználatok után hazai fafajokkal történt (és részben történik ma is) a felújítás, de az elmúlt években a nemes nyárral történő erdőfelújítás is jellemző. Az érintett erdőrészek közül 332 erdőrészlet esetében a célállomány nemes nyáras vagy nemes nyáras – hazai nyáras (a rendelkezésre álló adatok szerint), ez 1104,6 ha. A genetikai introgressziós folyamat eredményeképpen az őshonos fekete nyár (<i>Populus nigra</i>) faj genetikai felolvadása következhet be a nemes nyárral (és különböző fokú hibridekkel) történő hibridizáció miatt. Az erdészeti felújítások során használt szaporítóanyag sokszor ismeretlen, vagy nem helyi, Közép-Tiszai eredetű, ugyanakkor kevés a vegetatív módon (sarjaztatással) történő felújítás, ami idővel a helyi körülményekhez alkalmazkodott génállomány eltűnéséhez vezethet. Sok esetben ellehetetleníti a vetényüléssel létrejött állományok megtartását. Szintén komoly probléma, hogy az amúgy is visszaszorulóban lévő őshonos keményfa fajokat a vadkár okozta felújítási nehézségek miatt vagy mellőzik, vagy az elültetett csemeték a szükséges vadrágás elleni kezelés hiányában elpusztulnak. A Nagyvízi Mederkezelési Terv előírásai miatt a tág hálózatu nemesnyár ültetvények térhódítása várható.

B12	ritkítás	H	22,70	Tavi denevér (<i>Myotis dasycneme</i>), nyugati piszedenevér (<i>Barbastella barbastellus</i>), hegyesorru denevér (<i>Myotis blythii</i>), nagyfülű denevér (<i>Myotis bechsteinii</i>): veszélyt jelenthet a faj helyi állománya számára az őshonos fafajú erdőkben az, hogy a nevelővágások vagy egészségügyi termelések során az odvas, leváló kérgű, hasadt törzsű fák kitermelése kerülnek. A folyamatban lévő és küszöbön álló vízügyes nagyprojektek erdőszerkezetet teljesen átalakító hatásai több ezer hektáron érintik a jelölő élőhelyet és számos jelölő fajt.
I01	az Unió számára veszélyt jelentő idegenhonos inváziós fajok	H	100	6440- <i>Cnidion dubii</i> folyóvölgyeinek mocsárrétjei: A Tisza töltésén a selyemkóró (<i>Asclepias syriaca</i>), hatalmas állományai veszélyeztetik az élőhelyet.
I02	egyéb idegenhonos inváziós faj	L	<5%	3270-Iszapos partú folyók részben <i>Chenopodium rubri</i> , és részben <i>Bidens</i> növényzettel: A legnagyobb problémát jelenti a területen az özönnövények gyors terjedése. Az özönnövények tömeges elszaporodása átalakítja a természetes élőhelyek szerkezetét. A következő fajok okoznak olyan problémákat, amely már az élőhelyek szerkezetét is veszélyezteti: olasz szerbtövis (<i>Xanthium italicum</i>), fekete farkasfog (<i>Bidens frondosa</i>). lándzsás őszirózsa (<i>Aster lanceolatus</i> agg.), süntök (<i>Echinocystis lobata</i>). 6440- <i>Cnidion dubii</i> folyóvölgyeinek mocsárrétjei: A legnagyobb problémát jelenti a területen az özönnövények gyors terjedése. Az özönnövények tömeges elszaporodása átalakítja a természetes élőhelyek szerkezetét. A következő faj okoz olyan problémákat, amely már az élőhelyek szerkezetét is veszélyezteti: gyalogakác (<i>Amorpha fruticosa</i>). Számos helyen megfigyelhető, hogy a kezelés elmaradása esetén nagyon intenzíven terjed a faj. A legelő szarvasmarha csordák hiányában a gyalogakác visszaszorítása kaszálással hosszú távon nem megoldható. A töltésrészsűkön intenzíven terjedő selyemkóró (<i>Asclepias syriaca</i>) a hibás kezelési gyakorlat következtében rendkívül nagy ütemben terjed és a közvetlen szomszédos mocsárréti élőhelyeket folyamatosan fertőzi.

		H	22,70	<p>91E0*-Enyves éger (<i>Alnus glutinosa</i>) és magas kőris (<i>Fraxinus excelsior</i>) alkotta ligeterdők (<i>Alno-Padion</i>, <i>Alnion incanae</i>, <i>Salicion albae</i>): A legnagyobb problémát jelenti a területen az özönnövények gyors terjedése. Az özönnövények tömeges elszaporodása átalakítja a természetes élőhelyek szerkezetét.</p> <p>Kevés a területen az olyan puhafás ligeterdő, amelyben az özönnövények borítása alacsony. Problémát jelentő fajok: gyalogakác (<i>Amorpha fruticosa</i>), zöld juhar (<i>Acer negundo</i>), amerikai kőris (<i>Fraxinus pennsylvanica</i>), fehér akác (<i>Robinia pseudoacacia</i>), parti szőlő (<i>Vitis riparia</i>), süntök (<i>Echinocystis lobata</i>), közönséges vadszőlő (<i>Parthenocissus inserta</i>), ezüst juhar (<i>Acer saccharinum</i>), <i>Morus</i> sp., ostorfa (<i>Celtis</i> sp.), bálványfa (<i>Ailanthus altissima</i>).</p>
		H	70	Nagy tűzlepke (<i>Lycaena dispar</i>): A legnagyobb problémát jelenti a területen az özönnövények gyors terjedése. Az özönnövények tömeges elszaporodása átalakítja a természetes élőhelyek szerkezetét.
A10	extenzív legeltetés vagy alullegetetés	L	3,06	6440- <i>Cnidion dubii</i> folyóvölgyeinek mocsárrétjei: A mocsárrétek legeltetése az alapvető kezelési módja az élőhelynek, különösen ott, ahol a kaszálás nem kivitelezhető pl. a talajnedvességi viszonyok, zsombékosság miatt.
L01	természetes abiotikus folyamatok	M	7,16	<p>Nagy tűzlepke (<i>Lycaena dispar</i>): A kedvezőtlen időszakban érkező elöntés a peték és a lárvák pusztulását okozhatja.</p> <p>Eurázsiai hód (<i>Castor fiber</i>), vidra (<i>Lutra lutra</i>): A nagy áradások, főleg a téliek jelentős hatással vannak a fajra.</p> <p>Skarlátbogár (<i>Cucujus ciannaberinus</i>): Az nagy áradások, főleg a téliek jelentős hatással vannak a skarlátbogár, lokális állományait megtizedelik.</p>
L02	fajösszetétel változás természetes	M	11,26	Mocsári teknős (<i>Emys orbicularis</i>), tavi denevér (<i>Myotis dasycneme</i>): A sekély holtmedrek feltöltődése, majd beerdősülése a szaporodó- és táplálkozóhelyek zsugorodásával jár.

				<p>Nagy tűzlepke (<i>Lycaena dispar</i>): A rét- és legelőgazdálkodás háttérbe szorulásával a faj számára kedvező nyílt területek fogyatkozása jelent veszélyt.</p> <p>6440-<i>Cnidion dubii</i> folyóvölgyeinek mocsárrétjei: A szukcessziós folyamatok hatására a gyepek becserjésednek, beerdősülnek. Ezeknek a területeknek a kezelése feltétlen szükséges az élőhelyek fennmaradása érdekében.</p> <p>3150-Természetes eutróf tavak <i>Magnopotamion</i> vagy <i>Hydrocharition</i> növényzettel: A természetes feltöltődés során a holtágak nyílt vízzel borított része évről-évre zsugorodik. Hosszú távon puhafás ligeterdők telepednek meg, a hínárvegetáció eltűnik.</p>
	szukcesszió következtében			<p>Skarlátbogár (<i>Cucujus ciannaberinus</i>), Tavi denevér (<i>Myotis dasycneme</i>), Nyugati pizsedenevér (<i>Barbastella barbastellus</i>), Hegyesorrú denevér (<i>Myotis blythii</i>), Nagyfülű denevér (<i>Myotis bechsteinii</i>): A puhafaállományok jól nyomon követhető természetes elöregedése és lassú vagy hirtelen bekövetkező összeomlása közvetlenül vagy közvetetten jelenősen érinti a fajokat.</p>
E01	Utak, ösvények, vasútvonalak és a kapcsolódó infrastruktúra	M	75	Vöröshasú unka (<i>Bombina bombina</i>), Mocsári teknős (<i>Emys orbicularis</i>): A töltéskoronán futó úton előforduló gázolások csökkentik az állományméretet.
		M	75	Vidra (<i>Lutra lutra</i>): A tervezési területet metsző utakon előforduló gázolások csökkentik az állományméretet.
Kód	A területre kívülről ható veszélyeztető tényező neve	Jelentősége (H: nagy; M: közepes; L: alacsony)	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
Xo	államhatáron kívülről érkező veszélyeztető tényezők és hatások	M	13,08	Balin (<i>Aspius aspius</i>), halványfoltú küllő (<i>Gobio albipinnatus</i>), széles durbincs (<i>Gymnocephalus baloni</i>), selymes durbincs (<i>Gymnocephalus schraetzer</i>), garda (<i>Pelecus cultratus</i>), magyar bucó (<i>Zingel zingel</i>), vágócsík (<i>Cobitis taenia</i>), réticsík (<i>Misgurnus fossilis</i>), szivárványos ökle (<i>Rhodeus sericeus amarus</i>), törpecsík (<i>Sabanejewia aurata</i>), német bucó (<i>Zingel streber</i>), tompa folyamkagyló (<i>Unio crassus</i>): a korábbi, Romániából érkező nehézfém szennyeződések további potenciális veszélyt jelentenek.
Kód	Jövőbeli	Jelentősége	Érintett	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?

	valószínűsíthető veszélyeztető tényező neve		terület nagysága (%)	
F28	árvízi vízhozam és árvízvédelem módosítása lakossági vagy rekreációs fejlesztés céljából	L	<5%	3270-Iszapos partú folyók részben <i>Chenopodium rubri</i> , és részben <i>Bidention</i> növényzettel: Az igazán fajgazdag állományok szorosan kötődnek a fejlett folyókanyarulatok jellegzetes felszínformáihoz. Hasonlóan kimagasló természetességű állományok zátonyokon is megjelennek. Ezek a geomorfológiai formák ma már ritkaságok és keletkezésük, fejlődésük erősen korlátozott. A szabályozott folyó fejlettebb kanyarulatai azonban még napjainkban is őrzői az élőhely magas természetességű állományainak.
		M	14,39	Balin (<i>Aspius aspius</i>), széles durbincs (<i>Gymnocephalus baloni</i>), halványfoltú küllő (<i>Gobio albipinnatus</i>), selymes durbincs (<i>Gymnocephalus schraetzer</i>), garda (<i>Pelecus cultratus</i>), magyar bucó (<i>Zingel zingel</i>), törpecsík (<i>Sabanejewia aurata</i>), német bucó (<i>Zingel streber</i>), vágócsík (<i>Cobitis taenia</i>), réticsík (<i>Misgurnus fossilis</i>), szivárványos ökle (<i>Rhodeus sericeus amarus</i>), tompa folyamkagyló (<i>Unio crassus</i>): negatív hatást gyakorolhatnak a faj állományára az élő- és szaporodóhelyein végzett kotrások és mederrendezések.
G09	egyéb vadon élő növények és állatok begyűjtése/gyűjtése	M	13,08	Balin (<i>Aspius aspius</i>): Hosszú távon számottevő állomány nagyság csökkenéshez vezethet a fokozódó horgászat.
A08	gyepterület kaszálása vagy vágása	M	7,16	Nagy tűzlepke (<i>Lycaena dispar</i>): a nem megfelelő módszerrel, vagy nem megfelelő időpontban végzett kaszálás kedvezőtlenül hat a faj állományaira.
H08	egyéb emberi beavatkozások és zavarások	L	<5%	Réticsík (<i>Misgurnus fossilis</i>), vágócsík (<i>Cobitis taenia</i>), szivárványos ökle (<i>Rhodeus sericeus amarus</i>): kubikgödrök, nagyobb hullámtéri mélyedések feltöltődése esetén jelentkezhet a hatás.

F16	felszíni vagy felszín alatti vizek diffúz szennyezését okozó egyéb lakossági vagy rekreációs tevékenységek és struktúrák	M	13,08	<p>Tompa folyamkagyló (<i>Unio crassus</i>), balin (<i>Aspius aspius</i>), vágó csík (<i>Cobitis taenia</i>), halványfoltú küllő (<i>Gobio albipinnatus</i>), széles durbincs (<i>Gymnocephalus baloni</i>), selymes durbincs (<i>Gymnocephalus schraetzer</i>), réticsík (<i>Misgurnus fossilis</i>), garda (<i>Pelecus cultratus</i>), szivárványos ökle (<i>Rhodeus sericeus amarus</i>), törpecsík (<i>Sabanejewia aurata</i>), német bucó (<i>Zingel streber</i>), magyar bucó (<i>Zingel zingel</i>), vöröshasú unka (<i>Bombina bombina</i>), dunai tarajosgöte (<i>Triturus dobrogicus</i>), mocsári teknős (<i>Emys orbicularis</i>), eurázsiai hód (<i>Castor fiber</i>), vidra (<i>Lutra lutra</i>): Az utóbbi években egyre intenzívebb kedvtelésű motoros vízisport és nagy teljesítményű kisgéphajók jelentős, de még nem eléggé ismert mértékű és irányú hatással vannak a halakra is és a folyómeder vagy víztest teljes életközösségére.</p> <p>Tompa folyamkagyló (<i>Unio crassus</i>): a csatornázatlan településekből a technológiai fegyelem be nem tartása, vagy havária eset miatt bekerült szennyezés a vízfolyásban, mint természetes környezetben veszélyezteti az anyag-, energia- és életfolyamatok fenntartását, csökkenti a faj életben maradásának esélyét, azok károsodnak, vagy elpusztulnak.</p>
N02	aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében	L	<5%	<p>Mocsári teknős (<i>Emys orbicularis</i>): a vizes élőhelyek kiszáradása csökkenti az állomány nagyságot.</p> <p>Szivárványos ökle (<i>Rhodeus sericeus amarus</i>), réticsík (<i>Misgurnus fossilis</i>), vágócsík (<i>Cobitis taenia</i>): negatív hatást gyakorolhat állományaira a Tisza medrén kívüli élő- és szaporodóhelyeinek kiszáradása.</p> <p>Vöröshasú unka (<i>Bombina bombina</i>): az élőhelyek kiszáradása csökkenti a szaporodóhelyek számát.</p> <p>Eurázsiai hód (<i>Castor fiber</i>), vidra (<i>Lutra lutra</i>): a holtmedrek zsugorodása, esetleges kiszáradása a faj fontos élőhelyeinek megszűnését jelenti.</p>

3. Kezelési feladatok meghatározása

3.1. Természetvédelmi célkitűzés, a terület rendeltetése

A Közép-Tisza kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területté nyilvánításakor az élőhelyvédelmi irányelv 4. cikkének (4) bekezdése alapján a terület természetvédelmi célkitűzései meghatározásra kerültek, valamint kiemelésre kerültek egyes jelölő értékek, amelyeket a kezelés során prioritásként kell kezelni. A Natura 2000 területek célkitűzései és prioritásai a területek hivatalos Natura 2000 adatlapjain találhatóak.

A természetvédelmi célállapot:

Megjelölt prioritások:

91E0* - Enyves éger (*Alnus glutinosa*) és magas kőris (*Fraxinus excelsior*) alkotta ligeterdők (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*): a kívánt célállapot az, hogy a ligeterdők legalább a jelenlegi kiterjedésükben tartósan jelen legyenek a területen.

3150 - Természetes eutróf tavak *Magnopotamion* vagy *Hydrocharition* növényzettel: a kívánt célállapot az, hogy az élőhely kiterjedése ne csökkenjen.

3270 - Iszapos partú folyók részben *Chenopodion rubri*, és részben *Bidention* növényzettel: a kívánt célállapot az, hogy az élőhely megtelepedésére alkalmas természetközeli folyópartok fennmaradjanak legalább a jelenlegi kiterjedésükben.

6440 - *Cnidion dubii* folyóvölgyeinek mocsárrétjei: a kívánt célállapot az, hogy az élőhely fennmaradjon a területen belül, ne alakuljon más, elsősorban idegenhonos cserjés élőhelyekké.

A megjelölt prioritások szerinti célállapot megvalósításakor arra kell törekedni, hogy a terület egyéb természetes, közösségi jelentőségű (de nem jelölő) élőhelyek kiterjedésének, karakterének, egységes táji megjelenésének, természetes biológiai sokféleségének fennmaradása is biztosítható legyen, különös tekintettel az ott előforduló, jelentős értéket képviselő védett fajok igényeire.

A célállapot eléréséhez rendelt célkitűzések:

- Ki kell dolgozni a tervezési területen lévő holtmedrek kedvező ökológiai állapotban való megőrzésének stratégiáját. A jelenleg folyó, gyorsuló ütemű biotikus és abiotikus öregedés ellen *konzervációs intézkedéseket* kell kidolgozni és foganatosítani.
- A erdő művelésű területeken természetes úton megjelenő, természetközeli szerkezetű puhafaállományokat lehetőleg előnyben kell részesíteni a mesterséges felújításokkal szemben.
- Nem erdő művelésű területen, a jogszabályban meghatározott erdő kiterjedésénél kisebb természetes vetényüléssel kialakuló fűz- és nyár állományokat lehetőleg meg kell őrizni.
- Meg kell oldani a még jó ökológiai állapotban lévő hullámtéri gyepek rendszeres, okszerű hasznosítását hosszú távon (legeltetés, kaszálás), a beerdősítés csak legvégső esetben, és akkor is csak természetszerű erdővé alakítható célállománnyal fogadható el.
- Az inváziós növények nagy kiterjedésű homogén állományait (főként a gyalogakácosok), rendszeres kaszálással és/vagy legeltetéssel gyepeként kell fenntartani, vagy át kell alakítani természetszerű erdővé. A gyalogakácos élőhelyek kaszálásánál a rendszeresség mellett lényeges a jó időzítés, ami egyes területhasználók által kezelt területeken igen nagy probléma, leginkább a már magérett állományokat zúzzák le az őszi szemle előtt több száz hektáron és ezzel csak növelik a bajt. Ez utóbbival összefüggésben egyre több gondot okoz a hullámtérben is a selyemkóró.

- A területen található természetközeli erdők esetében javasolt a véderdő funkciót előtérbe helyezni a gazdasági rendeltetéssel szemben.
- Tájédegen fafajú állományok fokozatos átalakítása természetyszerű erdőállományokká. Az őshonos keményfa fajok elegyarányának javítására kell törekedni, lehetőség szerint minél inkább helyi eredetű szaporítóanyag felhasználásával
- Ahol élet- és vagyonbiztonságot nem veszélyeztet, ott meg kell őrizni a meder speciális élőhelytípust jelentő elemeit (palajok, zátonyok, szakadópartok), illetve a vízparti zonációt (partél – bokorfüzes – ligeterdő).
- A tervezési területre eső folyószakaszt a jelölő folyóvízi fajok (hal, puhatestű, ízeltlábú) ökológiai igényeinek megfelelő állapotban kell megőrizni, az élőhely átalakítása (pl. áramlási viszonyok megváltoztatása mederduzzasztással, nagymértékű mederalakítás, kanyarátvágás) nem elfogadható.
- A tavi denevér, a nyugati piszedenevér, a hegyesorrú denevér és a nagyfülű denevér állomány érdekében figyelemmel kell lenni arra, hogy mindig legyenek öreg, odvasodó fákat (is) tartalmazó erdőrészek.
- A skarlátbogár állomány védelme érdekében javasolt a természetyszerű erdőkben idős, odvasodó faegyedeket (fehér és feketenyár), valamint holt faanyagot is meghagyni.

3.2. Kezelési javaslatok

A Natura 2000 területre vonatkozó természetvédelmi célkitűzések eléréséhez a terület egyes részei eltérő kezelést igényelnek, figyelembe véve az ott előforduló élőhelyeket, fajokat, és az ott jellemző gazdálkodási formákat. A kezelési, fenntartási, és részben az élőhelyrekonstrukciós és fejlesztési javaslatokat ezért a Natura 2000 terület egyes lehatárolt részegységeire, az úgynevezett kezelési egységek (KE) vonatkozóan rendszerezi a fenntartási terv (a kezelési egységek térbeli elhelyezkedését a 3.2.5. melléklet térképei mutatják be). Az egyes kezelési egységekre nem vonatkoztatható élőhelyrekonstrukciós, fajvédelmi, kutatási és monitorozási javaslatokat a 3.2.2. - 3.2.4. fejezetben tárgyalja a fenntartási terv.

„A 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet 4.§ 5. pontja alapján „(5) A fenntartási terv a Natura 2000 terület kezelésére vonatkozó javaslatokat, valamint ezek megvalósításának lehetséges eszközeit tartalmazza, és jogszabály eltérő rendelkezése hiányában kötelező földhasználati szabályokat nem állapít meg.”

Az itt megfogalmazott kezelési javaslatok célja, hogy a kezelési egységekben előforduló közösségi jelentőségű értékek, a jelenlegi gazdálkodási gyakorlat és adottságok alapján javaslatot tegyenek a gazdálkodás kívánatos módjára, megadják, hogy a jelölő értékek megőrzéséhez milyen kezelési előírás-javaslatok alkalmazása szükséges. A már más jogszabály vagy hatósági eszköz alapján létező előírások esetében azok kötelező jellegét értelemszerűen az azt megalapozó jogszabály, vagy hatósági eszköz támasztja alá, jelen fenntartási terv ezekre az előírásokra csak utalást tesz. A tervekészítés időpontjában jogszabály alapján kötelezően betartandó előírásokon túli, a célokhoz illeszkedő, kívánatos kezelést megfogalmazó előírás-javaslatok iránymutatásként szolgálnak.”

3.2.1. Élőhelyek kezelése (Kezelési egységek – KE)

A Közép-Tisza Natura 2000 terület legjelentősebb kiterjedésben jelen lévő élőhelyei az erdők (művelési ág szerint) (41,6%). Továbbá igen jelentős a művelésből kivett területek aránya (32,75%) (ide tartozik a Tisza medre is). Mintegy 15% gyep és mintegy 10% szántó művelési águ terület található a területen, a nádasok és a gyümölcsösök aránya elenyésző.

A Natura 2000 terület 2445 Országos Erdőállomány Adattárban nyilvántartott erdőrészletet érint, mely 9289,02 hektáron helyezkedik el. Túlnyomó részük országos jelentőségű védett természeti terület, a Közép-Tisza Tájvédelmi Körzet része.

Ez tekinthető a terület alapadottságának. Az előző élőhelyi megoszlásból következően a javaslatok elsősorban a puhafás ligeterdők megőrzését hivatottak szolgálni, mivel ez az élőhely található a legnagyobb kiterjedésben.

Az **erdőkkel** kapcsolatos általános cél a természetközeli állományok esetében a folyamatos erdőborítást biztosító átmeneti, örökzöld vagy faanyagtermelést nem szolgáló üzemmódra való áttérés. Jelenleg nincs kidolgozott, gyakorlatban alkalmazható technológia a hullámtéri folyamatos erdőborítást biztosító üzemmódra, de a Hármas-Körös mellett a Körös-Maros Nemzeti Park Igazgatóság és a Nyugat-Magyarországi Egyetem, a Közép-Tiszán pedig a Közép-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóság végez próbálkozásokat. A jövőben mindenképpen támogatni szükséges az ilyen jellegű kísérleti jellegű beavatkozások elvégzését, dokumentálását, értékelését és a gyakorlatban alkalmazható technológiai leírás kidolgozását. Fontos hogy az ilyen irányú próbálkozásokat szakemberek felügyelete alatt szakszemélyzet végezze,

A Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság vagyonkezelésébe átkerült *puhafás ligeterdők* esetében, ha az állomány kora és fafajösszetétele megkívánja, a természetes felújítást kell előtérbe helyezni a kubikerdőknél leírt módon. Ezeket a felújítási módokat az arra alkalmas területeken az üzemtervezéskor is szükséges érvényesíteni. Ha néhány év tapasztalata alapján ez a felújítási mód alkalmazhatónak látszik a hullámtéri területeken, akkor egyéb gazdálkodóknál is célszerű bevezetni.

A nemes nyárasok, akácok és hazai fafajok klónültetvényei esetében általános cél, hogy hosszú távon átalakuljon a szerkezetük, a felújításuk tájhonos fafajokkal, illetve célállománnyal történjen. Természetvédelmi szempontból kedvezőbb, ha a nemes nyaras célállományú erdőrészletek esetében is inkább őshonos, illetve tájhonos fafajt alkalmaznak. Kívánatos célállománytípusok a fűzes, hazai nyáras. Javasolt fafajok a fehér nyár (*Populus alba*), fekete nyár (*Populus nigra*), szürke nyár (*Populus canescens*), fehér fűz (*Salix alba*), törékeny fűz (*Salix fragilis*). Amennyiben a termőhely megengedi, célállománytípus lehet a kőrises-kocsányos tölgyes is, amelyben javasolt fafajok a kocsányos tölgy (*Quercus robur*), a magyar kőris (*Fraxinus angustifolia*), vénic szil (*Ulmus laevis*), mezei juhar (*Acer campestre*).

A természetes úton, hazai fajokkal beerdősülő természetes szerkezetű állományok meghagyása és integrálása fontos el, mivel az ilyenek fokozatos előregedés és eltűnése mind nagyobb problémát és veszteséget jelent.

Általános cél a **Tisza** esetében, hogy legalább a jelenlegi hidromorfológia megőrződjön, további nagy volumenű szabályozási munkák ne folyjanak. Az általános céllal ellentétes a további mederduzzasztások tervezése.

Általános cél a **rétek-legelő**k esetében, hogy kiterjedésük ne csökkenjen, legeltetés-kaszálás folyjon rajtuk. Az idegenhonos cserjékkel benőtt területek esetében cél a folyamat visszafordítása, és a gyepterület művelési ágának megfelelő kezelés visszaállítása.

A **szántók** esetében általános cél azoknak a hullámtérbe illeszkedő, környezetvédelmi szempontokat messzemenően figyelembe vevő kezelése, illetve a gypé alakítása, erdőstítés, , de főleg a természetes erdősülés lehetőségének vizsgálata.

A Közép-Tisza Natura 2000 területen az előforduló élőhelyek, fontosabb fajok és gazdálkodási módok alapján 13 kezelési egység lehatárolása indokolt, amelyek térképi megjelenítését a 3.2.5 mellékletek fejezet mutatja be. A kezelési egységek lehatárolása a 2011 és 2015 között tapasztalt természeti adottságok alapján történt, 1:10.000 alapléptékben. A térképi lehatárolás léptékét figyelembe véve a kezelési egységek határai (különösen nem mesterséges vonalat, pl. szántó, csatorna határ követő egységek esetén) nem szigorúan véve rögzítettek, hanem 10-20 méteres átmeneti sávban értelmezhetők. A kezelések, beavatkozások gyakorlati tervezésénél emellett figyelembe szükséges venni, hogy a természeti adottságok, élőhelyek spontán változásai miatt a kezelési egységek egymáshoz viszonyított határai megváltozhatnak. A fentiek alapján tehát a kezelési egységek térbeli lehatárolása a fenntartási terv gyakorlati átültetése esetén áttekinthető, iránymutató jellegű információnak tekintendő, aminek pontosítását magán a területen, az adott időszak aktuális állapotának megfelelően kell elvégezni.

Kezelési egységek

(a) Kezelési egység kódja: KE-1

(b) Kezelési egység meghatározása: Földutak, műutak, hidak, vasutak, ruderalis területek, vadászati célú szórók, mesterséges csatornák és árkok mocsári vegetáció nélkül, települési belterületek, tanyák, erdészházak, gátörházak, üdülőházak, partstabilizálás miatt kialakított betonozott területek, töltésfelújítás aktuális helyszínei, csupasz anyagnyerők, karámok, strandok, kompkikötők, szivattyúházak, telephelyek, TSZ-majorok, vízügyi épületek, zsilipek. Jellemző a mesterségesen kialakított burkolat (pl.: aszfalt, beton, zúzott kő), vagy taposott, tiport talajfelszín, a gyomosodás, egy részük vetett, kezelt gyepek. Elosztottan mindenfelé előfordulnak a Natura 2000 területen belül. Az elsőrendű árvízvédelmi töltésen található utak nem ide tartoznak. A kezelési egység összes kiterjedése 100,29 ha.

(c) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

- *Érintett* *ÁNÉR* *élőhelyek:*
- Magaskórós ruderalis gyomnövényzet (OF)
- Taposott gyomnövényzet és ruderalis iszapnövényzet (OG)
- Kertvárosok, szabadidős létesítmények (U2)
- Falvak, falu jellegű külvárosok (U3)
- Telephelyek, roncsterületek és hulladéklerakók (U4)
- Meddőhányók, földdel befedett hulladéklerakók (U5)
- Homok-, agyag-, tőzeg- és kavicsbányák, digó- és kubikgödrök, mesterséges löszfalak (U7)
- Tanyák, családi gazdaságok (U10)
- Út- és vasúthálózat (U11)
- Fragmentális mocsári- és/vagy hínárnövényzet mozaikok álló és folyóvizek partjánál (BA)
- Jellegtelen üde gyepek (OB)
- Jellegtelen fátlan vizes élőhelyek (OA)
- Jellegtelen száraz-félszáraz gyepek (OC)
- *Érintett Natura 2000 élőhelyek:* -
- *Érintett közösségi jelentőségű fajok:* -
- *Érintett, egyéb kiemelt fajok:* -

(d) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

A hullámtérhez kapcsolódó üdülőterületek esetében elérendő a környezet- és természetvédelmi jogszabályok szerinti üzemeltetésük. Ezt célzott szakhatósági ellenőrzések

is segíthetik. Az ingatlan nyilvántartásba vett hullámtéri földutak esetében fontos azok folyamatos karbantartása az adventív cserjésedés megakadályozása érdekében.

(e) Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:

a) Kötelezően betartandó előírások:

A kezelési egység élőhelytípusaira nincsenek érvényben kötelezően betartandó gazdálkodási előírások. Ez alól kivételek a gyepterületek. Gyepesek esetén a kötelezően betartandó előírásoknál a NATURA 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X.18.) Korm. rend. előírásait szükséges alapul venni.

A Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság vagyionkezelésében lévő, haszonbérleti szerződés keretében hasznosított területeken gyepterületek hasznosítása során be kell tartani a haszonbérleti szerződésben foglalt előírásokat.

b) Javasolt előírások:

- Inváziós fás szárúak mechanikus irtása. (GY26)
- Az inváziós gyomok virágzásban történő kaszálása. (GY107)
- A lekaszált inváziós növények eltávolítása a területről a kaszálást követő 30 napon belül. (GY109)

(f) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

Vizsgálni kell egyes használaton kívüli infrastruktúrák (funkció nélküli vízi létesítmények, felhagyott révházak, roncsolt területek) felszámolásának lehetőségét.

(g) Gazdálkodáshoz nem köthető kezelési javaslatok:

Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatokat nem teszünk.

(h) Kezelési javaslatok indoklása:

A Natura 2000 terület élőhelyeit és fajait érő káros hatások csökkentése és kizárása fontos feladat. A kezelési egység ilyen jellegű potenciális és aktuális hatásait a hatályos környezetvédelmi és birtokügyi szabályozás alapján jelentősen lehet csökkenteni. Az inváziós fajok jellemzően magas borítással jelennek meg a kezelési egységbe tartozó területeken. Az önkéntesen vállalható előírás-javaslatokat ezt szem előtt tartva adtuk meg.

(a) Kezelési egység kódja: KE-2

(b) Kezelési egység meghatározása: A Natura 2000 terület kaszálással-legeltetéssel fenntartott gyepterületei: mocsárrétek, üde kaszálók, ártéri magaskórósok, magassásosok, vetett gyepesek, jellegtelen száraz és nedves gyepesek, löszön kialakult sztyeppfoltok, esetleg legeltetett-kaszált vizes élőhelyek, illetve ezek részben becserjésedett állományai. A terület teljes kiterjedéséhez képest arányuk alacsony. Nem tartoznak ide az elsőrendű árvízvédelmi töltéseken és az ezekhez tartozó kezelési sávokban található gyepfelületek, ezek külön kezelési egységbe kerültek. Nagyobb kiterjedésű ártéri rétek Tiszajenő, Tiszakürt, Tiszapüspöki, Cibakháza, Rákóczi-falva, Nagykörű és Pély határában maradtak fenn. A legtöbb állományt beerdősítették vagy spontán erdősültek. Túlnyomó részük országos jelentőségű védett természeti terület, a Közép-Tiszai Tájvédelmi Körzet része. A kezelési egység kiterjedése 782,96 ha.

(c) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

- *Érintett* *ÁNÉR* *élőhelyek:*
 - Nem tűzegképző nádasok, gyékényesek és tavikákások (B1a)
 - Harmatkásás, békabuzogányos, pántlikafüves mocsári-vízparti növényzet (B2)
 - Vízparti virágkákás, csetkákás, vízi hídörös, mételykórós mocsarak (B3)
 - Nem zsombékoló magassásrétek (B5)
 - Mocsárrétek (D34)
 - Ártéri és mocsári magaskórósok, árnyas-nyirkos szegélynövényzet (D6)

Löszgyepek, kötött talajú sztyeprétek (H5a)
Jellegtelen üde gyepek (OB)
Jellegtelen fátlan vizes élőhelyek (OA)
Lágyszárú özönfajok állományai (OD)
Jellegtelen száraz-félszáraz gyepek (OC)
Idegenhonos cserje vagy japánkeserűfű-fajok uralta állományok (P2c)
Cickórós puszták (F1b)
Szikes rétek (F2)

- *Érintett Natura 2000 élőhelyek: Cnidion dubii* folyóvölgyeinek mocsárrétjei (6440) /jelölő élőhely/; Síkságok és a hegyvidéktől a magashegységig tartó szintek hidrofíl magaskórós szegélytársulásai (6430) /nem jelölő élőhely/; Síksági pannon löszsztyepppek (6250*) /nem jelölő élőhely/; Pannon szikes sztyepppek és mocsarak (1530*) /nem jelölő élőhely/
- *Érintett erdőrészletek és egyéb részletek: Tiszajenő 6/TN1, Tiszajenő 4/D, Csongrád 2VI/1.* Ezeknél az erdőrészletnél jelentős az érintettség (átfedés). Más esetekben kis területű érintettségek fordulnak elő. Ezek jellemzően az alkalmazott térképezési módszerek hibahatárai alatt maradnak.
- *Érintett közösségi jelentőségű fajok: nagy tűzlepke (Lycaena dispar), kislepke (Cirsium brachycephalum), vöröshasú unka (Bombina bombina), mocsári teknős (Emys orbicularis)*
- *Érintett, egyéb kiemelt fajok:-*

(d) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

A meglévő gyepterületek állapotjavulása, további cserjésedésük, izolációjuk megállítása, hosszú távú fenntartása csak az extenzív gyepgazdálkodás fellendülésétől, elsősorban a külterjes legeltetéstől lenne várható. Mind a kaszálás, mind pedig a legeltetés (állatlétszám/legeltetett terület nagysága) a gyepek aktuális ökológiai állapotát figyelembe véve végzendő. Javasolt a rétgazdálkodás jellegű hasznosítás, amikor is a júniusi közepi-július eleji kaszálás után meghatározott állatlétszámmal sarjulegeltetés folyik. Amennyiben szükséges karám, annak a gyepterületen kívüli elhelyezése javasolt. Ha ez nem lehetséges, akkor lehetőleg évről-évre ugyanott, egy eredetileg is degradált vagy özöngyomok által fertőzött gyepreszen történjen a kialakítása. Kiemelkedő fontosságú az özönfajok visszaszorítása, egyéb hasznosítás híján legalább rendszeres szárazzás megvalósítása.

(e) Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok

a) Kötelezően betartandó előírások:

Gyepek esetén a NATURA 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X.18) Korm. rend előírásait szükséges alapul venni.

VP4-12.2.1-16 - Natura 2000 erdőterületeknek nyújtott kompenzációs kifizetések

Védett természeti területen fekvő erdők esetében a kötelezően betartandó előírásoknál a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény előírásait is szükséges alapul venni.

A Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság vagyongazdálkodásában lévő, haszonbérleti szerződés keretében hasznosított területeken gyepterületek hasznosítása során be kell tartani a haszonbérleti szerződésben foglalt előírásokat.

b) Javasolt előírások:

- Felületés nem megengedett. (GY01)
- Vegyszeres gyomirtás nem megengedett. (GY02)
- Fogasolás nem megengedett. (GY09)
- Tárcsázás nem megengedett. (GY10)

- Gyepszellőztetés nem megengedett. (GY12)
- Kiszántás nem megengedett. (GY13)
- Felázott talajon munkavégzés nem megengedett. (GY14)
- Legeltetéssel és/vagy kaszálással történő hasznosítás. (GY22)
- A felhalmozódott fűavar eltávolítása. (GY23)
- A gyepek természetvédelmi szempontú égetéshez engedély csak a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóság hozzájárulása alapján kérhető. (GY24)
- Inváziós fás szárúak mechanikus irtása. (GY26)
- A természetes gyepekben szórtan jelentkező őshonos méretes fák (30 cm törzsátmérő felett) és a vadgyümölcsök (törzsátmérő megjelölése nélkül) megőrzése. (GY30)
- A cserjeirtás megkezdésének időpontját legalább 5 nappal korábban írásban a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságnak szükséges bejelenteni, valamint a meghagyásra szánt cserjéket, cserjefoltokat a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetni. (GY31)
- A gyepterületen előforduló őshonos hagymafák, hagymafű csoportok (delelő fák), valamint cserjés foltok meghagyása. (GY33)
- Legeltethető állatfaj: szarvasmarhafélék. (GY67)
- Legeltethető állatfaj: juh. (GY68)
- Legeltethető állatfaj: kecske. (GY69)
- Legeltethető állatfajok: lófélék (ló, szamár). (GY70)
- A gyepterület kaszálása, szárazítása esetén minimum 10 cm-es fűtarló biztosítása. (GY92) /Kivétel a töltések/
- A kaszálás során az inváziós fajokat nem tartalmazó szegély élőhelyek a kaszátlan területbe beletartozhatnak (GY102)
- Fokozottan védett földön fészkelő madárfaj fészkének, fiókáinak megtalálása esetén a betakarítás, illetve a kaszálás felfüggesztése, és haladéktalanul a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóság értesítése, akinek a javaslata alapján a talált fészkek körül 0,5-1 hektáros védőterületet kialakítása. (GY103)
- Az inváziós gyomok virágzásban történő kaszálása. (GY107)
- A lekaszált inváziós növények eltávolítása a területről a kaszálást követő 30 napon belül. (GY109)
- A területen trágyadepónia, széna és szalmakazlak nem helyezhetők el. (GY116)
- Éjszakázó helyek, ideiglenes karámok és jószágállások helyét a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetni szükséges. (GY117)
- A legelésbiztosított terület kialakítása a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetve. (GY122)

(f) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

Élőhely-rekonstrukciós javaslatokat nem teszünk.

(g) Gazdálkodáshoz nem köthető kezelési javaslatok:

Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatokat nem teszünk.

(h) Kezelési javaslatok indoklása:

A mocsárrétek állapotának javítása a jelölő *Cnidion dubii* folyóvölgyeinek mocsárrétjei (6440) élőhely érdekében történik. A mocsárrétek, üde gyepek vízháztartásának kedvezőbbé tételére a folyó jelenlegi vízjárása mellett nincs lehetőség. Szerkezetük és fajkészletük javítása, további cserjésedésük, izolációjuk megállítása alapvetően az extenzív gazdálkodástól, elsősorban a külterjes legeltetéstől várható. Az inváziós fajok irtása az élőhelyek fennmaradásához és rekonstrukciójához szükséges, mivel kezelés híján az özöngyomok (gyalogakác) megszűnés szintjéig degradálhatják az élőhelyet. Ugyanezen okok

miatt szükséges az előírások betartása a többi közösségi jelentőségű élőhely (síkságok és a hegyvidéktől a magashegységig tartó szintek hidrofil magaskórós szegélytársulásai (6430), síksági pannon löszsziepppek (6250*), pannon szikes sziepppek és mocsarak (1530*) esetében is. A gyepek állapotának javítása, rekonstrukciója, arányuk növelése, a kaszálására és legeltetésére vonatkozó előírások a természetes élőhely- és fajdiverzitás emelését segíthetik. A kezelési javaslatok segítik a jelölő vöröshasú unka (*Bombina bombina*), a mocsári teknős (*Emys orbicularis*), a nagy tűzlepke (*Lycaena dispar*) állományának fennmaradását is.

(a) Kezelési egység kódja: KE-3

(b) Kezelési egység meghatározása: Ebbe a kezelési egységbe foglaltuk össze az erdőket. A nemes nyáras állományok és az őshonos fafajok nemesített és klónozott változatainak telepítései (jellemzően fűz ültetvények) és az akácültetvények nem ide tartoznak. Ide tartoznak a puhafaligetek és származékaik, jellegtelen és degradált állományaik, a keményfás ártéri erdők, az őshonos fafajú keményfás jellegtelen erdők, az őshonos lombos fafajokkal elegyes idegenhonos erdők, valamint a facsoportok, fasorok is. Az egész hullámtér legjellemzőbb élőhelyei. A kezelési egység kiterjedése összesen 6179,47 ha. A fásszárú vegetációval (faállománnyal) borított területek közé tartoznak pl.: fasorok, facsoportok, ill. az Országos Erdőállomány Adattárban erdőként nem nyilvántartott területek is. Olyan erdők és faállományok is tartoznak ide, amelyek nem erdő művelési ágú területen találhatóak. Nagy területen spontán magszórással keletkezett állományok jelentek meg szántó művelési ágban lévő területeken. Ezek jellemzően közepes (esetleg magas) természetességű fiatal, illetve fiatal-középkorú állományok.

Az Országos Erdőállomány Adattárban nyilvántartott erdőrészek távlati célállományai között többségben vannak azok, amelyek hazai és tájhonos fafajokból állnak (füzes, hazai nyáras, egyéb lomb elegyes-hazai nyáras). A terepi felmérés tapasztalatai szerint a hazai és tájhonos fajok közül szinte egyedül a szürke nyárral történő felújítás jellemző. Az elegyként ültetett egyéb tájhonos fajok (magyar kőris, vénic szil) jellemzően nem maradnak az állományban.

A távlati célállományok között emellett számos erdőrészletben szerepel nemes nyáras, illetve nemes nyáras-hazai nyáras is.

(c) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

- *Érintett* *ÁNÉR* *élőhelyek:*
 - Folyómenti bokorfüzesek (J3)
 - Fűz-nyár ártéri erdők (J4)
 - Keményfás ártéri erdők (J6)
 - Jellegtelen üde gyepek (OB)
 - Lágszárú özönfajok állományai (OD)
 - Őshonos fafajú keményfás jellegtelen erdők (RC)
 - Őshonos fafajú fiatalosok (P1)
 - Újonnan létrehozott, őshonos vagy idegenhonos fafajú fiatal erdősítés (P3)
 - Vágásterületek (P8)
 - Őshonos fajú facsoportok, fasorok, erdősávok (RA)
 - Őshonos fafajú puhafás jellegtelen vagy pionír erdők (RB)
 - Őshonos lombos fafajokkal elegyes idegenhonos lombos és vegyes erdők (RDb)
 - Egyéb ültetett tájidegen lombos erdők (S3)
 - Nem őshonos fajú ültetett facsoportok, erdősávok és fasorok (S7)
 - Nem őshonos fafajok spontán állományai (S6)
- *Érintett Natura 2000 élőhelyek:* Enyves éger (*Alnus glutinosa*) és magas kőris (*Fraxinus excelsior*) alkotta ligeterdők (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*) (91E0*) /jelölő élőhely/, Nagy folyókat kísérő keményfás ligeterdők *Quercus robur*,

Ulmus laevis és *Ulmus minor*, *Fraxinus excelsior* vagy *Fraxinus angustifolia* fajokkal (*Ulmion minoris*) (91F0) /nem jelölő élőhely/

- *Érintett erdőrészek:* „Az 1.3.3.2 Erdészet” fejezet tartalmazza az érintett erdőrészek felsorolását.
- *Érintett közösségi jelentőségű fajok:* skarlátbogár (*Cucujus cinnaberinus*), tavi denevér (*Myotis dasycneme*), nyugati piszedenevér (*Barbastella barbastellus*), hegyesorrú denevér (*Myotis blythii*), közönséges denevér (*Myotis myotis*), nagyfülű denevér (*Myotis bechsteinii*), eurázsiai hód (*Castor fiber*).
- *Érintett, egyéb kiemelt fajok:* diófacincér (*Aegosome scabricorne*), pézsmacincér (*Aromia moschata*), aranyos bábrabló (*Calosoma sycophanta*), szárnyas futrinka (*Carabus clatratus*), mezei futrinka (*Carabus granulatus*), kis hőscincér (*Cerambyx scopolii*), kis szarvasbogár (*Dorcus parallelipipedus*), díszes nyárfacincér (*Saperda perforata*), fekete gólya (*Ciconia nigra*), réti sas (*Haliaeetus albicilla*), barna kánya (*Milvus migrans*), darázsölyv (*Pernis apivorus*), fekete harkály (*Dryocopus martius*).

(d) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

Javasoljuk a kezelési egység esetében a folyamatos erdőborítást biztosító átmeneti, örökerdő vagy faanyagtermelést nem szolgáló üzemmódra való áttérést. Amennyiben erre jelenleg nem áll rendelkezésre kidolgozott technológia, úgy javasoljuk kísérleti jellegű beavatkozások tervezését. Azoknál az erdőrészeknél, amelyeknél az elsődleges rendeltetés természetvédelmi, nemes nyáras célállomány létrehozását nem javasoljuk.

Javasolt az őshonos fafajok magszórásra képes idős egyedek – üzemtervezett erdőben és azon kívül is – mind az erdőgazdálkodás, mind egyéb kezelés során kímélni, a genetikai állomány átmentése miatt.

Vágásterületeken javasoljuk inváziósoktól mentesített hagyásfa-csoportok meghagyását. Tarvágásos véghasználat esetén a természetközeli fűzesek helyi génkészletének megőrzése érdekében minden esetben vizsgálendő, hogy a letermelt fűzes állomány tuskósarjról való – legalább részterületes (pl. szegélyeket érintő) felújítása megvalósítható-e (fűzes állományokban, illetve elszórtan álló fűz egyedek esetében is). Az őshonos fajokkal történő erdősítések során javasolt elegyes, csak hazai, nemesítés mentes, lehetőleg ökotípusos csemetékből vagy magból (makk) felnevelt állományok létrehozása.

Legelőerdő mintaterületek kialakítása

Legelőerdő mintaterületek kialakítását több célból is javasoljuk megkezdeni. Az inváziós fa- és cserjefajok visszaszorításának vélhetően ez a leghatékonyabb (főként gazdaságossági szempontból) módja. Megjegyzendő, hogy az erdei legeltetés csak a hatályos erdőtörvény változásával megvalósítható. Ugyanakkor az erdőn kívüli fásítások legeltetése jelenleg lehetséges, nem ütközik jogszabályi előírással.

(e) Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok :

a) Kötelezően betartandó előírások:

A Natura 2000 terület túlnyomó része átfedésben van országos jelentőségű védett természeti területtel. Az eltérő védettségi kategóriák esetében eltérhetnek a kötelező előírások. Az önkéntesen vállalható előírás-javaslatok egy része országos jelentőségű védett természeti területen kötelező érvényű, mivel az alábbi jogszabályok, illetve az azokkal összhangban lévő körzeti erdőtervek előírják azokat.

Vonatkozó erdőterv rendelet, körzeti erdőterv:

Körzeti erdőterv:

Kiskörei erdészeti tervezési körzet erdőterve (Érvényesség: A következő körzeti erdőtervezés alapján kiadott erdőterv véglegessé válásáig.) Határozat száma: HE-02/ERDO/772-12/2019.

Közép-Tisza erdészeti tervezési körzet erdőterve Közép-Tisza körzet: (Érvényesség: 2017. január 1. – 2027. január 1.) Ügyszáma: HB/11-ERD/12744-1/2016.

Szolnok-Jászsági erdészeti tervezési körzet erdőterve (Érvényesség: A következő körzeti erdőtervezés alapján kiadott erdőterv véglegessé válásáig.) Határozat száma: HB-03/ERD/01283-3/2019.

Bugaci körzet erdészeti tervezési körzet erdőterve (Érvényesség: A következő körzeti erdőtervezés alapján kiadott erdőterv véglegessé válásáig.) Határozat száma: BK-05/ERD/10618-1/2017.

Kecskeméti körzet erdészeti tervezési körzet erdőterve (Érvényesség: A következő körzeti erdőtervezés alapján kiadott erdőterv véglegessé válásáig.) Határozat száma: BK-05/ERD/02938-2/2019.

Marosszög-Csanádi erdészeti tervezési körzet erdőterve (érvényes: 2008. január 1. – 2017. december 31.) Törzskönyvi szám: 51/2008.

A Közép-Tiszai Tájvédelmi Körzet erdőrészelei esetében az 1996. évi LIII. törvény a természet védelméről rendelkezéseit is szükséges figyelembe venni.

VP4-12.2.1-16 - Natura 2000 erdőterületeknek nyújtott kompenzációs kifizetések

A nagyvízi meder, a parti sáv, a vízjárta és a fakadó vizek által veszélyeztetett területek használatáról, hasznosításáról, valamint a folyók esetében a nagyvízi mederkezelési terv készítésének rendjére és tartalmára vonatkozó szabályokról szóló 83/2014. (III. 14.) Korm. rendelet szól.

b) *Javasolt előírások:*

- A szabad rendelkezésű erdő és fásítás jelzése (elhelyezkedés, kiterjedés, fafajok) a működési terület szerint érintett nemzeti park igazgatóság felé. (E02)
- A közösségi jelentőségű élőhelyek vagy fajok megőrzése érdekében – az erdőterület erre alkalmas erdőrészeleiben a folyamatos erdőborítást biztosító átmeneti, örökzöld vagy faanyagtermelést nem szolgáló üzemmódra való áttérés. (E03).
Magyarázat: Ez az előírás javaslat a jelölő értékek minősülő 91E0 Enyves éger (Alnus glutinosa) és magas kőris (Fraxinus excelsior) alkotta ligeterdők (Alno-Pandion, Alnion incanae, Salicion albae) élőhelyek esetén alapvetően javasolt előírás javaslat. Kísérleti jellegű beavatkozások támogatandók.
- Az emberek testi épségét, közlekedést és épületeket nem veszélyeztető (az erdei élőhelyek fenntartását kiemelten szolgáló) lábon álló holtfák meghagyása. (E17)
- A ritka fajhoz tartozó, vagy odvas, vagy böhöncös, vagy idős vagy más okból értékes faegyedek kijelölése és megőrzése az elő- és véghasználatok során. (E18).
- Fokozottan védett jelölő madárfaj fészkeinek (madárfajtól függően meghatározott) körzetében fészkelési időszakban az erdőgazdálkodási tevékenység korlátozása. (E20) /*Magyarázatát lásd a „kezelési javaslatok indoklása” fejezetben./*
- A természetes erdőtársulás/közösségi jelentőségű élőhely megfelelő állományszerkezetének kialakítása érdekében a nevelővágások során az alsó lombkorona- és a cserjeszint kialakítása, a kialakult szintek megfelelő záródásának fenntartása. (E27)
- Természetes-, természetszerű- és származék természetességi állapotú erdőkben a nevelővágások során az idegenhonos fa- és cserjefajok egyedszámának minimális szintre szorítása, illetve lehetőség szerinti teljes eltávolítása. (E28)
- A nevelővágások során az intenzíven terjedő fafajok teljes mértékű eltávolítása. (E31)
- Felújítás tájhonos fafajokkal, illetve célállománnyal. (E51) / *Enyves éger, fekete nyár, fehér nyár, fehér fűz, törékeny fűz, kocsányos tölgy, magyar kőris, mezei szil, vénic szil,*

vadkörte./

- Az erdőfelújításban, pótlásban, állománykiegészítésben kizárólag tájhonos fafaj alkalmazása. (E57) / *Enyves éger, fekete nyár, fehér nyár, fehér fűz, törékeny fűz, kocsányos tölgy, magyar kőris, mezei szil, vénic szil, vadkörte* /
- Az erdőfelújítások során a természetes erdőtársulásnak megfelelő elegyfajok biztosítása. (E58) / *Enyves éger, fekete nyár, fehér nyár, fehér fűz, törékeny fűz, kocsányos tölgy, magyar kőris, mezei szil, vénic szil, vadkörte* /
- Az idegenhonos és tájidegen fafajú erdők véghasználata során a tájhonos fafajok egyedeinek meghagyása (az alsó- és lehetőség szerint a cserjeszintben is). (E64)
- A környező gyepterületek védelme érdekében az idegenhonos fafajok alkotta állományok terjeszkedésének megakadályozása. (E69)
- Lehetőség szerint mechanikai módszerek (pl. kézi cserjeirtás, száruzás, kaszálás) alkalmazandók agresszívan terjedő fajok visszaszorítására. (E72)
- Az idegenhonos fa- és cserjefajok egyedeinek eltávolítása során tekintettel kell lenni a túlzott mértékű kitermelés okozta lékesedés elkerülésére a kitermelésre kerülő egyedek kijelölésével vagy a kitermelt idegenhonos fajok egyedeinek helyén, kézi munkával, talaj-előkészítés nélkül, mesterséges felújítás elvégzésével. (E77)
- Szóró, szózó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki. (VA01)
- Agrár-erdészeti rendszerek kialakítása támogatható. (V65)

(f) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

Élőhely-rekonstrukciós javaslatoknak számítanak az általános javaslatok és az önként vállalható javaslatok között is szereplő, fafajcserére vonatkozó javaslatok. Ide tartoznak továbbá a legelőerdők létrehozására vonatkozó javaslatok is.

(g) Gazdálkodáshoz nem köthető kezelési javaslatok:

Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatokat nem teszünk.

(h) Kezelési javaslatok indoklása:

A kezelési egységbe különböző típusú és természetességű erdők tartoznak, amelyek azonban egységesek abban a tekintetben, hogy legalább részben spontán folyamatok eredményeképpen jöttek létre (pl. fűz-nyár ártéri erdők degradációja eredményeként), Az ültetvénytípusú erdők ugyanakkor másik kezelési egységbe kerültek, mert ezek fejlődésük során semmiféle természetes dinamikai folyamatot nem mutatnak (pl. holtfa megjelenése, erdőszerkezet változatosabbá válása az idősödő állományokban). Az önkéntesen vállalható előírás javaslatoknál az E03 javaslat alapvetően a fűz-nyár ártéri erdők (jelölő élőhely) megóvását szolgálja. A tarvágás helyett más típusú fahasználatot javasol. A többi javaslat pedig a kezelési egységbe tartozó fűz-nyár ártéri erdőkön kívüli állományoknál alkalmazandó. Ezek jelentős részben hazai fafajú fiatalosok, amelyek a későbbiekben fűz-nyár ártéri erdővé válhatnak; vagy olyan tájidegen fafajok által dominált erdők, amelyek még hazai fafajú facsoportokat is tartalmaznak. Az előírás javaslatok azt a célt szolgálják, hogy ezeknek az állományok is javuljon a természetességük és hosszú távon a Natura 2000 terület természetvédelmi célkitűzéseinek megvalósulását szolgálják. Az élőhelyi felmérések alapján, a területen található őshonos fajokból álló erdők zöme részben tekinthető természet szerűnek. Természetességük növelése a természetes élőhely- és fajdiverzitást jelentősen növelheti, így javíthatja a jelölő enyves éger (*Alnus glutinosa*) és magas kőris (*Fraxinus excelsior*) alkotta ligeterdők (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*) (91E0*) élőhely állapotát, és a jelölő skarlátbogár (*Cucujus cinnaberinus*), a tavi denevér (*Myotis dasycneme*), a nyugati piszedenevér (*Barbastella barbastellus*), a hegyesorrú denevér (*Myotis blythii*), a közönséges

denevér (*Myotis myotis*), a nagyfülű denevér (*Myotis bechsteinii*) és az eurázsiai hód (*Castor fiber*) állományának fennmaradási esélyeit. A denevérfajok közül jelenleg csak a tavi denevér jelölő, a többi faj jelenléte 2015-ben bizonyosodott be, ezek közösségi jelentőségű fajok. Az idős (esetleg odvas) faegyedek meghagyása, az állományok korösszetételének változatosabbá tétele a jelölő tavi denevér (*Myotis dasycneme*) és az előbb felsorolt denevérfajok állományainak fennmaradásához járul hozzá.

A fokozottan védett jelölő madárfajok miatt megfogalmazott előírás-javaslat azért került a javaslatok közé, mivel a kezelési egység majdnem teljes egésze a Közép-Tisza különleges madárvédelmi területnek is része, és annak jelölő madárfajai közül a fekete gólya (*Ciconia nigra*), a réti sas (*Haliaeetus albicilla*), a barna kánya (*Milvus migrans*) és egyes években a darázsölyv (*Pernis apivorus*) is költ a területen. Az E20 kóddal jelölt kezelési javaslat betartása az előbbieken felsorolt, kiemelt természeti értéket képviselő madárfajok fészkelési sikerét nagy valószínűséggel növeli.

(a) Kezelési egység kódja: KE-4

(b) Kezelési egység meghatározása: Szántóföldek, ugarok, intenzív gyümölcsösök, ártéri kiskertek. Összes kiterjedésük 577,95 ha.

(c) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

- **Érintett ÁNÉR élőhelyek:**
Jellegtelen üde gyeppek (OB)
Lágyszárú özönfajok állományai (OD)
Egyéves, intenzív szántóföldi kultúrák (T1)
Extenzív szántók (T6)
Intenzív szőlők, gyümölcsösök és bogyós ültetvények (T7)
Kiskertek (T9)
Fiatal parlag és ugar (T10)
- **Érintett Natura 2000 élőhelyek:-**
- **Érintett közösségi jelentőségű fajok: -**
- **Érintett, egyéb kiemelt fajok: -**

(d) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

Javaslatunk rövid és középtávon a környezetkímélő, lehetőleg tájfajtak vetésével végzett növénytermesztés. Hosszú távon javasoljuk a meglévő szántók rekonstrukciós program keretében történő gyepesítését (felhagyás, spontán gyepesedés, gyepesítés, utóbbi az eddigi tapasztalatok alapján az árvizek miatt csak a hullámtéri kaszálókról gyűjtött propagulummal célravezető), vagy a spontán erdősödés elősegítését-túrását.

A műveletlen szántókon, ugarokon sok esetben megfigyelhető spontán erdősülés. Ez jelentős részben hazai fafajok által valósul meg. Ezt a természetes folyamatot figyelembe véve az élőhely-rekonstrukció másik lehetősége az ilyen jellegű területek erdőművelési ágba való átvezetése és elsősorban természetvédelmi célokat szolgáló örökzöld, készletgondozó fahasználat bevezetése.

(e) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok:

a) Kötelezően betartandó előírások:

A kezelési egység élőhelytípusaira nincsenek érvényben kötelezően betartandó gazdálkodási előírások.

b) Javasolt előírások:

- Fokozottan védett, földön fészkelő madárfaj fészkének, fiókáinak megtalálása esetén a betakarítás, illetve kaszálás azonnali felfüggesztése, majd haladéktalanul a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóság értesítése. A gazdálkodó

értésítésétől számított 3 munkanapon belül az igazgatóság tájékoztatja a gazdálkodót a kaszálásra, illetve betakarításra vonatkozó feltételekről. Amennyiben a megadott határidőn belül nem érkezik válasz, akkor a megkezdett munkavégzés a többi előírás figyelembevételével folytatható. (SZ07)

- A növénytermesztéssel kapcsolatos technológiai munkálatok során bármilyen depóniát csak szántókon lehet létrehozni, és ott legfeljebb 2 hónapig lehet tárolni. (SZ09)
- Trágya, műtrágya: természetes vizektől mért 200 m-en belül trágya, műtrágya nem deponálható. (SZ10)
- A parcella szélein legalább 20 m széles növényvédő szer mentes táblaszegély elhagyása, a táblaszegélyben szükség esetén mechanikai gyomirtás végzése. (SZ16)
- Kizárólag környezetkímélő besorolású növényvédő szerek alkalmazása engedélyezett. (SZ19)
- Kártevők elleni védekezés kizárólag szelektív szerekkel lehetséges. (SZ20)
- Légi kivitelezésű növényvédelem és tápanyag-utánpótlás nem megengedett. (SZ21)
- Totális gyomirtó szerek használata nem engedélyezhető a területen. (SZ24)
- Tápanyag-utánpótlást csak szerves trágyával lehet végezni. (SZ37)
- Fás szárú és lágyszárú energetikai ültetvény nem telepíthető. (SZ43)
- Az időszakos- és állandó vízállások körül 3 méteres szegélyben talajművelés nem végezhető. (SZ49)
- Szántó füves élőhelyé alakítása spontán felhagyással, kivéve az inváziós növényfajok irtását. (SZ53)

(f) Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztési javaslatok:

Az általános javaslatok és a javasolt előírások között megfogalmazott, gyepesítést, erdősödést támogató javaslatok élőhelyrekonstrukciónak minősülnek.

(g) Erdőtelepítésre vonatkozó javaslat:

A KE vonatkozásában az erdőtelepítés nem javasolt természetvédelmi szempontból.

(h) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok:

Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatokat nem teszünk.

(i) Kezelési javaslatok indoklása:

Az előírás-javaslatok egy része arra az időszakra vonatkozik, amikor még a gyepesítés nem történik meg. A meglévő, a helyreállításra kerülő és szántókon újonnan kialakított gyepterületek állapotjavulása, további cserjésedésük, izolációjuk megállítása, hosszú távú fenntartása csak az extenzív gazdálkodás fellendüléstől, elsősorban a külterjes legeltetéstől lenne várható.

A szántók gyepekké történő átalakításával hosszútávon jelentősen lehetne növelni a természetközeli gyepes élőhelyek arányát. Növelhető lenne a jelölő *Cnidion dubii* folyóvölgyeinek mocsárrétjei (6440) élőhely kiterjedése, ezzel együtt hosszú távon esetleg a nagy tűzlepke (*Lycaena dispar*) állományának nagysága is. A hazai fafajokkal történő spontán erdősülési folyamatok segítése a jelölő enyves éger (*Alnus glutinosa*) és magas kőris (*Fraxinus excelsior*) alkotta ligeterdők (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*) (91E0*) élőhely kiterjedését, és a jelölő skarlátbogár (*Cucujus cinnaberinus*) és a tavi denevér (*Myotis dasycneme*) állományának fennmaradási esélyeit is növeli. A szántóföldi technológiákra (tápanyag utánpótlás, kemikáliák) vonatkozó előírások a határos természetes élőhelyek ökológiai állapotának megőrzését szolgálják, mindaddig, amíg a rekonstrukció megtörténik.

(a) Kezelési egység kódja: KE-5

(b) Kezelési egység meghatározása: A Tisza középvízi medre, mely a Közép-Tisza (HUHN20015) kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területen belül található. A kezelési

egység kiterjedése jelentős, 1863,51ha.

(c) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

- *Érintett* *ÁNÉR* *élőhelyek:*
Jellegtelen üde gyepek (OB)
Fűz-nyár ártéri erdők (J4)
Folyómenti bokorfüzesek (J3)
Nedves felszínek természetes pionír növényzete (I1)
Folyóvizek (U8)
Roncsterületek (U4)
- *Érintett Natura 2000 élőhelyek:* Enyves éger (*Alnus glutinosa*) és magas kőris (*Fraxinus excelsior*) alkotta ligeterdők (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*) (91E0*) /jelölő élőhely; nagyon kis részben/; Iszapos partú folyók részben *Chenopodion rubri*, és részben *Bidention* növényzettel (3270) /jelölő élőhely; kis részben/
- *Érintett közösségi jelentőségű fajok:* tompa folyamkagyló (*Unio crassus*), balin (*Aspius aspius*), vágó csík (*Cobitis taenia*), halványfoltú küllő (*Gobio albipinnatus*), széles durbincs (*Gymnocephalus baloni*), selymes durbincs (*Gymnocephalus schraetzer*), garda (*Pelecus cultratus*), szivárványos ökle (*Rhodeus sericeus amarus*), törpecsík (*Sabanejewia aurata*), német bucó (*Zingel streber*), magyar bucó (*Zingel zingel*), eurázsiai hód (*Castor fiber*), vidra (*Lutra lutra*), tavi denevér (*Myotis dasycneme*).
- *Érintett, egyéb kiemelt fajok:* tiszavirág (*Palingenia longicauda*), kecskerák (*Astacus leptodactylus*), lapos tavikagyló (*Pseudanodonta complanata*), jégmadár (*Alcedo atthis*)

(d) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

Terhelés csökkentése: Környezetvédelmi szabályozáson és hatósági ellenőrzéseken keresztül megoldandó feladat a víztesteket érő főleg diffúz mezőgazdasági és elsősorban pontszerű kommunális szennyezések és terhelések további csökkentése.

Partkezelés: A Tisza folyó érintett szakasza II. osztályú hajóút. Konfliktuspontot jelenhet, hogy a hajózhatóság biztosítása, a biztonságos hajózást szolgáló jelzések elhelyezése és láthatóságának biztosítása a vízügyi kezelő jogszabályban előírt kötelezettsége, melyről folyamatosan gondoskodnia kell. A középvízi meder szegélyében a meder hossz-szelvényének jelentős részében ligeterdő jellegű fásszárú szegélyvegetáció található. Javasoljuk a partvonalat kísérő őshonos fajokból álló ligeterdő jellegű szegélyvegetáció megőrzését legalább azokon a szakaszokon, ahol nincs szükség az övzátóny árvízvédelmi célból történő elbontására. Az elbontott övzátónyok helyén növénytelepítés és kezelés híján bokorfüzesek megjelenése várható. A folyómenti bokorfüzesek (J3) élőhely az Enyves éger (*Alnus glutinosa*) és magas kőris (*Fraxinus excelsior*) alkotta ligeterdők (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*) (91E0*) jelölő élőhelytípushoz tartoznak. További hasznosításukat, kezelésüket szükséges lesz kidolgozni a tervezett beavatkozások megvalósulásával párhuzamosan. Természetvédelmi szempontból az elbontásra kerülő övzátónyok helyén újra puhafás ligeterdő vagy mocsárrét jellegű gyepek kialakítása és fenntartása lenne kedvező. A parti vegetáció változó kiterjedésű és alakú élőhelyfoltjai legnagyobb részben a **KE-3** kezelési egységbe kerültek, emiatt ott jellemezzük részletesen azokat az élőhelyfoltokat is és a tételes kezelési javaslatok is ott találhatóak.

Változatosabb medermorfológiai viszonyok kialakítása: A vízügyi kezelés egyik legfőbb célja a középvízi meder stabilizálása, a laterális eróziós tevékenység volumenének minimalizálása. A jelenlegi állapotra jellemző jórészt természetes aszimmetrikus mederkereszt-szelvény

ellenére javasoljuk megvizsgálni annak lehetőségét, hogy vannak-e olyan hullámtér-öblözetek, melyekben lehetőség nyílik arra, hogy a természetes mederfejlődési folyamatoknak nagyobb lehetőséget biztosítsunk. Ha ez az árvízi biztonság számottevő mértékű csökkenése nélkül megvalósítható, akkor javasoljuk, hogy összességében minél több helyen és hosszabb szakaszon biztosítsunk ellenőrzött körülmények között lehetőséget arra, hogy a természetes mederfejlődési, elsősorban laterális eróziós folyamatok, ill. ezek következtében kanyarulatfejlődési és lefűződési folyamatok lejátszódhassanak. Az ilyen jellegű kezelés tervezése csak a vízügyi kezelő Közép-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatósággal közösen, a fenntarthatóság és az árvízi kockázatok részletes értékelése után valósítható meg.

Természetközeli esésviszonyok, illetve áramlási viszonyok fenntartása: A Közép-Tisza érintett szakaszán mindenképpen szükséges elkerülni duzzasztott mederszakaszok, bögék kialakulását.

Természetközeli mederanyagminőségi, illetve hidromorfológiai viszonyok fenntartása: A kezelési egységbe tartozó Tisza-szakaszon mindenképpen el kell kerülni a mesterséges aljzattípusok (mint pl.: mesterséges kőszórással borított mederfalak) arányának növekedését, ill. a folyó természetes felszinformáló tevékenységének eredményeként kialakuló felszinformák, úgymint palajok, szigetek, természetes szakadó partfalak emberi okokra visszavezethető megszűnését. Az ilyen jellegű kezelést a vízügyi kezelő Közép-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatósággal közösen, a fenntarthatóság és az árvízi kockázatra gyakorolt hatások értékelésével lehet megvalósítani.

(e) Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:

a) Kötelezően betartandó előírások:

A természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény előírásait szükséges alapul venni. Ezen túlmenően a kezelési egység élőhelytípusaira jelenleg nincsenek érvényben kötelezően betartandó természetvédelmi célú területhasználati előírások.

b) Javasolt előírások:

- A területen, a növényvédelmet kizárólag vizekre és vízben élő szervezetekre nem veszélyes minőségű anyagokkal és kizárólag inváziós növényfajok irtása céljából lehet végezni. (V01)
- A ritka fajhoz tartozó, vagy odvas, vagy böhöncös, vagy idős vagy más okból értékes faegyedek kijelölése és megőrzése az elő- és véghasználatok során. (E18) Magyarázat: Lásd a (h) pontban a „Partkezelés” résznél.
- Idegenhonos halfajok visszaszorítása, idegenhonos halfaj nem telepíthető. (V19)

(f) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

Élőhely-rekonstrukciós javaslatokat nem adunk meg.

(g) Gazdálkodáshoz nem köthető kezelési javaslatok:

Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatokat nem adunk meg.

(h) Kezelési javaslatok indoklása:

Terhelések csökkentése: A mezőgazdasági és kommunális, ipari eredetű terhelés következtében nő a víztestek növényi tápanyag ellátottsága, azaz trofitása, illetve szerves anyag ellátottsága, azaz szaprobitása. Nyári kisvízes időszakban a nagyobb szerves anyag ellátottság miatt intenzívebb oxidatív lebontási folyamatok, illetve a nagyobb növényi tápanyag ellátottság miatt kialakuló nagyobb lebegő alga biomassza összességében elősegíti az oxigénháztartási jellemző nagyobb amplitúdójú ingadozását szélsőségeinek felerősödését, ami kedvezőtlen az érzékenyebb reofil jelölő halfajok állományaira, mint például a selymes durbincs (*Gymnocephalus schraetzer*), széles durbincs (*Gymnocephalus baloni*), német bucó

(*Zingel streber*) és a magyar bucó (*Zingel zingel*).

Partkezelés: A középvízi meder szegélyében növényes fák gyökérzete belelóg a kisvízi mederbe és számos halfaj, köztük a jelölő vágócsík (*Cobitis taenia*) számára is értékes búvóhelyet jelent. A vízbe lógó gyökerek jó lehetőséget biztosítanak a fitofil szaporodási guildbe (növényi részekre, vízi növények szárára levelére, parti növények vízbe lógó gyökerére ívó) tartozó halfajok számára az ikrázásra. Az ilyen fajok közé tartozik a jelölő vágócsík (*Cobitis taenia*) is. A vízparti idős fák gyökérzete a jelölő vidra (*Lutra lutra*) és a hód (*Castor fiber*) számára kiváló lehetőséget teremt arra, hogy kotorékot alakítson ki közöttük. A part menti fák fontos táplálékát képezik a jelölő eurázsiai hódoknak (*Castor fiber*). Az idős odvasodó vízparti fákban kialakuló odvak nagyon fontos szerepet töltenek be a jelölő tavi denevér (*Myotis dasycneme*) állományának megőrzésében, hiszen a faj számára szükséges optimális nappalozó szállásokat biztosítanak.

Haltelepítés, horgászati fejlesztések: Az idegenhonos halfajok előretörésével a víztest halállományának természetessége csökken, a víztest ökológiai minőségi állapota az adott víztest referencia állapotához viszonyítva kedvezőtlen irányba változik. Az idegenhonos halfajok a legtöbb esetben igen erős versenyképességgel bíró, tágtúrású fajok, melyek megjelenése és állományainak megerősödése a legtöbb esetben őshonos halfajok visszaszorulását, állományaik egyedsűrűségének csökkenését vonja maga után.

A halászati és horgászati céllal hasznosított vízfelületek, kezelése és hasznosítása jelentős természetvédelmi konfliktussal eddig nem járt. Azonban a területen esetlegesen később létesülő horgászati célú infrastrukturális fejlesztést előzetesen egyeztetni szükséges a természetvédelmi célokkal.

Változatosabb medermorfológiai viszonyok kialakítása: A természetes mederfejlődési, elsősorban laterális eróziós folyamatok beindulásának eredményeként megindul a kanyarulatfejlődés, az érintett szakaszon a mederkeresztszelvény asszimmetriájának mértéke növekszik. A folyamat eredményeként várhatóan a homorú parton megjelennek erodált szakadópartok és a domború part mentén az erodált partfalból származó mederanyag akkumulációjának eredményeként palajok alakulhatnak ki. Az érintett szakaszok keresztszelvényeiben az áramlási viszonyok heterogénebbé válnak. A fent említett folyamatok eredményeként nő a természetes mederfejlődési folyamatokkal érintett mederszakasz élőhelyi heterogenitása. A palajok kialakulása kedvez a közösségi jelentőségű Iszapos partú folyók részben *Chenopodium rubri*, és részben *Bidention* növényzettel (3270) élőhelytípusnak. A változatosabb vízi élőhelykínálat változatosabb vízi életközösség kialakulására ad lehetőséget, ez minden a főmederben előforduló jelölő vízi szervezet (tompá folyamkagyló (*Unio crassus*), balin (*Aspius aspius*), vágócsík (*Cobitis taenia*), halványfoltú küllő (*Gobio albipinnatus*), széles durbincs (*Gymnocephalus baloni*), selymes durbincs (*Gymnocephalus schraetzer*), Garda (*Pelecus cultratus*), törpecsík (*Sabanejewia aurata*), szivárványos ökle (*Rhodeus sericeus amarus*), német bucó (*Zingel streber*), magyar bucó (*Zingel zingel*), eurázsiai hód (*Castor fiber*) és vidra (*Lutra lutra*) számára hasznos.

Természetközeli esésviszonyok, ill. áramlási viszonyok fenntartása: A duzzasztás megváltoztatja a folyó természetes esésviszonyait. A duzzasztó műtárgy fölött kialakuló bögében az áramlási sebesség az eredeti érték töredékére csökken, minek következtében lecsökken a folyó munkavégző képessége. Ez maga után vonja a bögében a finom szemcseméretű üledék, döntően az igen finom szemű homok és az iszapfrakció kiülepedését. Ebből következően a böge feliszapolódik, megváltoznak az eredeti, természetes aljzatviszonyok. A fenti ökológiai környezeti tényezőkben bekövetkező változások következtében megváltozik a bögézet szakasz életközösségének fajösszetétele, illetve az egyes fajok mennyiségi viszonyai. A kifejezetten áramláskedvelő, ún. reofil fajok (a jelölő halfajok közül pl.: a selymes durbincs (*Gymnocephalus schraetzer*), törpecsík (*Sabanejewia aurata*), széles durbincs (*Gymnocephalus baloni*), német bucó (*Zingel streber*), magyar bucó

(*Zingel zingel*)) egyedsűrűsége lecsökken, a szűkebb toleranciaspektrumú reofil fajok akár teljes mértékben eltűnhetnek a bögéztet szakaszról. Ugyanez történik a durvább 30 szemcseösszetételű mederanyagot preferáló bentikus fajokkal is. A reofil fajok megritkulásával és eltűnésével párhuzamosan az állóvízi viszonyokat preferáló stagnofil fajok részaránya, mind a fajszám mind az egyedsűrűség vonatkozásában megnövekszik. A stagnofil fajok közül a bögékben általában legnagyobb arányban a széles tűrőképességű, országosan gyakori fajok térhódítása figyelhető meg.

Természetközeli mederanyagminőségi, illetve hidromorfológiai viszonyok fenntartása: A mesterséges aljzatok, mint például a kőszórás megjelenésével és arányának növekedésével a folyóvízi élőhely aljzatkinálatában egy új, természetesen nem előforduló habitattípus jelenik meg. A folyó természetes életközösségnek nincs olyan tagja, mely kifejezetten ehhez a habitattípushoz kötődne, kifejezetten ehhez adaptálódott volna. Ennek ellenére a folyóvízi életközösség megpróbálja birtokba venni az új típusú élőhelyfoltokat. Ebben a kolonizációs folyamatban általában azok a fajok járnak élen, melyek számos környezeti tényezőre nézve tágtűrűsű, jó versenyképességű, generalista fajok. Általában ezen fajok közé tartoznak a folyó életközösségbe emberi tevékenység közreműködésével, gyakran teljesen más biogeográfiai régióból bekerülő adventív és inváziós fajok is. Következésképpen sok esetben a mesterséges aljzattípusok jelentős arányú megjelenése elősegíti az adventív és az inváziós fajok terjedését, térhódítását, minek következtében a folyó eredeti életközösségének mintázata átalakul.

(a) Kezelési egység kódja: KE-6

(b) Kezelési egység meghatározása: A kezelési egységbe tartoznak a Natura 2000 területen található szentély jellegű, jellemzően az elsőrendű árvízvédelmi töltésen belül található, hullámtéri elhelyezkedésű holtmedrek. A négy érintett holtmeder: a Csatlói Holt-Tisza, a Góitói Holt-Tisza, Szórói (Karcsai) Holt-Tisza, Feketevárosi Holt-Tisza. A kezelési egységbe tartozó holtmedrek legfontosabb jellemzőit az alábbi táblázat tartalmazza. A táblázatban szereplő 4 szentély jellegű hullámtéri holtmedren kívül a kezelési egység részét képezi a bal parti hullámtéren, Nagykörű és Törökszentmiklós külterületének határán található, valószínűleg természetes úton, kimosódással kialakult Pityóka nevű kopolya, illetve a jobb parti hullámtéren, Pély külterületén található, természetes úton lefűződött Patkós-holtág. A kezelési egységbe tartozó vizes élőhelyek összesített kiterjedése 117,39 ha.

Holtmeder neve	Település	Kialakulás módja	Elhelyezkedés	
			part	védműhöz képest
Csatlói Holt-Tisza	Kőtelek, Tiszasüly	szabályozás	jobb	hullámtér, nyárigáttal védett
Góitói Holt-Tisza	Kőtelek	szabályozás	jobb	hullámtér, nyárigáttal védett
Szórói (Karacsai) Holt-Tisza	Besenyszög	szabályozás	bal	hullámtér
Feketevárosi Holt-Tisza	Szolnok, Szajol, Besenyszög	szabályozás	jobb	hullámtér

(c) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

- *Érintett* *ÁNÉR* *élőhelyek:*
 Álló- és lassan áramló vizek hínárnövényzete (Ac)
 Jellegtelen fátlan vizes élőhelyek (OA)
 Nem tűzegképző nádasok, gyékényesek és tavikákások (B1a)
 Harmatkásás, békabuzogányos, pántlikafüves mocsári-vízparti növényzet (B2)
 Vízparti virágkákás, csetkákás, vízi hídörös, métegykórós mocsarak (B3)
 Nem zsombékoló magassásrétek (B5)
 Idegenhonos cserje vagy japánkeserűfű-fajok uralta állományok (P2c)

Magaskórós ruderalis gyomnövényzet (OF)
Őshonos fajú facsoportok, fasorok, erdősávok (RA)
Folyómenti bokorfüzesek (J3)
Nem őshonos fafajok spontán állományai (S6)
Nem őshonos fajú ültetett facsoportok, erdősávok és fasorok (S7)
Ártéri és mocsári magaskórósok, árnyas-nyirkos szegélynövényzet (D6)
Állóvizek (U9)

- *Érintett Natura 2000 élőhelyek:* Természetes eutróf tavak *Magnopotamion* vagy *Hydrocharition* növényzettel (3150) /jelölő élőhely/; Enyves éger (*Alnus glutinosa*) és magas kőris (*Fraxinus excelsior*) alkotta ligeterdők (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*) (91E0*) /jelölő élőhely; nagyon kis részben/; Iszapos partú folyók részben *Chenopodion rubri*, és részben *Bidention* növényzettel (3270) /jelölő élőhely; nagyon kis részben/; Síkságok és a hegyvidéktől a magashegységig tartó szintek hidrofíl magaskórós szegélytársulásai (6430) /nem jelölő élőhely/
- *Érintett közösségi jelentőségű fajok:* balin (*Aspius aspius*), vágó csík (*Cobitis taenia*), halványfoltú küllő (*Gobio albipinnatus*), széles durbincs (*Gymnocephalus baloni*), garda (*Pelecus cultratus*), szivárványos ökle (*Rhodeus sericeus amarus*), réti csík (*Misgurnus fossilis*), törpecsík (*Sabanejewia aurata*), vöröshasú unka (*Bombina bombina*), dunai tarajosgöte (*Triturus dobrogicus*), mocsári teknős (*Emys orbicularis*), eurázsiai hód (*Castor fiber*), vidra (*Lutra lutra*), tavi denevér (*Myotis dasycneme*)
- *Érintett, egyéb kiemelt fajok:* -.

(d) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

Partkezelés: A kezelési egységbe tartozó holtmedrek között található olyanok, melyek esetében a szárazföldi pufferzóna jelentős hosszúságú partszakaszokon hiányzik, vagy nem megfelelő szélességű. Javasoljuk, hogy amennyiben hiányzik, a szentély jellegű holtmedrek esetében legalább a partvonal 75%-a mentén kerüljön kialakításra egy legalább 20 méter széles természetközeli puhafás vagy keményfás ligeterdő jellegű szárazföldi pufferzóna. A meglévő szárazföldi fásszárú szegélyvegetációban az őshonos fajok mellett helyenként inváziós fásszárú fajok találhatóak. A holtmedrek szegélyéből javasoljuk az adventív cserje- és fafajok (*Gyalogakác* (*Amorpha fruticosa*), Zöld juhar (*Acer negundo*), Amerikai kőris (*Fraxinus pennsylvanica*) eltávolítását.

Horgászati hasznosítással kapcsolatos egyéb kezelési javaslatok: A kezelési egységbe tartozó szentély jellegű holtmedrek egy része horgászati hasznosítás alatt áll. Javasoljuk, hogy a rekreációs jellegű horgászati hasznosítás során mellőzzék a halak etetését, illetve etetett horgász helyek kialakítását. A holtmedrek partvonala mentén a parti horgász helyek sűrűsége sehol ne haladja meg a 100 m partszakasz/20 m horgász hely arányt és összességében a horgász helyek (parti területet figyelembe véve) aránya a teljes partvonalra vetítve ne érje el az 5 %-ot.

Vízvisszatartás, vízpótlás: Javasoljuk, hogy a holtmedrek esetében egyedileg kerüljenek felülvizsgálatra a mederhez kapcsolódó csatornamedrek, esetleg természetes fok jellegű mélyvonulatok. Amennyiben a holtmederből potenciálisan, vízállástól függően vizet levezető medrek vagy mélyvonulatok küszöbszintjének emelésével növelhető a mederben visszatartott víz térfogata, akkor javasoljuk vízvisszatartó műtárgyak vagy mederelzárások tervezését és megvalósítását. Javasoljuk a természetes vízpótlás lehetőségének koncepcionális terv szintű egyedi vizsgálatát, illetve reális lehetőség esetén a részletes tervezést és megvalósítást az egyes holtmedreknél.

(e) Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:

a) Kötelezően betartandó előírások:

A természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény előírásait szükséges alapul venni. Ezen túlmenően a kezelési egység élőhelytípusaira jelenleg nincsenek érvényben kötelezően betartandó természetvédelmi célú területhasználati előírások.

b) Javasolt előírások:

- A működési terület szerinti nemzeti park igazgatóság által kijelölt területen nádaratás nem végezhető. (V06)
- Idegenhonos halfajok visszaszorítása, idegenhonos halfaj nem telepíthető. (V19)
-
- Élőhely-rekonstrukció. (V63)

(f) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

Javasoljuk, hogy a kezelési egységbe tartozó szentély jellegű holtmedrek esetében a jelenlegi állapot, illetve a holtmedrek élővilágára vonatkozó korábbi biotikai adatok összehasonlító elemzésére alapozva vizsgálják meg annak szükségességét és lehetőségét, hogy részleges vagy több ütemben végrehajtott kotrási jellegű beavatkozásokkal egy korábbi szukcessziós állapot rekonstrukciója történjen meg, ami stabilabb vízháztartást, nagyobb vízmélységet eredményezne. Ezen vizsgálati eredmények alapján javasoljuk egy hosszabb távú élőhely-rekonstrukciós program kidolgozását, mely tartalmazza az egyes holtmedrek esetében szükségesnek tartott beavatkozásokat, azok mértékét és távlati időbeni ütemezését. A cél egyértelműen a jelenleg még meglévő 4 holtmeder eltűnésének megakadályozása, illetve annak elérése, hogy a tervezési területen húzódó Tisza-szakasz mentén egy időben előforduljanak különböző szukcessziós állapotú és az adott szukcessziós állapothoz tartozóan kiváló vagy referenciális ökológiai állapotú, egyértelműen természetvédelmi prioritású holtmedrek, melyek magterület funkciót töltenek be a hullámtéri, illetve ártéri életközösségek állóvízi viszonyokat preferáló fajegyütteseinek számára.

A pélyi Patkós-holtágon KEOP forrásból 2014-ben megvalósult egy élőhely-rehabilitációs jellegű mederkotrás, melynek célja a meder vízháztartásának stabilabbá tétele, a víztérfogat, ezzel összefüggésben pedig a vízborítás tartósságának növelése volt. Az élőhely-rehabilitációs beavatkozás hatása már 2015-ben is érzékelhető volt, hiszen a meder az aszályos nyári időszakban sem száradt ki, szemben a korábbi évek tapasztalatával. A beavatkozás előtt aszályos időszakban a meder hosszabb időszakokra kiszáradt. Ekkor a meder legmélyebb részét is Nanocyperion jellegű iszapnövényzet borította, mint például 2011 nyarán.

Az élőhelyrekonstrukciós célú kotrási beavatkozás kivitelezés szervezésénél ajánlásként fogalmazzuk meg, hogy hidromechanizációs kotrás esetében a környező tagolt terepszintű erdőkben is elhelyezhető legyen a kotrási anyag. Elsősorban abban az esetben, ha ez a tevékenység az ottani erdőállomány véghasználatával párhuzamosan végezhető. Ekkor a friss iszaprétegen puhafás erdőállományok is megtelepedhetnek természetes vetényüléssel, ha kedvező időszakban kapnak árvízi előntést. Másik mérlegelendő szempont a birtokhatár elhelyezkedés miatt, hogy ha a kotrás hidraulikus kotróval történik és más költséghatékony lehetőség híján az eredeti mederszelvényen belül kerül elhelyezésre a kitermelt anyag, akkor a kotrási anyagon alakítható ki (illetve hagyható meg a spontán módon kialakult) puhafás ligeterdő alkotta erdősáv, így biztosítható a természetközeli szegélyvegetáció és pufferzóna a holtmeder körül.

(g) Erdőtelepítésre vonatkozó javaslat:

A KE vonatkozásában az erdőtelepítés nem javasolt természetvédelmi szempontból.

(h) Gazdálkodáshoz nem köthető kezelési javaslatok:

Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatokat nem teszünk.

(i) Kezelési javaslatok indoklása:

Partkezelés: A térségben a vizes élőhelyek parti szegélyvegetációját alkotó élőhelytípusok mindegyike esetében nagy problémát okoz a fásszárú idegenhonos fa és cserjefajok megjelenése és térhódítása. Ezek megjelenése és dominanciájának növekedése a vizes élőhelyek leromlását és átalakulását okozzák. A vízparti idős fák gyökérzete a jelölő vidra (*Lutra lutra*) számára kiváló lehetőséget teremt arra, hogy kotorékot alakítson ki közöttük. A part menti fák fontos táplálékát képezik a jelölő eurázsiai hódoknak (*Castor fiber*). Az idős odvasodó vízparti fákban kialakuló odvak nagyon fontos szerepet töltenek be a jelölő tavi denevér (*Myotis dasycneme*) állományának megőrzésében, hiszen a faj számára szükséges optimális nappalozó szállásokat biztosítanak. Egy 20 méter széles ligeterdő jellegű élőhelysáv kialakítása már nagyon jelentős mértékben csökkentheti a holtmedreket övező intenzív hasznosítású szántóföldek, illetve a települések felől érkező diffúz tápanyagterhelés mértékét. Ezzel csökken a kockázata a holtmeder eutrofizációjának, illetve az eu- és hipertróf állapot kialakulásához kapcsolódó halpusztulásnak, valamint az egész vízi életközösséget érintő degradációnak.

Haltelepítés: Az idegenhonos halfajok előretörésével a víztest halállományának természetessége csökken, a víztest ökológiai minőségi állapota az adott víztest referencia állapotához viszonyítva kedvezőtlen irányba változik. Az idegenhonos halfajok a legtöbb esetben igen erős kompetíciós képességgel bíró, széles toleranciaspektrumú fajok, melyek megjelenése és állományainak megerősödése a legtöbb esetben őshonos halfajok (pl.: szivárványos ökle (*Rhodeus sericeus amarus*) és vágócsík (*Cobitis taenia*)) visszaszorulását, állományaik egyedsűrűségének csökkenését vonja maga után. A növényevő amur (*Ctenopharyngodon idella*) számottevő arányú megjelenése drasztikus mértékben lecsökkenti például a 3150 kóddal jelölt (Természetes eutróf tavak *Magnopotamion* és *Hydrocharition* növényzettel) közösségi jelentőségű élőhelytípus kiterjedését.

Horgászati hasznosítással kapcsolatos egyéb kezelési javaslatok: A horgászhelyek kialakítása megbontja a holtmeder szárazföldi szegélyvegetációjának folytonosságát és szerkezetét, valamint a holtmeder litorális régiójában található emerz mocsárinövényzet, illetve hínárvegetáció folytonosságát. Ezzel összefüggésben a széles horgászhely kialakítás mindenképpen degradációt von maga után, maguk a horgászhelyek pedig degradált partszakasznak tekinthetők, melynek kedvezőtlen hatása megmutatkozik a litorális régióhoz kötődő állatfajok előfordulási mintázatában is.

Vízvisszatartás, vízpótlás: Jelenlegi állapotban a legtöbb szentély jellegű holtmeder nyári vízszintje – különösen aszályos időszakokban – messze alacsonyabb az ideálisnál, gyakran a medrek jelentős része szárazra kerül. Ezt a problémát bizonyos holtmedrek esetében okozhatja a holtmedreket a Tiszával összekötő csatornák túlzottan alacsony fenékszintje. Ez okozhat felesleges vízvezetést a holtmedrekből a Tisza irányába. Ennek megakadályozására szükséges lehet a csatornák fenékszintjét megemelni (pl.: vízvisszatartó műtárgy beépítésével), aminek következtében kellően magasan lehet tartani a holtmedrek vízszintjét, javítani lehet a vízháztartási viszonyait egy lényegesen kedvezőbb ökológiai állapot kialakításához és fenntartásához. A vízhiány oka lehet a nem megfelelő mértékű vízutánpótlás is.

Élőhely-rekonstrukció: A természetes úton kialakult vagy mesterségesen, átmetszéssel kialakított szentély jellegű holtmedrekben zajló intenzív tavi szukcessziós folyamatok eredményeként néhány évtizeden belül teljesen elmocsarasodnak, illetve erősen feltöltődnek. Ennek eredményeként csökken a Tisza és holtmedrei által alkotott vizes élőhelykomplexum élőhelyi heterogenitása, csökken az ártéri életközösség állóvízi viszonyokat preferáló fajegyütteseinek élőhelykínálata. Ez a folyamat hosszabb távon mindenképpen a tervezési terület magterületként és ökológiai folyosóként betöltött szerepének, jelentőségének csökkenéséhez vezet. A feliszapolódott és a folyótól egyre jobban elszigetelődő holtmedrek,

mint vizes élőhelyek fennmaradása, természeti értékeik megőrzése csak aktív vízügyi beavatkozások foganatosításával lehetséges. Ezekkel az intézkedésekkel javítható a jelölő Természetes eutróf tavak *Magnopotamion* vagy *Hydrocharition* növényzettel (3150) élőhely állapota. A folyamat elsősorban a kiváltó okok (medrek vízháztartásának javítása, vízvisszatartás, illetve víztöbblet biztosítása, tápanyag-akkumuláció kizárása) megszüntetésével állítható meg. Az állandó vizű holtágak továbbá több közösségi jelentőségű és/vagy jelölő faj élőhelyei (szivárványos ökle (*Rhodeus sericeus amarus*), vöröshasú unka (*Bombina bombina*), mocsári teknős (*Emys orbicularis*), vidra (*Lutra lutra*)), amelyek állományméretének alakulása ugyancsak függ a kezelési egység állapotától. A nádaratására vonatkozó szabályozás az élőhely károsításának és élővilága zavarásának elkerülését szolgálja. A nádasokban jelentkező inváziós növényfajok mechanikus eltávolítása a más természetes élőhelyekre történő terjeszkedésük megakadályozása miatt is fontos. A nádasokra vonatkozó szabályozás az élőhely károsításának és élővilága zavarásának elkerülését szolgálja.

(a) Kezelési egység kódja: KE-7

(b) Kezelési egység meghatározása: A kezelési egységbe tartozik az alapvetően mentett oldali elhelyezkedésű Cibakházi-Holt-Tisza, valamint annak rövid alsó, állandó vízborítású, viszonylag mély hullámtéri szakasza. A holtmeder Cibakháza és Nagyrév települések külterületén helyezkedik el a bal parton. A kezelési egységbe tartozó vizes élőhelyek összesített kiterjedése 288,51 ha.

(c) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

<i>Érintett</i>	<i>ÁNÉR</i>	<i>élőhelyek:</i>
Álló- és lassan áramló vizek hínárnövényzete (Ac)		
Jellegtelen fátlan vizes élőhelyek (OA)		
Nem tűzgeképző nádasok, gyékényesek és tavikákások (B1a)		
Vízparti virágkákás, csetkákás, vízi hídörös, mételykórós mocsarak (B3)		
Jellegtelen üde gyepek (OB)		
Idegenhonos cserje vagy japánkeserűfű-fajok uralta állományok (P2c)		
Óshonos fajú facsoportok, fasorok, erdősávok (RA)		
Nem őshonos fafajok spontán állományai (S6)		
Állóvizek (U9)		

- *Érintett Natura 2000 élőhelyek:* Természetes eutróf tavak *Magnopotamion* vagy *Hydrocharition* növényzettel (3150) /jelölő élőhely/
- *Érintett közösségi jelentőségű fajok:* balin (*Aspius aspius*), vágó csík (*Cobitis taenia*), halványfoltú küllő (*Gobio albipinnatus*), széles durbincs (*Gymnocephalus baloni*), garda (*Pelecus cultratus*), szivárványos ökle (*Rhodeus sericeus amarus*), réti csík (*Misgurnus fossilis*), törpecsík (*Sabanejewia aurata*), vöröshasú unka (*Bombina bombina*), dunai tarajosgöte (*Triturus dobrogicus*), mocsári teknős (*Emys orbicularis*), eurázsiai hód (*Castor fiber*), vidra (*Lutra lutra*), tavi denevér (*Myotis dasycneme*)
- *Érintett, egyéb kiemelt fajok:* -.

(d) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

Partkezelés: A Cibakházi-Holt-Tisza esetében, a partvonal döntő részén hiányzik a szárazföldi fásszárú szegélyvegetáció, mint pufferzóna. Javasoljuk megvizsgálni, hogy mely szakaszokon van lehetőség fásszárú szegélyvegetáció alkotta pufferzóna kialakítására. Ahol erre lehetőség van, ott javasoljuk egy legalább 5-10 méter széles természetközeli puhafás vagy keményfás ligeterdő jellegű szárazföldi pufferzóna kialakítását a holtmeder partvonala mentén. A helyenként nyomokban meglévő szárazföldi fásszárú szegélyvegetációban az őshonos fajok mellett helyenként inváziós fásszárú fajok találhatók. A holtmedrek szegélyéből javasoljuk az

adventív cserje- és fajok (*Amorpha fruticosa*, *Acer negundo*, *Fraxinus pennsylvanica*) eltávolítását.

Horgászati hasznosítással kapcsolatos egyéb kezelési javaslatok: A holtmeder horgászati hasznosítás alatt áll. Javasoljuk, hogy a rekreációs jellegű horgászati hasznosítás során mellőzzék a halak túlzott mértékű etetését, illetve állandóan etetett horgászhelyek kialakítását. A holtmedrek partvonala mentén a horgászhelyek (parti területet figyelembe véve) sűrűsége lehetőleg sehol ne haladja meg a 100 m partszakasz/40 m horgászhely arányt és összességében a horgászhelyek aránya a teljes partvonalra vetítve ne érje el a 10 %-ot.

(e) Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:

a) Kötelezően betartandó előírások:

A kezelési egységnek a Közép-Tiszai Tájvédelmi Körzeten belül eső részén a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény előírásait szükséges alapul venni. A többi részen a kezelési egység élőhelytípusaira jelenleg nincsenek érvényben kötelezően betartandó földhasználati szabályok.

b) Javasolt előírások:

- A működési terület szerinti nemzeti park igazgatóság által kijelölt területen nádaratás nem végezhető. (V06)
- Idegenhonos halfajok visszaszorítása, idegenhonos halfaj nem telepíthető. (V19) (Csak az országos védett területen)
- A nádaratás megkezdése előtt 48 órával a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságot értesíteni kell. (V42)
- A hagyásfoltok kialakítása a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetve történhet. (V44)
- A területen nádgazdálkodás végezhető. (V54)
- A nádaratás csak fagyott talajon végezhető. (V56)
- A betakarítás során a nád rizómája nem sérülhet. (V57)
- Élőhely-rekonstrukció. (V63)

(f) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A Cibakházi-Holt-Tisza esetében, a partvonal döntő részén hiányzik a szárazföldi fásszárú szegélyvegetáció, mint pufferzóna. Javasoljuk megvizsgálni, hogy mely szakaszokon van lehetőség fásszárú szegélyvegetáció alkotta pufferzóna kialakítására. Ahol erre lehetőség van, ott javasoljuk egy legalább 5-10 méter széles természetközeli puhafás vagy keményfás ligeterdő jellegű szárazföldi pufferzóna kialakítását a holtmeder partvonala mentén.

(g) Erdőtelepítésre vonatkozó javaslatok:

Az élőhely-rekonstrukciós és élőhely fejlesztési javaslatok megvalósítása esetén az erdőtelepítés alapvető eszköze lehet a fejlesztéseknek. A termőhelyi viszonyok ismeretében inkább keményfás ligeterdők telepítése javasolható.

(h) Gazdálkodáshoz nem köthető kezelési-javaslatok:

Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatokat nem teszünk.

(i) Kezelési javaslatok indoklása:

A nádgazdálkodás fontos eszköz lehet a holtág feltöltődésének mérséklésére. A holtágban a lápi csalán (*Urtica kioviensis*) jelentős állománya él.

Partkezelés: A térségben a vizes élőhelyek parti szegélyvegetációját alkotó élőhelytípusok mindegyike esetében nagy problémát okoz a fásszárú idegenhonos fa és cserjefajok megjelenése és térhódítása. Ezek megjelenése és dominanciájának növekedése a vizes élőhelyek leromlását és átalakulását okozzák. A vízparti idős fák gyökérzete a jelölő vidra

(*Lutra lutra*) számára kiváló lehetőséget teremt arra, hogy kotorékot alakítson ki közötté. Az idős odvasodó vízparti fákban kialakuló odvak nagyon fontos szerepet töltenek be a jelölő tavi denevér (*Myotis dasycneme*) állományának megőrzésében, hiszen a faj számára szükséges optimális nappalozó szállásokat biztosítanak. Már egy csekély szélességű ligeterdő jellegű élőhelysáv kialakítása is értékelhető mértékben képes csökkentheti a holtmedreket övező intenzív hasznosítású szántóföldek, illetve a települések felől érkező diffúz tápanyagterhelés mértékét. Ezzel csökken a kockázata a holtmeder eutrofizációjának, illetve az eu- és hipertróf állapot kialakulásához kapcsolódó halpusztulásnak, valamint az egész vízi életközösséget érintő degradációnak.

Haltelepítés: Az idegenhonos halfajok előretörésével a víztest halállományának természetessége csökken, a víztest ökológiai minőségi állapota az adott víztest referencia állapotához viszonyítva kedvezőtlen irányba változik. Az idegenhonos halfajok a legtöbb esetben igen erős kompetíciós képességgel bíró, széles toleranciaspektrumú fajok, melyek megjelenése és állományainak megerősödése a legtöbb esetben őshonos halfajok (pl.: szivárványos ökle (*Rhodeus sericeus amarus*) és vágócsík (*Cobitis taenia*)) visszaszorulását, állományaik egyedsűrűségének csökkenését vonja maga után. A növényevő amur (*Ctenopharyngodon idella*) számottevő arányú megjelenése, vagy a zömében mederfenéken táplálkozó pontyfélék túlzott mértékű telepítése drasztikus mértékben lecsökkenti például a 3150 kóddal jelölt (Természetes eutróf tavak *Magnopotamion* és *Hydrocharition* növényzettel) közösségi jelentőségű élőhelytípus kiterjedését.

Horgászati hasznosítással kapcsolatos egyéb kezelési javaslatok: A horgászhelyek kialakítása megbontja a holtmeder szárazföldi szegélyvegetációjának folytonosságát, és szerkezetét, valamint a holtmeder litorális régiójában található emerz mocsárinövényzet, illetve hínárvegetáció folytonosságát. Ezzel összefüggésben a széles parti horgászhelyek sűrű kialakítása mindenképpen degradációt von maga után, maguk a horgászhelyek pedig degradált partszakaszoknak tekinthetők, melynek kedvezőtlen hatása megmutatkozik a litorális régióhoz kötődő állatfajok előfordulási mintázatában is.

(a) Kezelési egység kódja: KE-8

(b) Kezelési egység meghatározása: Mély fekvésű kubikok, feltöltődött holtágak jórészt száraz állapotú medrei és olyan csatornák és fokok, melyek csak közepes, vagy annál nagyobb árhullámok esetén vezetnek vizet. A kezelési egységbe tartozó nyíltabb kubikok részben üzemtervezett erdők. Az erősen ingadozó vízellátottság miatt jellemző a jellegtelen, sőt ruderalis vegetáció, de a nádasok, mocsarak és magaskórósok jellemző fajtái, illetve élőhelyei is megtalálhatók. Ugyanakkor az esetenkénti vízborítás még elégséges ahhoz, hogy zárt erdei élőhely ne alakulhasson ki. A legtöbb esetben gyalogakácos cserjés szegélyezi a kezelési egységbe tartozó mélyedéseket. Közép és hosszú távon részleges beerdősülésük várható. Ebbe a kezelési egységbe tartoznak továbbá a hullámtéren található nagyobb fokok és csatornák, illetve néhány mentett oldalon lévő mesterséges csatorna. Összes kiterjedésük 228,86 ha.

(c) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

<i>Érintett</i>	<i>ÁNÉR</i>	<i>élőhelyek:</i>
•		Álló- és lassan áramló vizek hínárnövényzete (Ac)
		Nem tűzegképző nádasok, gyékényesek és tavikákások (B1a)
		Harmatkásás, békabuzogányos, pántlikafüves mocsárvízparti növényzet (B2)
		Vízparti virágkákás, csetkákás, vízi hídörös, métegykórós mocsarak (B3)
		Nem zsombékoló magassásrétek (B5)
		Fragmentális mocsári és/vagy hínárnövényzet mozaikok álló és folyóvizek partjánál (BA)
		Ártéri és mocsári magaskórósok, árnyas-nyirkos szegélynövényzet (D6)
		Jellegtelen üde gyepepek (OB)

Jellegtelen fátlan vizes élőhelyek (OA)
Idegenhonos cserje vagy japánkeserűfű-fajok uralta állományok (P2c)
Lágyszárú özönfajok állományai (OD)
Magaskórós ruderális gyomnövényzet (OF)
Taposott gyomnövényzet és ruderális iszapnövényzet (OG)
Üde és nedves cserjések (P2a)
Folyóvizek (U8)
Állóvizek (U9)

- *Érintett Natura 2000 élőhelyek:* Természetes eutróf tavak *Magnopotamion* vagy *Hydrocharition* növényzettel (3150) /jelölő élőhely/; Iszapos partú folyók részben *Chenopodion rubri*, részben *Bidention* növényzettel (3270) /jelölő élőhely/
- *Érintett közösségi jelentőségű fajok:* szivárványos ökle (*Rhodeus sericeus amarus*), vöröshasú unka (*Bombina bombina*), mocsári teknős (*Emys orbicularis*), dunai tarajosgöte (*Triturus dobrogicus*), vidra (*Lutra lutra*).
- *Érintett, egyéb kiemelt fajok:-*

(d) Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:

a) Kötelezően betartandó előírások:

A kezelési egység területének kis része erdő művelési ágú területen található (kubikerdők). Ezek esetében az erdőterületekre vonatkozó szabályozás az alábbiak szerint mérvadó. Nem erdőtervezett erdők esetében a kezelési egység élőhelytípusaira nincsenek érvényben kötelezően betartandó gazdálkodási előírások.

Körzeti erdőterv:

Körzeti erdőterv: Kiskörei erdészeti tervezési körzet erdőterve (Érvényesség: A következő körzeti erdőtervezés alapján kiadott erdőterv véglegessé válásáig.) Határozat száma: HE-02/ERDO/772-12/2019.

Körzeti erdőterv: Közép-Tisza erdészeti tervezési körzet erdőterve Közép-Tisza körzet: (Érvényesség: 2017. január 1. – 2027. január 1.) Ügyszáma: HB/11-ERD/12744-1/2016.

Körzeti erdőterv: Szolnok-Jászsági erdészeti tervezési körzet erdőterve (Érvényesség: A következő körzeti erdőtervezés alapján kiadott erdőterv véglegessé válásáig.) Határozat száma: HB-03/ERD/01283-3/2019.

Körzeti erdőterv: Bugaci körzet erdészeti tervezési körzet erdőterve (Érvényesség: A következő körzeti erdőtervezés alapján kiadott erdőterv véglegessé válásáig.) Határozat száma: BK-05/ERD/10618-1/2017.

Kecskeméti körzet erdészeti tervezési körzet erdőterve (Érvényesség: A következő körzeti erdőtervezés alapján kiadott erdőterv véglegessé válásáig.) Határozat száma: BK-05/ERD/02938-2/2019.

Körzeti erdőterv: Marosszög-Csanádi erdészeti tervezési körzet erdőterve (érvényes: 2008. január 1. – 2017. december 31.) Törzskönyvi szám: 51/2008.

A Közép-Tiszai Tájvédelmi Körzet erdőrészelei esetében az 1996. évi LIII. törvény a 37 természet védelméről rendelkezéseit is szükséges figyelembe venni.

VP4-12.2.1-16 - Natura 2000 erdőterületeknek nyújtott kompenzációs kifizetések

b) Javasolt előírások:

- A fával nem, vagy részben fedett területek egyéb részletként (tisztás, cserjés, nyiladék, erdei vízfolyás és tó, kopár) történő lehatárolása, szükség esetén az erdőrészlet megosztásával. (E11)
- A területen, a növényvédelmet kizárólag vizekre és vízben élő szervezetekre nem veszélyes minőségű anyagokkal és kizárólag inváziós növényfajok irtása céljából

lehet végezni. (V01)

- Élőhely-rekonstrukció. (V63)
- Agrár-erdészeti rendszerek kialakítása támogatható. (V65)
- Lehetőség szerint mechanikai módszerek (pl. kézi cserjeirtás, száruzás, kaszálás) alkalmazandók agresszívan terjedő fajok visszaszorítására. (E72)

(f) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A kezelési egységbe sorolt területek vízforgalmát döntően a folyók vízállás-változásai határozzák meg. A folyótól elszakadt hullámtéri holtmedreket, kubikokat, vízállásokat az áradások fokozatosan üledékkel feltöltik. Ennek okán a legtöbb holt meder és kubik feltöltődése előrehaladott. Bár a feltöltődési folyamat nem állítható meg, de a vizes élőhelyek egy része, üledékkotrálással, illetve a folyóval szabályozott módon való összekötésükkel (fok jellegű csatornák az árvizek szabályozott bevezetésére és a vízkészlet megőrzésére) – hosszabb időre rehabilitálható, illetve a vízháztartás javításával kedvezőbb ökológiai feltételek teremthetők. Ennek érdekében a nagyobb és még kevésbé feltöltődött vízállások, kubikok, holtmedrek esetében vizsgálni érdemes az aktív vízügyi és természetvédelmi beavatkozások lehetőségét. A kezelési egységbe tartozó területek esetenként legeltetve vannak. A látott példák (legeltetett kubikok) kivétel nélkül mintaszerű természetvédelmi kezelésnek minősülnek. Ez alapján ezt a hasznosítási módot is javasoljuk fontolóra venni az erre alkalmas területeken.

(g) Erdőtelepítésre vonatkozó javaslat:

A KE vonatkozásában az erdőtelepítés nem javasolt természetvédelmi szempontból.

(h) Gazdálkodáshoz nem köthető kezelési javaslatok:

Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatokat nem teszünk.

(i) Kezelési javaslatok indoklása:

A feliszapolódott és a folyótól részben vagy teljesen elzárt holtmedrek, nagyobb kubikok, mint vizes élőhelyek fennmaradása, természeti értékeik megőrzése csak aktív vízügyi beavatkozások foganatosításával lehetséges. Ezekkel az intézkedésekkel javítható a jelölő Természetes eutróf tavak *Magnopotamion* vagy *Hydrocharition* növényzettel (3150) és az Iszapos partú folyók részben *Chenopodion rubri*, részben *Bidention* növényzettel (3270) élőhelyek állapota. A folyamat elsősorban a kiváltó okok megszüntetésével (medrek vízháztartásának javítása, vízvisszatartás, illetve víztöbblet biztosítása, tápanyag-akkumuláció kizárása) állítható meg.

A kezelési egységbe sorolt területek továbbá több közösségi jelentőségű és/vagy jelölő faj élőhelyei (szivárványos ökle (*Rhodeus sericeus amarus*), vöröshasú unka (*Bombina bombina*), mocsári teknős (*Emys orbicularis*), dunai tarajosgöte (*Triturus dobrogicus*), vidra (*Lutra lutra*)). Ezeknek a fajoknak az állományméretének alakulása ugyancsak függ a kezelési egység állapotától. Az inváziós növényfajok mechanikus eltávolítása a más természetes élőhelyekre történő terjeszkedésük megakadályozása miatt is fontos.

(a) Kezelési egység neve, kódja: KE-9

(b) Kezelési egység meghatározása: A kezelési egységbe tartoznak a Natura 2000 területen található extenzív művelésű gyümölcsösök közül az idős, tájfajtákból és helyi fajtákból álló gyümölcsösök. A Natura 2000 területen belül elenyésző mértékben maradtak fenn. Összes kiterjedésük 7,4 ha.

(c) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

- *Érintett* *ÁNÉR* *élőhelyek:*
hagyományos fajtájú, extenzíven művelt gyümölcsösök (P7)
extenzív szőlők és gyümölcsösök (T8)

- *Érintett Natura 2000 élőhelyek:* -
- *Érintett közösségi jelentőségű fajok:* -
- *Érintett, egyéb kiemelt fajok:* -

(d) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatokat:

Javasoljuk a jelenlegi művelési mód fenntartását.

(e) Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:

a) Kötelezően betartandó előírások:

A kezelési egység élőhelytípusaira nincsenek érvényben kötelezően betartandó gazdálkodási előírások.

b) Javasolt előírások:

- Kizárólag környezetkímélő besorolású növényvédő szerek alkalmazása engedélyezett. (SZ19)
- Inváziós fás szárúak mechanikus irtása. (GY26)

(f) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

Vizsgálni szükséges, hogy van-e lehetőség az élőhelytípus kiterjedésének növelésére, főképp szántókon vagy másodlagos/jellegtelen gyepeken. További javaslat az esetleg meglévő extenzív gyümölcsösök fokozatos átalakítása a tájhonos fajták arányának emelésével. Továbbá vizsgálni szükséges, hogy van-e mód az elöregedő gyümölcsfák pótlására.

(g) Erdőtelepítésre vonatkozó javaslat:

A KE vonatkozásában az erdőtelepítés nem javasolt természetvédelmi szempontból.

(h) Gazdálkodáshoz nem köthető kezelési javaslatok:

Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatokat nem teszünk.

(i) Kezelési javaslatok indoklása:

Az igen magas tájképi és kultúrtörténeti értékű gyümölcsösök fenntartása kiemelt feladat. A fáskaszálóként is funkcionáló extenzív gyümölcsösök a jelölő nagy tűzlepke (*Lycaena dispar*) számára ideális táplálkozó- és szaporodóhelyek lehetnek. Az egyre inkább cserjésedő, erdősülő ártéri területeken egyre nagyobb jelentőségűek lesznek a hosszú távon is nyílt, természetközeli élőhelyek.

(a) Kezelési egység kódja: KE-10

(b) Kezelési egység meghatározása: A kezelési egységbe tartoznak a Natura 2000 terület homogén inváziós cserjés állományai, a sűrű gyalogakácosok és a még inkább cserjés megjelenésű gyalogakácos-zöld juharos vagy más elegyes állományok. A kezelési egységbe tartozó területek jelentős része erdőművelés alatt áll, de vannak gyep és szántó művelési águ területek is. Összes kiterjedése 518,86 ha.

(c) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

- *A kezelési egység meghatározó élőhelytípusai (Á-NÉR 2011 kódok szerint):*
Idegenhonos cserje vagy japánkeserűfű-fajok uralta állományok (P2c)
- *Érintett Natura 2000 élőhelyek:* -
- *Érintett közösségi jelentőségű fajok:* -
- *Érintett, egyéb kiemelt fajok:* -

(d) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

A gyalogakácosodott gyepek esetében javasoljuk a gyepké váló visszaalakítást és hosszútávon az extenzív legeltetést, mivel ez mind ökonómiai, mind pedig ökológiai szempontból a legkedvezőbb kezelés, hasznosítás. Az erdő művelési águ területeken javasoljuk a termőhelyi

adottságok figyelembevételével tájhonos fafajokból álló erdőállományok felnevelését. Javasolt fafajok a fehér nyár, szürke nyár, fekete nyár, fehér fűz, törékeny fűz, esetlegesen amennyiben a termőhely megengedi, kocsányos tölgy és magyar kóris.

Idegenhonos állományok hosszú távú fenntartása, már állandó magtermelésük okán sem javasolt, további nemesített és klónozott állományok ültetése pedig kerülendő.

(e) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok:

a) Kötelezően betartandó előírások:

Körzeti erdőterv:

Körzeti erdőterv: Kiskörei erdészeti tervezési körzet erdőterve (Érvényesség: A következő körzeti erdőtervezés alapján kiadott erdőterv véglegessé válásáig.) Határozat száma: HE-02/ERDO/772-12/2019.

Körzeti erdőterv: Közép-Tisza erdészeti tervezési körzet erdőterve Közép-Tisza körzet: (Érvényesség: 2017. január 1. – 2027. január 1.) Ügyszáma: HB/11-ERD/12744-1/2016.

Körzeti erdőterv: Szolnok-Jászsági erdészeti tervezési körzet erdőterve (Érvényesség: A következő körzeti erdőtervezés alapján kiadott erdőterv véglegessé válásáig.) Határozat száma: HB-03/ERD/01283-3/2019.

Körzeti erdőterv: Bugaci körzet erdészeti tervezési körzet erdőterve (Érvényesség: A következő körzeti erdőtervezés alapján kiadott erdőterv véglegessé válásáig.) Határozat száma: BK-05/ERD/10618-1/2017.

Körzeti erdőterv: Kecskeméti körzet erdészeti tervezési körzet erdőterve (Érvényesség: A következő körzeti erdőtervezés alapján kiadott erdőterv véglegessé válásáig.) Határozat száma: BK-05/ERD/02938-2/2019.

Körzeti erdőterv: Marosszög-Csanádi erdészeti tervezési körzet erdőterve (érvényes: 2008. január 1. – 2017. december 31.) Törzskönyvi szám: 51/2008.

A Közép-Tiszai Tájvédelmi Körzet erdőrészelei esetében az 1996. évi LIII. törvény a 37 természet védelméről rendelkezéseit is szükséges figyelembe venni.

VP4-12.2.1-16 - Natura 2000 erdőterületeknek nyújtott kompenzációs kifizetések

b) Javasolt előírások:

- Erdészeti szempontból tájidegen fafajok erdőtelepítésben való alkalmazásának mellőzése. (E05)
- Idegenhonos fafajok telepítésének mellőzése. (E06)
- Felújítás tájhonos fafajokkal, illetve célállománnyal. (E51)
- Idegenhonos fafajú faállomány szerkezetátalakítása. (E54)
- Az erdőfelújításban, pótlásban, állománykiegészítésben kizárólag tájhonos fafaj alkalmazása. (E57)
- Az erdőfelújítások során a természetes erdőtársulásnak megfelelő elegyfajok biztosítása. (E58)
- Az idegenhonos és tájidegen fafajú erdők véghasználata során a tájhonos fafajok egyedeinek meghagyása (az alsó- és lehetőség szerint a cserjeszintben is). (E64)
- A környező gyepterületek védelme érdekében az idegenhonos fafajok alkotta állományok terjeszkedésének megakadályozása. (E69)
- A területen lévő cserjék irtása és eltávolítása. (GY25) /Magyarázat: azokra a területekre vonatkozik, ahol a művelési ág gyp./
- Legeltetéssel és szükség esetén tisztító kaszálással történő hasznosítás. (GY19)
- Nem speciális növényvédő szer kijuttatása esetén az inváziós fásszárúak vegyszeres irtása a területileg illetékes hatóság engedélye alapján lehetséges. (GY27) /Magyarázat: azokra a területekre vonatkozik, ahol a művelési ág gyp./

(f) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

Az idegenhonos állományok uralta erdők, cserjések mihamarabbi letermelése, eltávolítása, helyükön természet szerű élőhelyek ki- vagy visszaalakítása, továbbá az erdő művelési ágú területeken tájhozons erdőállományok felnevelése élőhelyrekonstrukciós javaslatnak minősül.

(g) Erdőtelepítésre vonatkozó javaslat:

Amennyiben az idegenhonos cserjefajok uralta állomány gyep művelési ágban van, de a gyepnek való visszaalakítás és a gyepként való fenntartás feltételei nem adóttak, erdőtelepítést javasolunk.

(h) Gazdálkodáshoz nem köthető kezelési javaslatok:

Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatokat nem adunk meg.

(i) Kezelési javaslatok indoklása:

A kezelési egységbe tartozó idegenhonos fajok uralta fásszárú állományok mihamarabbi letermelése, eltávolítása szükséges. Helyükön természet szerű élőhelyek ki- vagy visszaalakítása az egyik legfontosabb természetvédelmi feladat a területen. Helyükön természet szerű erdők felnevelésével vagy gyepterületek kialakításával a természetes élőhely- és fajdiverzitás jelentősen növelhető. Amennyiben erdőt alakítanak ki a helyükön, vagy felújítják őket, úgy a jelölő Enyves éger (*Alnus glutinosa*) és magas kőrös (*Fraxinus excelsior*) alkotta ligeterdők (Alno-Padion, Alnion incanae, Salicion albae) (91E0*) élőhely kiterjedése növekszik, továbbá hosszú távon a jelölő skarlábogár (*Cucujus cinnaberinus*) és tavi denevér (*Myotis dasycneme*) fajok állományai növekedhetnek. A gyep alakított területeken pedig a jelölő *Cnidion dubii* folyóvölgyeinek mocsárrétjei (6440) élőhely kiterjedése növelhető, ezzel együtt a vöröshasú unka (*Bombina bombina*) és a nagy tűzlepke (*Lycaena dispar*) állományának nagysága is.

(a) Kezelési egység kódja: KE-11

(b) Kezelési egység meghatározása: Sziki magaskórós sziki kocsorddal. Egyetlen folt tartozik ide, (Törökszentmiklós-Óballa töltés lábán elhelyezkedő mentett oldali gyep) több száz töves sziki kocsord (*Peucedanum officinale*) állományal.

A kezelési egység leválasztását indokolja, hogy a nagy szikibagoly (*Gortyna borelii*) állományának hosszú távú megőrzéséhez szükséges a mezőgazdasági és árvízvédelmi tevékenységet a faj igényeivel összehangolni. A kezelési egység kiterjedése 1,05 ha.

(c) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

- *Érintett ÁNER élőhelyek:* Kocsordos-öszirózsás sziki magaskórósok, rétsztyepek (F3)
- *Érintett Natura 2000 élőhelyek:* Pannon szikes sztyeppék és mocsarak (1530*) /nem jelölő élőhely/
- *Érintett közösségi jelentőségű fajok:* nagy szikibagoly (*Gortyna borelii*)
- *Érintett, egyéb kiemelt fajok:*

(d) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

A lepkefaj populációinak fenntartása szempontjából azt tartjuk a legoptimálisabb megoldásnak, ha a sziki kocsordos gyepnek egyáltalán nincsenek legeltetve. A kaszálás, illetőleg a fásszárú vegetáció eltávolítására alkalmazott egyelő tisztítási módszerek ne legyenek legeltetéssel helyettesítve.

Leginkább sávos kaszálás lenne megfelelő, de ez egy-egy évben legfeljebb a terület 1/3-át érintse, 3 éves forgó alkalmazásával (vagy esetleg 1/4-ét, 4 éves ciklusokban), mert így minden területrészt "pihen" néhány évet, mindamellett ez elegendő lehet a cserjék terjedésének megakadályozására is.

(e) Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:

a) Kötelezően betartandó előírások:

Gyeppek esetén a NATURA 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X.18) Korm. rend előírásait szükséges alapul venni.

A Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság vagyongazdálkodásában lévő, haszonbérleti szerződés keretében hasznosított területeken gyepterületek hasznosítása során be kell tartani a haszonbérleti szerződésben foglalt előírásokat.

b) Javasolt előírások:

- Felület nem megengedett. (GY01)
- Vegyszeres gyomirtás nem megengedett. (GY02)
- Fogasolás nem megengedett. (GY09)
- Tárcsázás nem megengedett. (GY10)
- Gyepszellőztetés nem megengedett. (GY12)
- Kiszántás nem megengedett. (GY13)
- Felázott talajon munkavégzés nem megengedett. (GY14)
- Kizárólag kaszálással történő hasznosítás. (GY20)
- A gyeppek cserjésedésének megakadályozása, azonban a szórtan jelentkező őshonos cserjék megőrzése. (GY28)
- Kaszálás június 30. után lehetséges. (GY73)
- Évente az időjárási viszonyoknak és a gyep állapotának megfelelő, természetvédelmi-ökológiai és a gazdálkodási szempontokat egyaránt figyelembe vevő kaszálási terv készítése és egyeztetése a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal, valamint az így egyeztetett kaszálási terv végrehajtása. (GY79)
- A gyepterület kaszálása, szárazítása esetén minimum 10 cm-es fűtarló biztosítása. (GY92)

(f) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A kezelési egység területére vonatkozóan élőhelyrekonstrukciós vagy élőhelyfejlesztési javaslat nem merül fel.

(g) Erdőtelepítésre vonatkozó javaslat:

A KE vonatkozásában az erdőtelepítés nem javasolt természetvédelmi szempontból.

(h) Kezelési javaslatok indoklása:

A fenti (e) és (f) pontban leírt kezelési javaslatok egyértelműen azt a célt szolgálják, hogy a nagy szikibagoly (*Gortyna borelii*) élőhelyét képező mentett oldali töltéslépcső és töltérszél elhelyezkedő kocsordos-őszirózsás sziki magaskórós állományok jelenlegi helyükön minél hosszabb távon, változatlan formában fennmaradjanak, sőt állapotuk a nagy szikibagoly élőhelyigénye és fenológiai sajátosságai szempontjából minél kedvezőbb irányba változzon. A megfogalmazott kezelési javaslatok konkrét indoklása az alábbi bekezdésben található. Ugyanakkor mindenképpen meg kell jegyezni, jelenleg is zajlik a „Nagyvízi meder vízszállító képességének helyreállítása a szolnoki vasúti híd és Kisköre közötti szakaszon” tárgyú projekt kivitelezése, melynek része Törökszentmiklós-Óballa térségében a 97+850-102+650 tkm szelvények közti elsőrendű árvízvédelmi töltés áthelyezése. A KE-11 kezelési egységhez tartozó kocsordos-őszirózsás sziki magaskórós állományok jelenleg építési területnek minősülnek, kompenzációs intézkedés keretében belül a lepkefaj tápnövénye (szikikocsord (*Peucedanum officinale*)) egyedek egy részét átültették a Natura 2000 területen kívülre. Ebből következően nagyon nagy az esélye annak, hogy a KE-11 kezelési egység az elkövetkezendő néhány éven belül megszűnik a mai formájában létezni. Ezzel párhuzamosan várhatóan a fenti (e) és (f) pontban leírt, illetve az alábbi bekezdésben tételesen megindokolt kezelési javaslatok is érvényüket veszítik a mai formájukban.

A nagy szikibagoly (*Gortyna borelii*) élőhelyén lévő sziki kocsordos gyepet nem kell

mindenáron kezelés alá vonni. Tekintettel arra, hogy a nőstény lepkék füvek hüvelyébe petéznek, ezért a gyep egészének tavaszi/kora nyári kaszálása, és a széna összegyűjtése a fiatal hernyók pusztulását, míg az élőhely késő őszi kaszálása a peték megsemmisítését eredményezheti. Mivel továbbá a nőstény példányok leginkább 25-45 cm magasságú – azaz kellően vastag, és erős szárú – füveket választanak a peterakáshoz, ezért a nyár derekán/végén végrehajtott kaszálás sem támogatható akkor, ha a növényzet legalább a rajzási időszak kezdetéig (időjárási körülményektől függően szeptember végéig/október elejéig) nem nő meg ilyen magasságúra. A kezelési egység területén a kaszálást kizárólag a következő időszakban javasoljuk engedélyezni: július 1. – augusztus 20. A magas fűtarlóval történő kaszálás után gyorsabb a növényzet regenerálódása és hamarabb helyreáll az imágók számára optimális, magasabb fűvű élőhelyi struktúra.

(a) Kezelési egység kódja: KE-12

(b) Kezelési egység meghatározása: A Tisza árvízvédelmi töltése (elsőrendű árvízvédelmi töltés) tartozik a kezelési egységbe. Ide tartoznak a támfalas hullámtéri töltésrészsűk is. A töltésen lévő gyep a legtöbb esetben jól karbantartott, kaszálással hasznosított. A hullámtéri oldalon található töltéslábon, de gyakran a rézsűn is mocsárrétek alakultak ki. Ezek általában közepes természetességű állományok, de a Natura 2000 terület vonatkozásában itt találjuk a leginkább fajgazdag mocsárréteket. Ide tartoznak a töltés tetején futó utak is. Ezek általában földutak. A kezelési egység vonatkozásában a vízügyi előírások alapvetően meghatározzák a kezelés lehetséges módját. A vonatkozó vízügyi előírások alapján végzett kezelés meghatározó jelentőségű a kezelési egységre jellemző életközösség aktuális állapotának kialakulása és fennmaradása szempontjából. A kezelési egység kiterjedése 820,10 ha.

(c) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

- *Érintett* *ÁNÉR* *élőhelyek:*
 Nem tűzegképző nádasok, gyékényesek és tavikákások (B1a)
 Mocsárrétek (D34)
 Ártéri és mocsári magaskórósok (D6)
 Löszgyepek, kötött talajú sztyeprétek (H5a)
 Jellegtelen üde gyepek (OB)
 Magaskórós ruderalis gyomnövényzet (OF)
 Jellegtelen száraz-félszáraz gyepek (OC)
 Taposott gyomnövényzet és ruderalis iszapnövényzet (OG)
 Idegenhonos cserje vagy japánkeserűfű-fajok uralta állományok (P2c)
 Nem őshonos fajú ültetett facsoportok, erdősávok és fasorok (S7)
 Út és vasúthálózat (U11)
- *Érintett Natura 2000 élőhelyek:* *Cnidion dubii* folyóvölgyeinek mocsárrétjei (6440) /jelölő élőhely/; Síkságok és a hegyvidéktől a magashegységig tartó szintek hidrofil magaskórós szegélytársulásai (6430) /nem jelölő élőhely/; Síksági pannon löszsztyepppek (6250*) /nem jelölő élőhely/; Pannon szikes sztyepppek és mocsarak (1530*) /nem jelölő élőhely/
- *Érintett közösségi jelentőségű fajok:* vöröshasú unka (*Bombina bombina*), a mocsári teknős (*Emys orbicularis*) és a nagy tűzlepke (*Lycaena dispar*).
- *Érintett, egyéb kiemelt fajok:* -.
- *Érintett erdőrészek:* Az árvízvédelmi töltések hullámtéri oldalán a szomszédos erdők irányában esetenként kis területű átfedések vannak. Ezek az alkalmazott térképezési módszerek hibahatárain belül maradnak. A GY31 előírás-javaslat ezeknek az átfedő részeknek a „védelmét” szolgálja.

(d) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

Az évi kétszeri kaszálás megfelelő természetvédelmi kezelés is egyben. A töltéslábak évi egyszeri, vagy két évenkénti egyszeri kaszálása, esetlegesen a kis legelőnyomással történő legeltetése a magaskórós szegélytársulások fenntartását is lehetővé teszi és egyben gátat szab a fás szárú inváziós növényfajok magképzésének is, bár ebben a zónában általában jelentős borítással vannak jelen az érintett fajok (pl. gyalogakác (*Amorpha fruticosa*) fiatal egyedei).

(e) Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírásvajavaslatok:

a) *Kötelezően betartandó előírások:* A kezelési egység területe művelésből kivett terület árvízvédelmi töltés, melynek műszaki paramétereire és állapotára vonatkozóan a vizek hasznosítását, védelmét és kártételeinek elhárítását szolgáló tevékenységekre és létesítményekre vonatkozó műszaki szabályokról 30/2008. (XII. 31.) KvVM rendelet fogalmaz meg kötelező érvényű előírásokat.

Védett természeti területen fekvő erdők esetében a kötelezően betartandó előírásoknál a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény előírásait is szükséges alapul venni.

b) Javasolt előírások:

- Legeltetéssel és/vagy kaszálással történő hasznosítás. (GY22)
- A felhalmozódott fűavar eltávolítása. (GY23)
- A gyepek természetvédelmi szempontú égetéhez engedély csak a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóság hozzájárulása alapján kérhető. (GY24)
- A cserjeirtás megkezdésének időpontját legalább 5 nappal korábban írásban a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságnak szükséges bejelenteni, valamint a meghagyásra szánt cserjéket, cserjefoltokat a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetni. (GY31) /Magyarázat: a hullámtéri töltéslábon időnként szükséges a cserjeirtás elvégzése. Ugyanakkor ebben a sávban számos védett természeti érték (növény és állatfajok) fordul elő, pl. hosszúlevelű fürtösveronika (*Pseudolysimachion longifolium*), debreceni torma (*Armoracia macrocarpa*). Maga a cserjeirtás természetvédelmi szempontból is szükséges kezelés, mert ezeknek a fajoknak a hosszú távú fennmaradását biztosítja./
- A gyepeket évente legfeljebb kétszer lehet kaszálni. (GY82)

(f) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

Élőhely-rekonstrukciós javaslatokat nem teszünk.

(g) Gazdálkodáshoz nem köthető kezelési javaslatok:

Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatokat nem adunk meg.

(h) Kezelési javaslatok indoklása:

A mocsárrétek jelentős hányada a töltések hullámtéri oldalán (a rézsűn, illetve a töltéslábon) fordul elő. A *Cnidion dubii* társuláshoz tartozó folyóvölgyeinek mocsárrétjei (6440) jelölő élőhely további fenntartása érdekében adtuk meg a kezelési javaslatokat. Megőrzésük, további cserjésedésük, izolációjuk megállítása alapvetően a kaszálástól várható. Az inváziós fajok irtása a hullámtéri töltéslábon a hidrofil magaskórós szegélytársulások (üde-nedves magaskórósok) fennmaradása szempontjából fontos, egyben alapvető vízügyi érdek. A kezelési javaslatok segítik a jelölő vöröshasú unka (*Bombina bombina*), a mocsári teknős (*Emys orbicularis*) és a nagy tűzlepke (*Lycaena dispar*) állományának fennmaradását is.

(a) Kezelési egység kódja: KE-13

(b) Kezelési egység meghatározása: Ebbe a kezelési egységbe tartoznak a jelenleg nemes nyáras állományok (ez alkotja a kezelési egység zömét) és az akácültetvények (S1), ide tartoznak továbbá az őshonos fafajok nemesített és klónozott változatainak telepítései (jellemzően fűz ültetvények) is. A nemes nyáras állományok inkább középkorú, vagy a

vágásérettséghez közel álló állományok. A távlati célállományok vonatkozásában többségben vannak azok az erdőrészetek, amelyek célállományai hazai és tájhonos fafajok állományai (füzes, hazai nyáras, egyéb lomb elegyes-hazai nyáras), azonban számos erdőrészletben szerepel nemes nyáras, illetve nemes nyáras-hazai nyáras is. A terepi felmérés tapasztalatai szerint a hazai és tájhonos fajok közül szinte egyedül a szürke nyárral történő felújítás jellemző. Az elegyként ültetett egyéb tájhonos fajok (magyar kőris, vénic szil) jellemzően nem maradnak az állományban.

19,30%-os területborítási aránnyal, a fűz-nyár ártéri erdőkhöz hasonló arányban fordulnak elő (J4: 22,70%). A kezelési egység kiterjedése összesen 2751,57 ha. Az ide tartozó erdőrészetek az Országos Erdőállomány Adattárban nyilvántartott területek.

(c) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

- *Érintett* *ÁNÉR* *élőhelyek:*
Nemesnyárasok (S2)
Akácültetvények (S1)
- *Érintett Natura 2000 élőhelyek:* -
- *Érintett közösségi jelentőségű fajok:* -
- *Érintett, egyéb kiemelt fajok:* fekete gólya (*Ciconia nigra*), réti sas (*Haliaeetus albicilla*), barna kánya (*Milvus migrans*), darázsölyv (*Pernis apivorus*)
- *Érintett erdőrészetek:* Jelen kezelési egységbe tartozó erdőállományok kivétel nélkül szerepelnek az Országos Erdőállomány Adattárban.

(d) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

Javasoljuk, hogy a nemes nyáras célállományú erdőrészetek esetében is inkább őshonos, illetve tájhonos fafajt alkalmazzanak a felújításokban, tehát ezekben az esetekben szerkezetátalakítást javasolunk. Javasolt célállományok a füzes, hazai nyáras. Javasolt fafajok a fehér nyár, fekete nyár, szürke nyár, fehér fűz, törékeny fűz.

Legelőerdő mintaterületek kialakítása

Legelőerdő mintaterületek kialakítását több célból is javasoljuk megkezdeni. Az inváziós fa- és cserjefajok visszaszorításának vélhetően ez a leghatékonyabb (főként gazdaságossági szempontból) módja.

(e) Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:

a) Kötelezően betartandó előírások:

A Natura 2000 terület túlnyomó része átfedésben van országos jelentőségű védett természeti területtel. Az eltérő védettségi kategóriák esetében eltérhetnek a kötelező előírások. Az önkéntesen vállalható előírás-javaslatok egy része országos jelentőségű védett természeti területen kötelező érvényű, mivel az alábbi jogszabályok, illetve az azokkal összhangban lévő körzeti erdőtervek előírják azokat.

Körzeti erdőterv:

Körzeti erdőterv: Kiskörei erdészeti tervezési körzet erdőterve (Érvényesség: A következő körzeti erdőtervezés alapján kiadott erdőterv véglegessé válásáig.) Határozat száma: HE-02/ERDO/772-12/2019.

Körzeti erdőterv: Közép-Tisza erdészeti tervezési körzet erdőterve Közép-Tisza körzet: (Érvényesség: 2017. január 1. – 2027. január 1.) Ügyszáma: HB/11-ERD/12744-1/2016.

Körzeti erdőterv: Szolnok-Jászsági erdészeti tervezési körzet erdőterve (Érvényesség: A következő körzeti erdőtervezés alapján kiadott erdőterv véglegessé válásáig.) Határozat száma: HB-03/ERD/01283-3/2019.

Körzeti erdőterv: Bugaci körzet erdészeti tervezési körzet erdőterve (Érvényesség: A következő körzeti erdőtervezés alapján kiadott erdőterv véglegessé válásáig.) Határozat

száma: BK-05/ERD/10618-1/2017.

Körzeti erdőterv: Kecskeméti körzet erdészeti tervezési körzet erdőterve (Érvényesség: A következő körzeti erdőtervezés alapján kiadott erdőterv véglegessé válásáig.) Határozat száma: BK-05/ERD/02938-2/2019.

Körzeti erdőterv: Marosszög-Csanádi erdészeti tervezési körzet erdőterve (érvényes: 2008. január 1. – 2017. december 31.) Törzskönyvi szám: 51/2008.

VP4-12.2.1-16 - Natura 2000 erdőterületeknek nyújtott kompenzációs kifizetések

A nagyvízi meder, a parti sáv, a vízjárta és a fakadó vizek által veszélyeztetett területek használatáról, hasznosításáról, valamint a folyók esetében a nagyvízi mederkezelési terv készítésének rendjére és tartalmára vonatkozó szabályokról szóló 83/2014. (III. 14.) Korm. rendelet.

b) Javasolt előírások:

- Közösségi jelentőségű élőhelyek és fajok populációinak, továbbá a természetes és természet szerű erdők 100 m-es körzetében idegenhonos fafajok telepítésének korlátozása. (E04)
- Fokozottan védett jelölő madárfaj fészkeknek (madárfajtól függően meghatározott) körzetében fészkelési időszakban az erdőgazdálkodási tevékenység korlátozása. (E20). /Magyarázatát lásd a „kezelési javaslatok indoklása” fejezetben./
- Felújítás tájhonos fafajokkal, illetve célállománnyal. (E51).
- Az erdőfelújításban, pótlásban, állománykiegészítésben kizárólag tájhonos fafaj alkalmazása. (E57)
- Az erdőfelújítások során a természetes erdőtársulásnak megfelelő elegyfajok biztosítása. (E58)
- A környező gyepterületek védelme érdekében az idegenhonos fafajok alkotta állományok terjeszkedésének megakadályozása. (E69)
- Szóró, szózó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki. (VA01)
- Agrár-erdészeti rendszerek kialakítása támogatható. (V65)

(f) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

Élőhely-rekonstrukciós javaslatoknak számítanak az általános javaslatok és az önként vállalható javaslatok között is szereplő, fafajcserére vonatkozó javaslatok. Ide tartozik továbbá a legelőerdők kialakítására vonatkozó javaslat.

(g) Gazdálkodáshoz nem köthető kezelési javaslatok:

Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatokat nem adunk meg.

(h) Kezelési javaslatok indoklása:

A jelölő Enyves éger (*Alnus glutinosa*) és magas kőris (*Fraxinus excelsior*) alkotta ligeterdők (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*) (91E0*) élőhely egyik alapvető, őshonos fafaja, a fekete nyár (*Populus nigra*) genetikai állományának fennmaradása akadályoztatva van a nemes nyárral történő hibridizáció miatt. A tervkészítő ismeretei szerint jelenleg nincs olyan nemes nyár fajta, amely sterilis. A probléma kiküszöböléséhez nagyban hozzájárulna ilyen fajta, fajták bevezetése.

A fokozottan védett jelölő madárfajok miatt megfogalmazott előírás-javaslat azért került a javaslatok közé, mivel a kezelési egység majdnem teljes egésze a Közép-Tisza különleges madárvédelmi területnek is része, és annak jelölő madárfajai közül a fekete gólya (*Ciconia nigra*), a réti sas (*Haliaeetus albicilla*), a barna kánya (*Milvus migrans*) és egyes években a darázsölyv (*Pernis apivorus*) is költ a területen.

3.2.2. Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztés

Az élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatokat a dokumentáció 3.2.1. fejezetben, az kezelési egységekre vonatkozó kezelési javaslatokkal egységes szerkezetben tárgyalja. Az élőhelyrekonstrukciós javaslatok összefoglalóan a következők:

KE-3: Élőhely-rekonstrukciós javaslatoknak számítanak a fafajcserére vonatkozó javaslatok. Élőhely-fejlesztési javaslatnak pedig a legelőerdő mintaterületek kialakítása.

KE-4: Környezetkímélő, lehetőleg tájfajták vetésével végzett növénytermesztés a rövid és középtávú cél. Hosszútávon a meglévő szántók rekonstrukciós program keretében történő gyepesítése, vagy a spontán erdők meghagyása támogatandó célkitűzés.

KE-6: Szükséges volna egy hosszabb távú élőhely-rekonstrukciós program kidolgozása, amelynek célja a jelenleg még meglévő 4 holtmeder eltűnésének megakadályozása.

KE-7: Óshonos, és a termőhelynek megfelelő fa- és cserjefajokból álló erdősáv telepítése a part mentén számos közösségi jelentőségű állatfaj számára teremtene kedvező feltételeket. A vízparti idős fák gyökérzete a jelölő vidra (*Lutra lutra*) számára kiváló lehetőséget teremt arra, hogy kotorékot alakítsanak ki közöttük. Az idős odvasodó vízparti fákban kialakuló odvak nagyon fontos szerepet töltenek be a jelölő tavi denevér (*Myotis dasycneme*) állományának megőrzésében, hiszen a faj számára szükséges optimális nappalozó szállásokat biztosítanak. Másrészt a keskeny erdősávnak fontos szerepe lenne a környező nagytáblás szántóföldek irányából érkező szél által szállított hordalék és a bemosódó műtrágya, illetve más vegyi anyagok víztérbe kerülő mennyiségének csökkentésében.

KE-8: A nagyobb és még kevésbé feltöltődött vízállások, kubikok, holtmedrek esetében vizsgálni érdemes az aktív vízügyi-természetvédelmi beavatkozások lehetőségét. Emellett a területek legeltetése (elsősorban szarvasmarhával) is eredményes természetvédelmi kezelés lehet.

KE-9: Vizsgálni szükséges, hogy van-e lehetőség az élőhelytípus kiterjedésének növelésére, főképp szántókon vagy másodlagos/jellegtelen gyepeken.

KE-10: Az idegenhonos állományok uralta erdők, cserjések mihamarabbi letermelése, eltávolítása, helyükön természetszerű élőhelyek ki- vagy visszaalakítása sürgető feladat.

KE-13: Élőhely-rekonstrukciós javaslatoknak számítanak a fafajcserére vonatkozó javaslatok. Élőhely-fejlesztési javaslatnak pedig a legelőerdő mintaterületek kialakítása.

3.2.3. Fajvédelmi intézkedések

A tervezési terület jelölő fajainak védelme alapvetően az élőhelyek megfelelő kezelésén keresztül biztosítható, a 3.2.1. fejezetben részletezett élőhelykezelési javaslatok alapján. Specifikus fajvédelmi intézkedések nem indokoltak.

KE-2: vöröshasú unka (*Bombina bombina*), mocsári teknős (*Emys orbicularis*), nagy tűzlepke (*Lycaena dispar*)

KE-3: skarlátbogár (*Cucujus cinnaberinus*), eurázsiai hód (*Castor fiber*), tavi denevér (*Myotis dasycneme*), nyugati piszedenevér (*Barbastella barbastellus*), hegyesorrú denevér (*Myotis blythii*), közönséges denevér (*Myotis myotis*), nagyfülű denevér (*Myotis bechsteinii*)

KE-4: nagy tűzlepke (*Lycaena dispar*), skarlátbogár (*Cucujus cinnaberinus*), tavi denevér (*Myotis dasycneme*)

KE-5: tompa folyamkagyló (*Unio crassus*), vágócsík (*Cobitis taenia*), törpecsík (*Sabanejewia aurata*), selymes durbincs, (*Gymnocephalus schraetzer*), széles durbincs (*Gymnocephalus baloni*), szivárványos ökle (*Rhodeus sericeus amarus*), balin (*Aspius aspius*), halványfoltú küllő (*Gobio albipinnatus*), vöröshasú unka (*Bombina bombina*), mocsári teknős (*Emys*

orbicularis), vidra (*Lutra lutra*), tavi denevér (*Myotis dasycneme*)

KE-6: vidra (*Lutra lutra*) eurázsiai hód (*Castor fiber*), tavi denevér (*Myotis dasycneme*), szivárványos ökle (*Rhodeus sericeus amarus*), vágócsík (*Cobitis taenia*), réticsík (*Misgurnus fossilis*), vöröshasú unka (*Bombina bombina*), mocsári teknős (*Emys orbicularis*)

KE-7: vidra (*Lutra lutra*), tavi denevér (*Myotis dasycneme*), szivárványos ökle (*Rhodeus sericeus amarus*), vágócsík (*Cobitis taenia*)

KE-8: szivárványos ökle (*Rhodeus sericeus amarus*), réticsík (*Misgurnus fossilis*), vöröshasú unka (*Bombina bombina*), dunai tarajosgöte (*Triturus dobrogicus*), mocsári teknős (*Emys orbicularis*), vidra (*Lutra lutra*)

KE-9: nagy tűzlepke (*Lycaena dispar*)

KE-10: skarlátbogár (*Cucujus cinnaberinus*), nagy tűzlepke (*Lycaena dispar*), vöröshasú unka (*Bombina bombina*), tavi denevér (*Myotis dasycneme*)

KE-11: nagy szikibagoly (*Gortyna borelii lunata*)

KE-12: vöröshasú unka (*Bombina bombina*), mocsári teknős (*Emys orbicularis*), nagy tűzlepke (*Lycaena dispar*)

KE-13: skarlátbogár (*Cucujus cinnaberinus*), eurázsiai hód (*Castor fiber*), tavi denevér (*Myotis dasycneme*), nyugati pizedenevér (*Barbastella barbastellus*), hegyesorrú denevér (*Myotis blythii*), közönséges denevér (*Myotis myotis*), nagyfülű denevér (*Myotis bechsteinii*)

3.2.4. Kutatás, monitorozás

A tervezés alapját jelentő 1:10.000 léptékű élőhelyterképezés, illetve a jelölő fajokra vonatkozó botanikai és zoológiai felmérés 2015-ben készült el a teljes területre nézve. A további kutatás és monitorozás tekintetében a 2015-ös felmérés eredményeit célszerű alapállapotnak tekinteni.

A jövőben szükséges a területen a kijelölés alapjául szolgáló közösségi jelentőségű élőhelyek kiterjedésének és természetességének, valamint a jelölő fajok állományának nyomon követése.

A **jelölő élőhelyek** monitorozására javasolható 6 évente az NBmR protokoll szerinti élőhelyterképezés elvégzése. Az élőhelyek ennél ritkábban végzett monitorozása vélhetőleg nem ad megfelelő lehetőséget az esetlegesen beinduló negatív folyamatok megváltoztatását célzó idejében történő beavatkozásra. Javasolt a jelölő élőhelyek állományainak változását is egy-egy mintavételi helyen monitorozni, erre alkalmas módszer a közösségi jelentőségű gyepekre vonatkozó módszertan.

A **jelölő lepkefajok** monitorozása NbmR módszertan szerint végezhető.

A **tompa folyamkagyló** (*Unio crassus*) monitorozása NBmR protokoll szerint végezhető.

A **halak** közösségi szinten vizsgáltak, indokolt a közösség felmérése, amely minden jelölő értékre kiterjed, 3-6 éves ismétlés javasolt.

A területen előforduló közösségi jelentőségű kétéltű- és hüllőfajokat (**dunai tarajosgöte** /*Triturus dobrogicus*/, **vöröshasú unka** /*Bombina bombina*/, **mocsári teknős** /*Emys orbicularis*/) a NbmR protokoll szerint javasolt monitorozni.

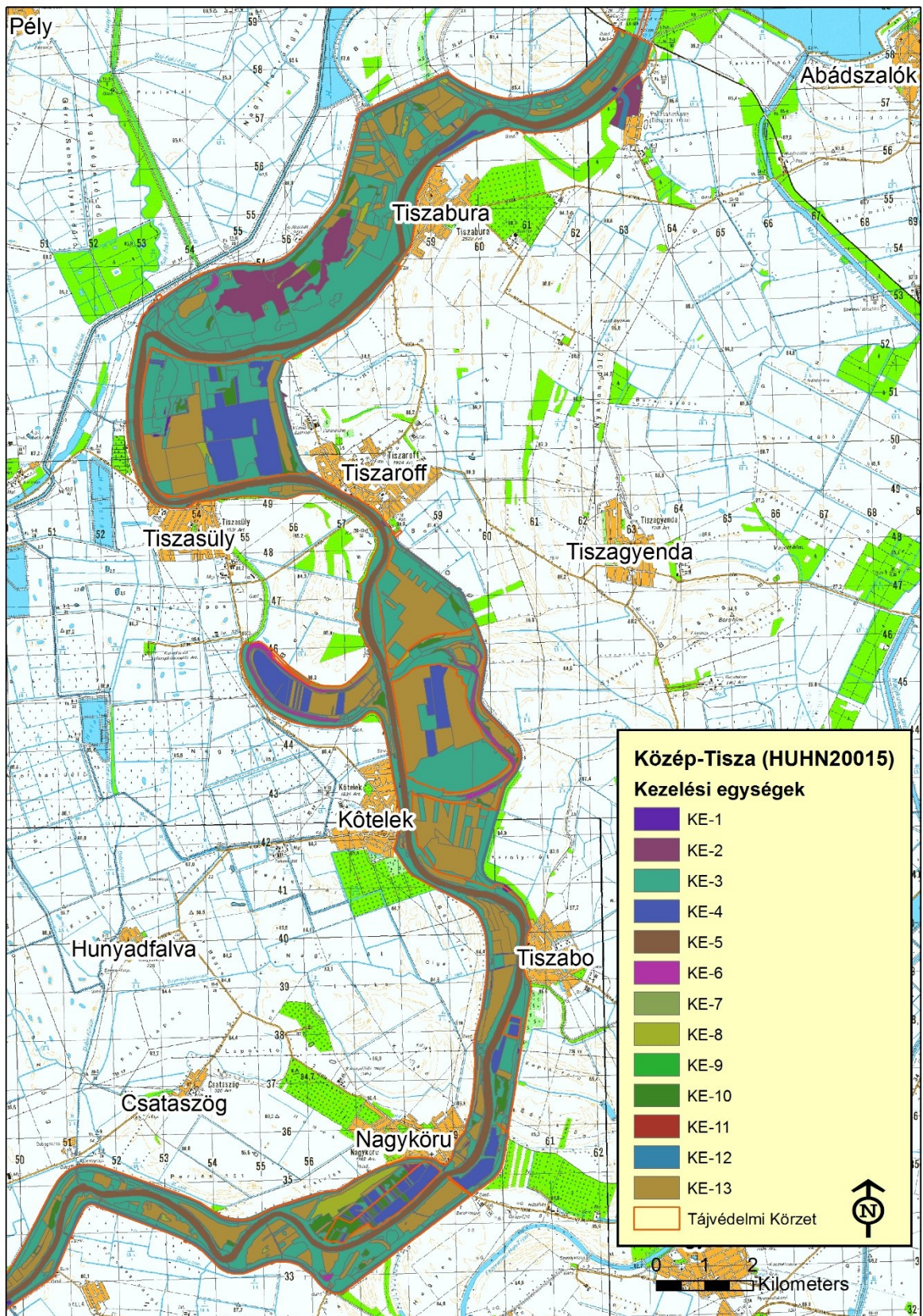
A **hódállomány** ismétlődő monitorozását célszerű hóolvadás után, lombfakadás előtt végezni, a teljes folyószakaszon, a holtágak és az állandó víző csatornák mentén.

A **vidra** (*Lutra lutra*) monitorozása a területen indirekt módszerrel (életnyomok azonosítása) javasolt.

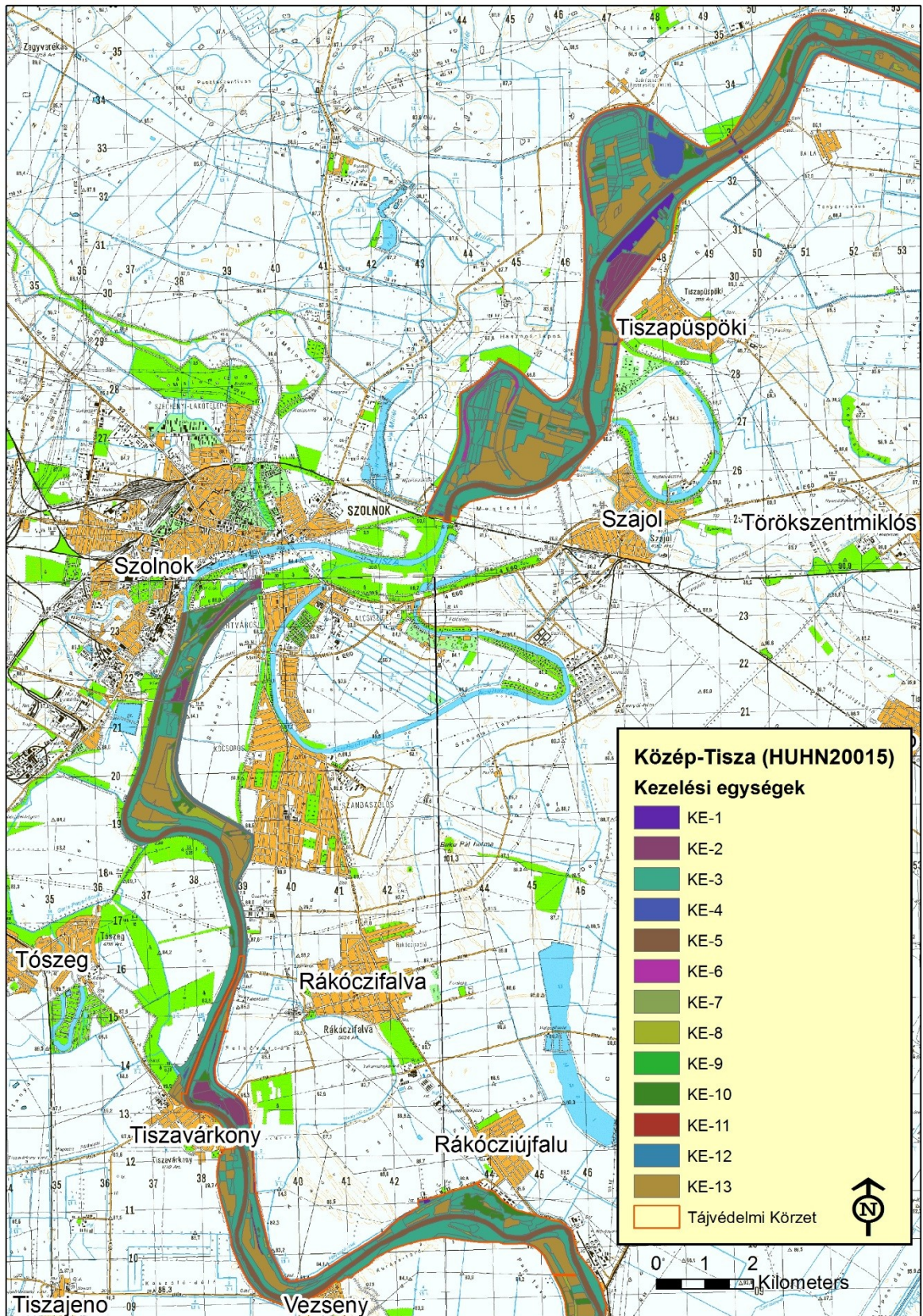
A **tavi denevér** (*Myotis dasycneme*), a **hegyesorrú denevér** (*Myotis blythii*) és a **közönséges denevér** (*Myotis myotis*) esetében a környező településeken a kölykezőszállások felkutatása (pl. radiotelemetriás módszerrel) indokolt. Önkormányzatoknál, boltokban és presszókban érdemes rendszeresen érdeklődni, hogy nem jelezte-e valaki, hogy nagyobb mennyiségű (több tíz vagy akár néhány száz) denevér mozgását tapasztalta.

3.2.5. Mellékletek

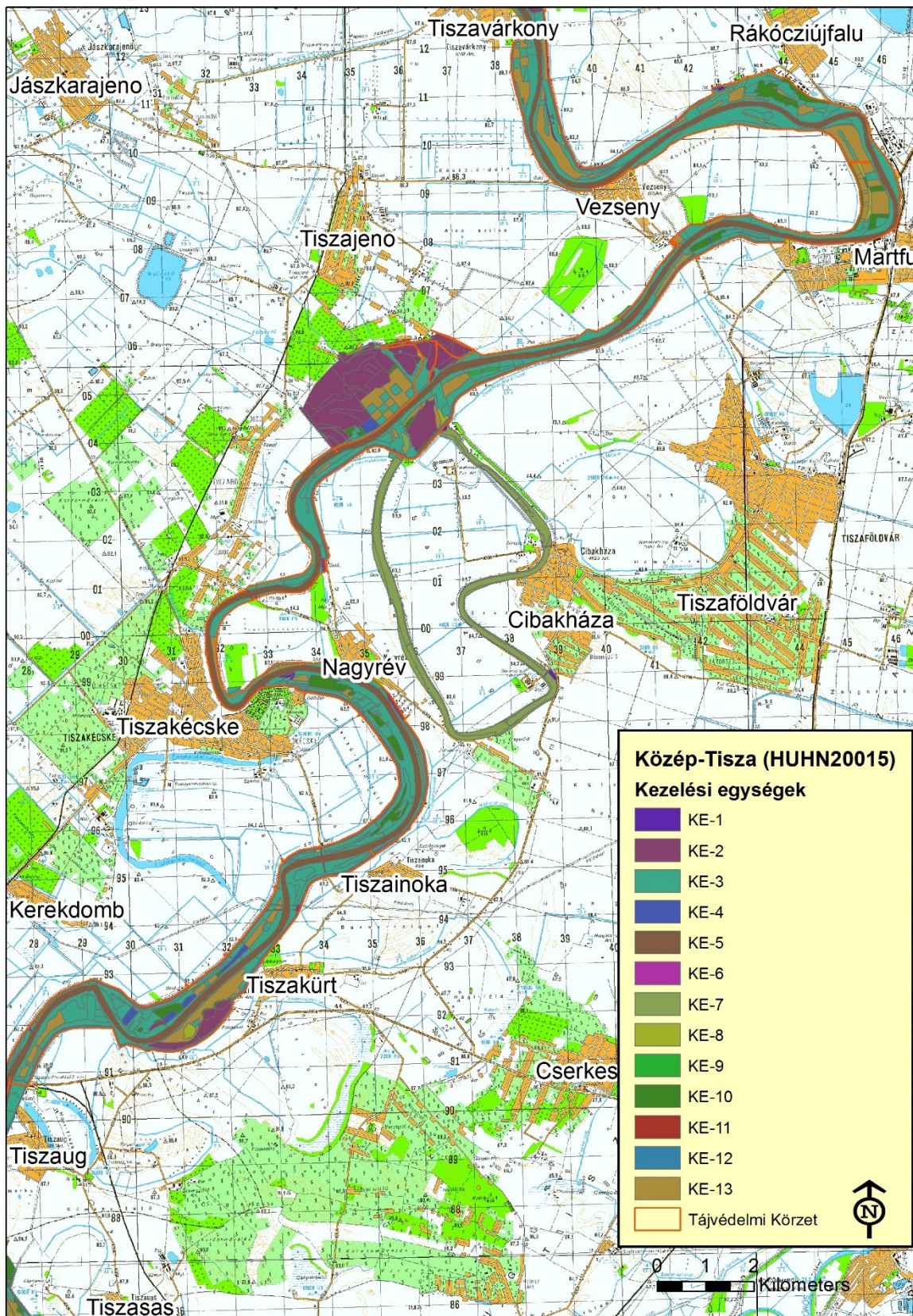
A gazdálkodáshoz és egyéb területhasználathoz köthető kezelési egységek megjelenítése. Az egyes szelvények a Tisza folyását követve készültek.

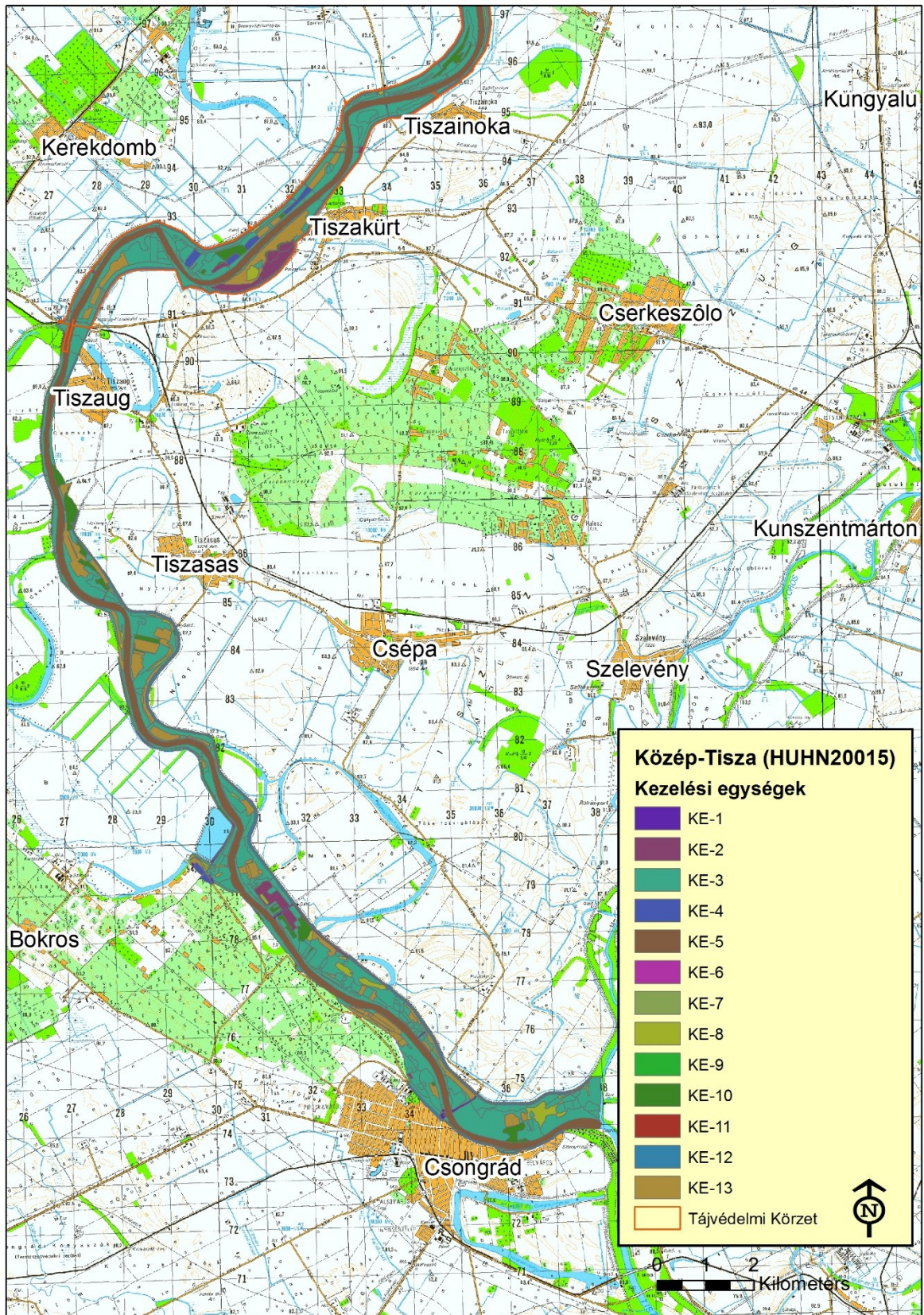
A tervezési terület kezelési egységei 1. (2016.04.07.)

A tervezési terület kezelési egységei 2. (2016.04.07.)

A tervezési terület kezelési egységei 3. (2016.04.07.)

A tervezési terület kezelési egységei 4. (2016.04.07.)

3.3.A kezelési javaslatok megvalósításának lehetséges eszközei a jogi háttér és a tulajdonviszonyok függvényében

A tervezési terület egésze a Közép-Tisza (HUHN20015) kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területbe tartozik, továbbá a Közép-Tisza Különleges Madárvédelmi Terület (HUHN10004) része, tehát a tervezési területre alapvetően a 275/2004 (X.8.) Kormányrendelet az irányadó.

A tervezési terület 9298,48 ha-on átfed az országos jelentőségű Közép-tiszai Tájvédelmi Körzettel; a vonatkozó jogszabály az 59/2007. (X.18.) KvVM rendelet a Közép-tiszai Tájvédelmi Körzet védettségének fenntartásáról.

Ezen túl a tervezési terület az Országos Ökológiai Hálózat ökológiai folyosó övezetének is része (ld. 1.6. fejezet).

A kezelési javaslatok megvalósítása esetén a fentebb összefoglalt körülményeket kell figyelembe venni.

3.3.1. Agrártámogatások

3.3.1.1. Jelenleg működő agrártámogatási rendszerek

A jelenleg hatályos Mezőgazdasági Parcella Azonosító Rendszer alapján a Közép-Tisza kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület Lakitelek, Tiszaalpár, Tiszakécske, Tiszaug, Csongrád, Kisköre, Pély, Besenyszög, Cibakháza, Csataszög, Csépa, Fegyvernek, Kőtelek, Martfű, Nagykörű, Nagyrév, Rákóczi falva, Szajol, Szolnok, Tiszabó, Tiszabura, Tiszaföldvár, Tiszainoka, Tiszajenő, Tiszakürt, Tiszapüspöki, Tiszaroff, Tizzasas, Tizasüly, Tiszavárkony, Tószeg, Törökszentmiklós, Vezensy több közigazgatási területet érintve fizikai blokkban található. Az érintett fizikai blokkok területnagyságának mindössze 17,01 %-a esik olyan mezőgazdaságilag támogatható területre, melyre agrártámogatás igényelhető.

A fizikai blokkokban gazdálkodó mezőgazdasági termelők számára az alábbi agrártámogatási források érhetőek el:

Egységes területalapú támogatás (SAPS):

A támogatás mértékéről évente a vidékfejlesztésért felelős miniszter dönt miniszteri rendeletben. A támogatás igénybevételének feltétele, hogy a gazdálkodó maradéktalanul tartsa be az 50/2008. (IV.24.) FVM rendeletben foglaltakat, amely a Helyes Mezőgazdasági és Környezeti állapot feltételrendszereit tartalmazza.

2015-től önállóan nem, csak a zöldítés támogatással együtt igényelhető.

Zöldítés támogatás:

A zöldítés keretében elnyert támogatási összeget kifejezetten az éghajlat és a környezet szempontjából előnyös mezőgazdasági gyakorlatokra kell fordítani. Elsődleges célja, hogy a mezőgazdasági tevékenységet végzők egyre nagyobb mértékben járuljanak hozzá a mezőgazdaság alapját is képező környezet és természeti erőforrások megőrzéséhez.

A zöldítés három különböző gyakorlat összessége: állandó gyepterületek fenntartása; terménydiverzifikáció (azaz a növénytermesztés diverzifikálása, változatosabbá tétele), illetve az ökológiai jelentőségű területek kijelölése (EFA). A zöldítés három gyakorlata nem minden esetben különül el egymástól.

Fontos, hogy a zöldítés támogatást csak az egységes területalapú (SAPS) támogatással érintett területek után lehet igényelni.

Természeti hátránnyal érintett területek támogatása:

A Vidékfejlesztési Program keretében a „VP4-13.2.1-16. – Kompenzációs kifizetések

természeti hátránnyal érintett területeken” pályázat alapján, támogatásban azok a gazdálkodók vehetnek részt, akik a 1257/1999/EK tanácsi rendelet 19. cikke alapján meghatározott területen mezőgazdasági tevékenységet folytatnak. A támogatás jövedelem-kiegészítést biztosít a hátrányos természeti adottságokkal rendelkező területeken a terület igényeire igazított mezőgazdasági tevékenységet fenntartó gazdálkodók részére.

Agrár-környezetgazdálkodási támogatás (AKG):

Középhosszú távú (5 gazdálkodási év) támogatási rendszer, melynek feltételeit Vidékfejlesztési Program keretében meghirdetett pályázati felhívás (VP-4-10.1.1-15 - Agrár-környezetgazdálkodási kifizetés) tartalmazza. A támogatás fő céljai a vidéki területek fenntartható fejlődésének támogatása, a környezet állapotának megőrzése és javítása, a mezőgazdasági eredetű környezeti terhelés csökkentése, környezetvédelmi szolgáltatások biztosítása, a természeti erőforrások fenntartható használatán alapuló mezőgazdasági gyakorlat erősítése. Kiemelten kívánja továbbá támogatni a biodiverzitás megőrzését a természetes életkörülményeik között (a gazdaságban), a természet, a víz, és a talaj védelmét a termőhelyi adottságoknak megfelelő termelési szerkezet kialakításával, a környezettudatos gazdálkodás és fenntartható tájhasználat kialakításával.

A pályázati támogatás keretében az agrár-környezetgazdálkodási alapsomagok, illetve az alapsomagokon túli választható előírások által előírt földhasználati tevékenységek valósítandók meg.

A Natura hálózat gyepek hasznosítású területeire a 269/2007. (X. 18.) Korm. rendelet a Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól értelmében speciális földhasználati előírások vonatkoznak, melyek betartása többletköltséget, illetve bevételkiesést jelentenek a gazdálkodók számára. A Vidékfejlesztési Program keretében pályázható „VP4-12.1.1-16. - Natura 2000 mezőgazdasági területeknek nyújtott kompenzációs kifizetések” kompenzációs támogatás ezeknek a többletköltségeknek, valamint kieső bevételeknek az ellentételezésére szolgál.

Ehhez hasonlóan létezik a Vidékfejlesztési program keretében erdős területekre vonatkozó „VP4-12.2.1-16 - Natura 2000 erdőterületeknek nyújtott kompenzációs kifizetések” támogatás is. A Natura 2000 irányelveket érvényre juttató jogszabályok végrehajtásával érintett, az Országos Erdőállomány Adattárban nyilvántartott, magánjogi tulajdonban lévő Natura 2000 erdőterületeken történő gazdálkodáshoz a felmerülő költségek és jövedelem kiesés ellentételezésére az erdő természetességétől, a faállomány korától és összetételétől függően évente, változó összegű kompenzációs támogatás igényelhető.

Önkéntesen vállalt előírások nyomán igényelhető támogatások:

Az AKG támogatás részeként az agrár-környezetgazdálkodási alapsomagokon túl az ország egész területén (a támogatható területeken) olyan választható előírások valósíthatóak meg, amelyek különböző környezeti kihívásokat (vetésszerkezeti elvárások, talaj- és vízvédelem, biodiverzitás megőrzése, stb.) kezelnek, és amelyekből a támogatást igénylők szabadon választanak. A kifizetési összeg előírásonként kerül meghatározásra.

Erdő-környezetvédelmi kifizetések:

A Vidékfejlesztési Program keretében meghirdetett „VP4-15.1.1-17 - Erdő-környezetvédelmi kifizetések” pályázat célja a tudatos erdő-környezetvédelmi gazdálkodási módok elterjesztése, a fafajok adaptációs képességének növelése, az egyes területeken az erdőtípus, fafaj-összetétel, illetve gazdálkodási mód megváltoztatása. A kiírás alapján kizárólag magánjogi erdőgazdálkodó és települési önkormányzat kaphat támogatást a jogerős erdőtervvel

rendelkező, Országos Erdőállomány Adattárban szereplő erdőrészletben történő örökerdő erdőgazdálkodásra, erdőállományok kézimunka igényes ápolására, illetve természetkimélő anyagmozgatásra.

Ugyancsak az erdőterületeken gazdálkodók számára érhető el a VP5- 8.5.1.-16 - Az erdei ökoszisztémák ellenálló képességének és környezeti értékének növelését célzó beruházások pályázat, amely a teljes erdőszerkezet átalakítással elsősorban a meglévő erdő természetességi állapotához képest magasabb természetességi állapotú vagy a sarjeredetű állomány helyett magasabb ökológiai értékű, legalább azonos természetességű, nem sarj eredetű állomány létrehozását kívánja előmozdítani.

Nem termelő mezőgazdasági beruházások:

A Vidékfejlesztési Program keretében a „VP4-4.4.1-16. - Élőhelyfejlesztési célú nem termelő beruházások” pályázat alapján támogatás vehető igénybe olyan földhasználati intézkedésekre, amelyek gazdálkodáshoz közvetlenül nem kapcsolódnak, ugyanakkor a vidéki táj értékeinek, állat- és növényvilágának fennmaradását szolgálják, ez által növelik a Natura 2000 területek közjóléti értékét, illetve hozzájárulnak a környezetgazdálkodási célok teljesítéséhez.

Kedvezőtlen Adottságú Területek támogatása:

Ez az intézkedés támogatási lehetőséget biztosít a kedvezőtlen természeti adottságokkal rendelkező területeken gazdálkodók részére az 1257/1999/EK tanácsi rendeletének 19-20. cikkelyei alapján. A kedvezőtlen adottságú területek (KAT) támogatásának célja a fenti rendelet 19. cikkében, valamint 20. cikkében meghatározott, a gazdálkodás eredményességét kedvezőtlenül befolyásoló gazdasági, társadalmi és természeti tényezők hatásainak részbeni kompenzációja. A KAT támogatás a Natura 2000 támogatással együtt igényelhető.

3.3.1.2. Javasolt agrártámogatási rendszer

Kifejezetten Natura 2000 területekre jelenleg a Natura 2000 gye- és erdőterületekre vonatkozóan létezik kompenzációs kifizetés, azonban egyéb természetvédelmi szempontból fontos élőhelyre (láprét, vizes élőhelyek stb.) kidolgozott földhasználati előírás, illetve ez alapján kompenzációs kifizetés nincs hatályban. Ebből adódóan nincsenek speciális faj és élőhelyvédelmi intézkedések.

A jelenlegi agrártámogatási rendszer további jelentős korrekcióra szoruló hiányossága, hogy nem ösztönzi a természetvédelmi szempontból fontos gazdálkodói beavatkozásokat a nem hasznosított mezőgazdasági területeken. Egyúttal nem is teszi érdekeltté a gazdálkodót abban, hogy azok a nem hasznosított mezőgazdasági területek, amelyek éppen a hasznosítás hiánya miatt őriznek értékes közösségi jelentőségű élőhelytípusokat, fajokat - megfelelő (vagy jobb illetve nagyobb) állapotban és kiterjedésben fennmaradjanak.

Mivel ezek a területek rendszerint nem támogatható területrészek, így a támogatható terület maximalizálása érdekében a gazdálkodók gyakran eltüntetik a szegélyvegetációt, cserjéseket, kaszálják az értéktelen szénát adó, vagy vízállásos területeket is, amelyeken korábban nem folytattak intenzív jellegű gyeptermesztést. Ez a helyzet úgy javítható, ha agrártámogatás lesz igényelhető a nem művelt területekre, azaz nemcsak a kivett művelési ágú területekre, hanem a művelés alatt álló területek egyes részterületeire is.

A Natura 2000 területek közötti koherencia biztosítása érdekében fontos lenne a természeti területek és az ökológiai hálózatba tartozó területek kedvező állapotának megőrzése a Natura 2000 területeken kívül is. A fenti problémára megoldás lehet, ha a természetvédelmi szempontból értékes, de gazdaságosan nem művelhető területek is legalább minimális mértékben támogathatóak lennének, ezáltal nem lennének teljesen haszontalanok a tulajdonosok, földhasználók számára. A támogatási rendszer kialakítása során figyelembe

kellene venni a támogatásra benyújtott terület természetvédelmi értékességét, sajátos ökoszisztéma szolgáltatásait, az ott megtalálható, elkülönülő élőhelyfoltok természetességi értékét és a jó természetességű területeken vagy részterületeken azoknak a fennmaradását segítő gazdálkodást vagy akár a „nem beavatkozást” kellene ösztönözni az inváziós fajok eltávolítására vonatkozó tevékenység kivételével.

Az erdőterületek vonatkozásában a jelenlegi természetvédelmi szempontokat elősegítő támogatási rendszer szinte kizárólag magánerdőgazdálkodók számára elérhető. Támogatás igénybevételére nem jogosult önkormányzat, költségvetési szerv, valamint az a gazdálkodó szervezet, amelyben a Magyar Állam tulajdoni hányada eléri vagy meghaladja az 50%-ot. Ennek következtében az állami tulajdonú erdőkben igen csekély lehetőség nyílik arra, hogy a Natura 2000 elvárásokkal összhangban levő természetvédelmi célok érvényesüljenek. Szükséges lenne ezért olyan támogatási formákat és konstrukciókat kidolgozni és alkalmazni, amelyek állami erdőkben is lehetővé tesznek bizonyos – erdőgazdálkodási, továbbá nem is okvetlenül az erdőgazdálkodás szűken vett körén belül értelmezhető, de erdőterületen történő – beavatkozásokat.

3.3.2. Pályázatok

A tervezési területre a természetvédelmi célkitűzések megvalósításával kapcsolatban folyamatban van egy „Élőhely-rehabilitáció a tiszakürti Kis-Tiszán, valamint a beregi és nyírségi lápok vízpótlása (KEHOP-4.1.0-15-2016-00034)” elnevezésű Környezet és Energetikai Hatékonyság Operatív Program keretében megvalósuló pályázat.

A tervezési területre a természetvédelmi célkitűzések megvalósításával kapcsolatban folyamatban van egy „Pusztai tölgyesek és puhafaligetek természetvédelmi rekonstrukciója a Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság működési területén,, (KEHOP-4.1.0-15-2016-00037)elnevezésű Környezet és Energetikai Hatékonyság Operatív Program keretében megvalósuló pályázat.

A tervezési területre a természetvédelmi célkitűzések megvalósításával kapcsolatban folyamatban van egy” A Natura 2000 területekkel kapcsolatos tájékoztatás, bemutatás és szemléletformálás egységes eszközszerének kialakítása a Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság működési területén”(pályázati azonosító KEHOP-4.1.0-15-2016-00012) elnevezésű Környezet és Energetikai Hatékonyság Operatív Program keretében megvalósuló pályázat, melynek fő célkitűzése a Natura 2000 területek bemutatása, megismertetése, a Natura 2000 területek társadalmi elfogadottságának növelése. A fejlesztés keretében négy fő tevékenység megvalósításával kívánjuk elérni a Natura 2000 területekkel kapcsolatos tájékoztatás, bemutatás és szemléletformálás eszközszerének fejlesztését: Mobil kiállítási anyag összeállítása; A HNPI egyes tanösvényeinek, bemutató területeinek, belépési pontjainak interaktív bemutatási elemekkel történő fejlesztése; A HNPI bemutatóhelyeinek interaktív bemutatási elemekkel történő fejlesztése; Kommunikációs eszközök fejlesztése.

3.3.3. Egyéb

A Közép-Tisza Natura 2000 területet az M4 gyorsforgalmi út nyomvonalának létesítése az Abony-Törökszentmiklós kelet közötti szakaszon érinti. A létesítmény nyomvonala Tiszapüspöki alatt keresztezi a Tiszát. A Nemzeti Infrastruktúra Zrt. kérelmére és részére kiadott környezetvédelmi engedély (iktatószám: 14/02393-23/2013.) alapján: a tervezett létesítmény megvalósítása a Natura 2000 területre, illetve a Natura 2000 terület jelölő fajaira a természetvédelmi előírások betartása mellett észlelhető káros, illetve pusztító hatással nem lesz. Ugyanakkor a gyorsforgalmi út az élőhelymegsemmisülés, és szegregációs hatás, valamint az üzemeltetés során fellépő zavaró és szennyező hatások miatt káros hatást fog

kifejteni az igénybe vett természetszerű élőhelyekre, illetve néhány ott élő védett növény- és állatfajra. A nyomvonal Tisza-folyót keresztező szakaszán kis mértékben érinti a 91E0* kódjelű „Enyves éger (*Alnus glutinosa*) és magas kőrös (*Fraxinus excelsior*) alkotta ligeterdők (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*)” élőhelytípust. A hidépítési munkálatok a Tisza-folyó vizében élő jelölő fajokat (tomba folyamkagyló, halfajok), valamint a Tisza árterén élő jelölő emlősfajokat (vidra, tavi denevér) zavarni fogják, aminek köszönhetően ezek a fajok ideiglenesen el fogják hagyni, illetve el fogják kerülni az építéssel érintett folyószakaszt, de a beruházás üzembe helyezését követően várhatóan ezek a fajok vissza fognak térni eredeti élőhelyeikre, amennyiben a beruházás építése során a környezetvédelmi engedély előírásait betartják.

A tervezési területet érinti a KEHOP-1.4.0-15-2016-00017 azonosító számú, „Tisza hullámtér: Nagyvízi meder vízszállító képességének javítása a szolnoki vasúti híd és Kisköre közötti szakaszon” című nagyprojekt. Támogatást igénylő neve: Országos Vízügyi Főigazgatóság és a Közép-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóság konzorciuma; projekt költségvetése: 16 100 000 000 Ft. A projekt célja a Közép-Tisza Kisköre és a szolnoki vasúti híd közötti szakaszában a nagyvízi meder árvízlevezető képességének növelése az árvízi biztonság növelése érdekében. A projekt keretében megvalósul a szűkületek feloldása, a nagyvízi lefolyási viszonyokat jelentősen befolyásoló kiemelkedések magasságának csökkentése és a legkritikusabb terület - az árvízi levezető sáv - területhasználatából adódó érdességi viszonyainak javítása. A projekt megvalósulása által közel 125 ezer ember kerül nagyobb árvízi biztonságba. A projektet a 1140/2016. (III. 21.) Korm. határozat hagyja jóvá.

3.4. A terv egyeztetési folyamatának dokumentációja

3.4.1. Felhasznált kommunikációs eszközök

Kifejtve a 3.4.2. pont alatti táblázatban, összevontan a kommunikáció címzettjeivel.

3.4.2. A kommunikáció címzettjei

Felhasznált kommunikációs eszközök:	Kommunikáció címzettjei:	Időpont, helyszín	Egyéb információ
Egyeztető fórum	<ul style="list-style-type: none"> • gazdálkodók • a Natura 2000 területtel érintett földrészletek tulajdonosai és vagyongazdálkodói • a Natura 2000 területen illetékeségi vagy működési területtel rendelkező területi államigazgatási szervek és települési önkormányzatok • egyéb indokolt célcsoport: helyi lakosság 	2016.03.02. (Szolnok)	Részvevők száma: 47
Önkormányzati közzététel	<ul style="list-style-type: none"> • gazdálkodók • a Natura 2000 területtel érintett földrészletek tulajdonosai és vagyongazdálkodói • a Natura 2000 területen illetékeségi vagy működési területtel rendelkező területi államigazgatási szervek és települési önkormányzatok • egyéb indokolt célcsoport: helyi lakosság 	2016.02.18-03.07. (Besenyszög, Cibakháza, Csataszög, Csépa, Cserkeszölő, Csongrád, Fegyvernek, Kisköre, Kótelek, Lakitelek, Martfű, Nagykőrű, Nagyrév, Pély, Rákóczi falva, Rákócziújfalva, Szajol, Szolnok, Tiszaalpár, Tiszabó, Tiszabura, Tiszaföldvár, Tiszainoka, Tiszajenő, Tiszakécske, Tiszakürt, Tiszapüspöki, Tiszaroff, Tisasas, Tisasüly, Tiszaug, Tiszavárkony,	Kifüggesztés darabszáma: 35

Felhasznált kommunikációs eszközök:	Kommunikáció címzettjei:	Időpont, helyszín	Egyéb információ
		Tószeg, Törökszentmiklós, Vezeny)	
Honlap	<ul style="list-style-type: none"> • gazdálkodók • a Natura 2000 területtel érintett földrészletek tulajdonosai és vagyongazdálkodói • a Natura 2000 területen illetékességi vagy működési területtel rendelkező területi államigazgatási szervek és települési önkormányzatok • egyéb indokolt célcsoport: helyi lakosság 	2016.02.17-től folyamatosan	http://www.e-misszio.hu/n2
Érintettek levélben vagy e-mailben történő megkeresése és tájékoztatása	<ul style="list-style-type: none"> • a Natura 2000 területen illetékességi vagy működési területtel rendelkező területi államigazgatási szervek és települési önkormányzatok 	2016.02-17-től folyamatosan	Kiküldött levelek + e - mailek darabszáma: 457 + 280

A társadalmi egyeztetés szervezése, lebonyolítása, tartalma és eredménye:

1. Az egyeztető fórum időpontjának és helyszínének egyeztetése megtörtént az érintett szakmai tervezőkkel, természetvédelmi örökkel és tájegységvezetővel, valamint a fórum helyszínének kiválasztott település önkormányzatával (2016. február eleje és közepe).
2. A fenntartási terv letölthetővé vált és a véleményezhetőségről cikk jelent meg a kommunikációban résztvevő E-misszió Egyesület honlapján (2016.02.17.).
3. Az érintett önkormányzatok (Besenyszög, Cibakháza, Csataszög, Csépa, Cserkeszölő, Csongrád, Fegyvernek, Kisköre, Kőtelek, Lakitelek, Martfű, Nagykörű, Nagyrév, Pély, Rákóczi falva, Rákócziújfalú, Szajol, Szolnok, Tiszaalpár, Tiszabó, Tiszabura, Tiszaföldvár, Tiszainoka, Tiszajenő, Tizsakécske, Tizsakürt, Tizsapüspöki, Tizsaroff, Tizsasas, Tizsasüly, Tizsaug, Tizsavárkony, Tószeg, Törökszentmiklós, Vezeny) 2016.02.18 - 03.18 között 10 napra kifüggesztették a fenntartási tervet.
4. Az érintettek jelentős köre a fenntartási terv társadalmi egyeztetésének folyamatáról, a tervek véleményezhetőségéről, a véleményezés módjairól és határidejéről postai levélben (és/vagy e-mailben) értesítésre került. Az értesítő levelek célcsoportok szerinti egyedi összeállítással kerültek kiküldésre (2016.02.17-03.07. között), és tartalmazták a véleményezéshez szükséges információkat (terület kód, név, érintett települések, átnézeti térkép, véleményezési határidők, egyeztető fórum időpontja stb.). A címzettek köre:
 - Érintett önkormányzatok (Besenyszög, Cibakháza, Csataszög, Csépa, Cserkeszölő, Csongrád, Fegyvernek, Kisköre, Kőtelek, Lakitelek, Martfű, Nagykörű, Nagyrév, Pély, Rákóczi falva, Rákócziújfalú, Szajol, Szolnok, Tiszaalpár, Tiszabó, Tiszabura, Tiszaföldvár, Tiszainoka, Tiszajenő, Tizsakécske, Tizsakürt, Tizsapüspöki, Tizsaroff, Tizsasas, Tizsasüly, Tizsaug, Tizsavárkony, Tószeg, Törökszentmiklós, Vezeny. 35 levél)
 - Natura 2000 támogatást 2014-2015-ben igénybe vevő helyben élő gazdálkodók, továbbá a HNPI-től földterületeket bérlő gazdálkodók (151 levél)
 - Erdészeti szakirányítók, erdészek, erdőgazdálkodók (16 levél és 273 email)
 - Agrárkamara tanácsadók, falugazdászok (34 levél)

Országos hatáskörű szervek (szervezetenként 1 levél):

- Országos Környezetvédelmi és Természetvédelmi Főfelügyelőség
- Országos Tisztifőorvosi Hivatal
- Országos Vízügyi Főigazgatóság

- Nemzeti Földalapkezelő Szervezet
- Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal
- Nemzeti Agrárgazdasági Kamara
- Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal
- Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal, Földművelésügyi Igazgatóság
- Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal, Növény-, Talaj- és Agrárkörnyezet-védelmi Igazgatóság
- Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal, Erdészeti Igazgatóság
- Magyar Bányászati és Földtani Hivatal
- BM Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság
- Magán Erdőgazdálkodók Országos Szövetsége
- Magyar Erdőgazda Szövetség (MERSZ)
- Országos Erdészeti Egyesület
- Országos Magyar Vadászkamara
- Vízgazdálkodási Társulatok Országos Szövetsége (VTOSZ)
- Magyar Országos Horgász Szövetség (MOHOSZ)
- Országos Kishalász Érdekszövetség

Régiós, megyéken túlnyúló hatáskörű szervek (szervezetenként 1 levél):

- Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság, Középtisza - Jászság Természetvédelmi Tájegység
- Körös-Maros Nemzeti Park Igazgatóság
- Kiskunsági Nemzeti Park Igazgatóság
- Bükk Nemzeti Park Igazgatóság
- Alsó-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóság
- Középtisza-vidéki Vízügyi Igazgatóság
- Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság
- Csongrád Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság
- Bács-Kiskun Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság
- NEFAG Zrt.
- Egererdő Erdészeti Zrt.
- KEFAG Kiskunsági Erdészeti és Faipari Zrt.
- DALERD Délalföldi Erdészeti Zrt.
- Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kormányhivatal
- Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal
- DARFÜ Nonprofit Kft.
- Regionális Fejlesztési Holding Zrt.
- Dél-Alföldi Regionális Fejlesztési Zrt.

Jász-Nagykun-Szolnok megyei szervek (szervezetenként 1 levél):

- Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Kormányhivatal
- Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Kormányhivatal Építésügyi, Hatósági, Oktatási és Törvényességi Felügyeleti Főosztály
- Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Kormányhivatal Földművelésügyi Igazgatóság
- Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Kormányhivatal Növény- és Talajvédelmi Igazgatóság
- Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Kormányhivatal Közlekedési Felügyelőség
- Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Kormányhivatal, Környezetvédelmi és Természetvédelmi Főosztály
- OMVK Jász- Nagykun- Szolnok megyei Területi Szervezete
- Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Fejlesztési Ügynökség Kht.
- Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Kormányhivatal, Építésügyi és Örökségvédelmi Hivatal, Örökségvédelmi Osztály
- Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal Erdészeti Igazgatósága, Erdőfelügyeleti és Hatósági Osztály, Jász-Nagykun-Szolnok Megyei kirendeltsége
- Nemzeti Földalapkezelő Szervezet Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Területi Iroda
- Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal Jász-Nagykun-Szolnok megyei kirendeltség
- Nemzeti Agrárgazdasági Kamara Jász-Nagykun-Szolnok megyei Igazgatóság
- Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Önkormányzati Hivatal
- Vadásztársaságok Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Szövetsége
- Középtisza Vidéki Horgászegyesületek Szövetsége
- Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Kormányhivatal, Földhivatal

Heves megyei szervek (szervezetenként 1 levél):

- Heves Megyei Kormányhivatal
- Heves Megyei Kormányhivatal, Műszaki Engedélyezési és Fogyasztóvédelmi Főosztály
- Heves Megyei Kormányhivatal, Műszaki Engedélyezési és Fogyasztóvédelmi Főosztály - Közlekedési Osztály
- Heves Megyei Kormányhivatal, Élelmiszerlánc-biztonsági, Növény- és Talajvédelmi Főosztály - Növény- és Talajvédelmi Osztály
- Heves Megyei Kormányhivatal, Földművelésügyi és Erdőgazdálkodási Főosztály
- Heves Megyei Kormányhivatal, Földhivatali Főosztály
- Heves Megyei Kormányhivatal, Építésügyi, Hatósági, Oktatási és Törvényességi Felügyeleti Főosztály
- Heves Megyei Kormányhivatal, Jogi és Koordinációs Főosztály
- Heves Megyei Önkormányzati Hivatal
- Nemzeti Földalapkezelő Szervezet Heves Megyei Területi Iroda
- Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kormányhivatal, Környezetvédelmi és Természetvédelmi Főosztály
- Nemzeti Agrárgazdasági Kamara Heves megyei Igazgatóság
- OMVK Heves megyei Területi Szervezete
- Heves megyei Vadászok, Vadgazdálkodók és Természetvédők Szövetsége
- Heves Megyei Fejlesztési Ügynökség Kht
- Horgász Egyesületek Heves Megyei Szövetsége
- Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal Heves megyei kirendeltség

Csongrád megyei szervek (szervezetenként 1 levél):

- Csongrád Megyei Kormányhivatal
- Csongrád Megyei Kormányhivatal, Élelmiszerlánc-biztonsági és Földművelésügyi Főosztály, Földművelésügyi Osztály
- Csongrád Megyei Kormányhivatal, Élelmiszerlánc-biztonsági és Földművelésügyi Főosztály, Növény- és Talajvédelmi Osztály
- Csongrád Megyei Kormányhivatal, Építésügyi, Hatósági, Oktatási és Törvényességi Felügyeleti Főosztály
- Csongrád Megyei Kormányhivatal, Földhivatali Főosztály
- Csongrád Megyei Kormányhivatal, Jogi és Koordinációs Főosztály
- Csongrád Megyei Kormányhivatal, Környezetvédelmi és Természetvédelmi Főosztály
- Csongrád Megyei Kormányhivatal, Műszaki Engedélyezési és Fogyasztóvédelmi Főosztály, Közlekedési Osztály
- Csongrád Megyei Önkormányzati Hivatal
- Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal Csongrád megyei kirendeltség
- Nemzeti Földalapkezelő Szervezet Csongrád Megyei Területi Iroda
- Nemzeti Agrárgazdasági Kamara Csongrád megyei Igazgatóság
- Országos Magyar Vadászkamara Csongrád Megyei Területi Szervezete
- Horgász Egyesületek Csongrád Megyei Szövetsége
- Csongrád Megyei Területfejlesztési Tanács
- Csongrád megyei Vadászszövetség

Bács-Kiskun megyei szervek (szervezetenként 1 levél):

- Bács-Kiskun Megyei Kormányhivatal
- Bács-Kiskun Megyei Kormányhivatal, Élelmiszerlánc-biztonsági, Növény- és Talajvédelmi Főosztály
- Bács-Kiskun Megyei Kormányhivatal, Építésügyi, Hatósági, Oktatási és Törvényességi Felügyeleti Főosztály, Építésügyi Osztály
- Bács-Kiskun Megyei Kormányhivatal, Műszaki Engedélyezési és Fogyasztóvédelmi Főosztály
- MAGYAR ERDŐGAZDA SZÖVETSÉG (MERSZ), Bács-Kiskun Megyei Képv. Iroda
- Bács-Kiskun Megyei Önkormányzati Hivatal
- Nemzeti Agrárgazdasági Kamara, Bács-Kiskun Megyei Igazgatóság

- Bács-Kiskun Megyei Kormányhivatal, Jogi és Koordinációs Főosztály
- Bács-Kiskun Megyei Kormányhivatal, Építésügyi, Hatósági, Oktatási és Törvényességi Felügyeleti Főosztály, Törvényességi Felügyeleti Osztály
- Bács-Kiskun Megyei Kormányhivatal, Földhivatali Főosztály
- Bács-Kiskun Megyei Kormányhivatal, Földművelésügyi és Erdőgazdálkodási Főosztály
- Nemzeti Földalapkezelő Szervezet, Bács-Kiskun Megyei Kirendeltség
- Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal, Bács-Kiskun megyei kirendeltség
- DARFÜ Dél-alföldi Regionális Fejlesztési Ügynökség Nonprofit Kft. Bács-Kiskun Megyei Fióktelepe
- OMVK BÁCS- KISKUN MEGYEI TERÜLETI SZERVEZETE
- Bács-Kiskun Megyei Területfejlesztési Közhasznú Társaság
- Bács- Kiskun megyei Vadászszövetség
- Bács-Kiskun megyei Horgászegyesületek Szövetsége

Járási hivatalok (szervezetenként 1 levél):

- Kecskeméti Járási Hivatal
- Tiszakécskei Járási Hivatal
- Szegedi Járási Hivatal
- Csongrádi Járási Hivatal
- Egri Járási Hivatal
- Hevesi Járási Hivatal
- Szolnoki Járási Hivatal
- Törökszentmiklósi Járási Hivatal
- Kunhegyesi Járási Hivatal
- Kunszentmártoni Járási Hivatal

Országos, regionális és helyi környezet- és természetvédő civil szervezetek (szervezetenként 1 levél):

- Pro Silva Hungaria
- Országos Természetőr Egyesület
- Magyar Természetvédők Szövetsége
- Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület
- WWF Magyarország Alapítvány
- CSEMETE Természet- és Környezetvédelmi Egyesület
- Jászkun Természetvédelmi Szervezet
- Tisza Klub
- Easy-Dance Oktatási Kulturális és Sport Egyesület
- Vasvarjú Természetvédelmi Alapítvány
- Tiszaugért Alapítvány
- Környezet- és természetvédők Csongrád Városi Egyesülete
- Fegyvernek Lakosságának Egészséges és Biztonságos Életéért Alapítvány
- Harmónia Szabadidő és Kulturális Közhasznú Egyesület
- Nagyalföldi Környezetvédő és Térségfejlesztő Egyesület
- Élő és Holt Folyóinkért Alapítvány
- ZÖLD MISSZIÓ Környezet-, Természet és Városvédelmi Egyesület
- Életfa Környezetvédő Szövetség

Vadásztársaságok (szervezetenként 1 levél):

- Kécskei Vadásztársaság
- Tisza Vadásztársaság
- Lakiteleki Földtulajdonosok Vadászati Közössége
- Szőke Tisza Vadásztársaság
- Besenyszögi Vadásztársaság
- Senator Vadásztársaság
- Kötelki Földtulajdonosok Vadásztársaság
- Nagykörtői Vadásztársaság Egyesület
- Alpári Tisza Vadásztársaság
- Tiszatáj Vadásztársaság
- Kiskörei Fekete István Vadásztársaság
- Hubertus Vadásztársaság
- Tiszabura Község Földtulajdonosi Tagsága
- Szőke Tisza Vadásztársaság
- Kunsági Dózsa Vadásztársaság
- Herman Ottó Vadásztársaság

- Diana Vadásztársaság
- Dózsa Vadásztársaság
- Tisza Vadásztársaság
- Cseberéri Tulajdonosi Vadász közösség Vadásztársaság
- Dózsa Vadásztársaság
- Tiszazug Vadásztársaság
- Cserkeszőlő és vidéke Vadásztársaság
- Tisza Vadásztársaság
- Hofi Géza Vadásztársaság Egyesület
- Tiszamenti Vadásztársaság
- II. Rákóczi Ferenc Vadásztársaság
- Szelevény-Csépa Vadásztársaság
- Palotási Mg. Zrt.
- Csongrád-Bokrosi Vadásztársaság
- Nagyréti Vadásztársaság
- Csongrád Május 1. Vadásztársaság
- Bársony I. Mg.-i Szakközépiskola

Vízgazdálkodási társulatok (szervezetenként 1 levél):

- Bükkalja-Dél-Borsodi VgTvT
- Csongrád és Környéke VGT
- Hanyi-Sajfoki VGT
- Jászkisér és Vidéke VGT
- Mezőtúr-Tiszazugi VGT
- Mirhó-Kisfoki VGT
- Nagykunsági VGT
- Szentes és Környéke VGT
- Tápió-Hajta VGT
- Tiszaalpár-Csongrád-Bokrosi Öblözet VGT
- Tisza-Kunsági VGT
- Dél-Pest megyei Vízgazdálkodási Társulat

Horgász egyesületek (szervezetenként 1 levél):

- Tisza-tavi Horgász Egyesületek Szövetsége
- Besenyszögi Milléri Sporthorgász Egyesület
- Cibakházi Vegyesüzemi Horgászegyesület
- Kinizsi Horgászegyesület
- Fegyverneki Horgászegyesület
- Kiskörei Dózsa Horgászegyesület
- Kiskörei Tisza II. Horgászegyesület
- Növényolajgyár Horgászegyesület
- Tisza Cipőgyár Horgász Egyesülete
- Új Élet Horgászegyesület
- II. Rákóczi Ferenc Horgászegyesület
- Tisza Horgászegyesület
- Horgász Centrum
- Kinizsi Horgász Egyesület
- Munkás Horgászegyesület
- Olajbányász Horgászegyesület
- Pelikán Horgászegyesület
- Vegyiművek Horgászegyesület
- ÉVASZ Horgászegyesület
- Homoki Sporthorgász Egyesület
- Petőfi Sporthorgász Egyesület
- Aranyhal Horgászegyesület
- Szőke Tisza Horgászegyesület
- Tiszavirág Horgászegyesület
- Tiszavirág Horgászegyesület
- Szőke Tisza Horgászegyesület
- Csongrádi Nagy-Tisza HE
- Dózsa Horgászegyesület
- Lakitelek SZIKRA HE
- Kecskemét Kuttyogatók HE
- Tiszakécske Kérész SHE
- Tiszakécske és környéke Horgászegyesület
- Alpári Tisza Horgászegyesület
- Tiszatáj Horgászegyesület
- Tiszavirág Horgászegyesület

Halgazdálkodásra jogosult (szervezetenként 1 levél):

- Halász Kft
- Tisza Halászati Szövetkezet
- Vegyesüzemi Horgászegyesület
- Kinizsi Horgászegyesület

1. A meghirdetett időpontban és helyszínen (2016.03.02-án 10:00-12:00 között, Szolnok MJV Polgármesteri Hivatalának 1. emeleti dísztermében /5000 Szolnok, Kossuth tér 9./) megtartásra került az **egyeztető fórum**, melyről emlékeztető és fotódokumentáció készült. A fórumon 47 fő vett részt.
2. A beérkezett véleményeket és észrevételeket összefoglaltuk és megküldtük a

tervkészítőnek, valamint a Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóságának.

3.4.3. Egyeztetés hatósági és területi kezelő szervekkel

3.4.3.1. A legfontosabb beérkezett vélemények:

Kommunikáció címzettje	Alkalmazott eszköz	Visszajelzett? (tartalom)	Hogyan?	Beépült a tervbe?	Hogyan? Ha nem épült be, miért?
Tulajdonosok, magángazdálkodók	- levél, és/v. email értesítés - kifüggesztés - honlap - egyeztető fórum	Igen (Kevés szó esik a vadászható fajokról. Kevés a vadászható vad. A természetvédelemben vannak visszasságok. Túlságosan fások a kubikgödrök, az árnyék probléma. A Tisza hullámtere árvíz levezetést szolgál, ilyen növényállomány kell hozzá. Töltődik a hullámtér. A tervnek módosításra kell kerülnie. Több tájékoztatást adjon az állam, jobb és több kommunikáció szükséges. A Natura 2000 besorolás anyagi problémákat jelent. Az állattenyésztést, a tanyasi gazdálkodást és a méhészetet jobban kellene segíteni.) A vadászatot be kell tiltani, növénykatalógust kell készíteni, a Natura 2000-nek országos felügyeleti szerv kell.)	levélben, fórumon, telefonon	részben	A terv elsősorban a Natura 2000 terület jelölő élőhelyeinek és jelölő fajainak előfordulási viszonyaival és megőrzésük, kedvező természetvédelmi helyzetük feltételeivel foglalkozik. Nem célja a tervnek minden érintett ágazat komplex probléma- és feladatköreivel foglalkozni, így a vadászható vadfajok állományagsága nem releváns a terv vonatkozásában. A kubikgödrök betöltődése fa- és cserjefajokkal valóban jellemző. A kubikgödrök jelentős része a KE-8 kezelési egységbe tartozik. Itt az Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok alcím alatt szereplő „Agrár-erdészeti rendszerek kialakítása támogatható. (V65)” kezelési javaslat pont erre a problémára reflektálva került a javaslatok közé. Legeltetéssel (elsősorban szarvasmarha) a folyamat kordában tartható lenne, de ennek a törvényi feltételei még kidolgozás alatt állnak. A természetvédelem visszasságaival és a Natura 2000 státusz anyagi következményeivel a terv nem, vagy csak érintőlegesen foglalkozik. Az állattenyésztés (legeltetés) fontos eszköze a természetvédelmi kezelésnek. A réteket, legelőket magába foglaló KE-2 kezelési egység Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok között ezért szerepel a „Legeltetéssel és/vagy kaszálással történő hasznosítás. (GY22)” kezelési javaslat. A tanyasi gazdálkodásnak szintén szerepe lehet a külterjes legeltetés arányának növekedésében, de a terv kereteit-lehetőségeit meghaladja ennek taglalása (ugyanígy a méhészeti vonatkozásokat is). Növénykatalógus készítését a tervekészítő nem tartja szükségesnek.
Erdészeti szakirányítók, erdészek, erdőgazdálkodók (16 levél és 273	- levél, és/v. email értesítés - kifüggesztés - honlap - egyeztető	Igen (Lehessen NNY után NNY-t ültetni. Ne korlátozzák az erdőgazdálkodást.	fórumon	részben	2014-2020 közötti időszakban az erdészeti támogatások (erdő-környezetvédelmi kifizetések) állami tulajdonú erdők esetében csak akkor vehetők igénybe, ha

email)	fórum	Több pénz kell az erdőgazdálkodásra. Vegye meg az állam a területet, ha előírásokat akar egy területen.)			az erdőgazdálkodó magánjogi szervezet vagy települési önkormányzat. Ellentmondásos, hogy a Natura 2000 területen a legjelentősebb erdőgazdálkodók, az állami erdészeti részvénytársaságok ezt a forrást nem igényelhetik. A problémát a terv „3.3.1. Agrártámogatások” fejezetében részletesen tárgyaljuk. Javaslatot teszünk a jelenlegi jogszabályi keretek módosítására. Megjegyezzük, hogy a magánerdő-gazdálkodók jelenleg is igénybe vehetik az erdő-környezetvédelmi kifizetéseket. A többletvállalások lehetőségei jól lefedik a tervben az Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok között felsorolt javaslatokat.
Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal, Földművelésügyi Igazgatóság	- levél, és/v. email értesítés - kifüggesztés - honlap - egyeztető fórum	Igen (Kéri a halászati hasznosítók javítását.)	levél	igen	Javítva. A tervben már a jelenlegi halászati hasznosítók szerepelnek.
Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal, Növény-, Talaj- és Agrárkörnyezet-védelmi Igazgatóság	- levél, és/v. email értesítés - kifüggesztés - honlap - egyeztető fórum	Igen (Kérdéseket tett fel az önkéntesen vállalható előírásokról, kiegészítést javasol a KE-4-hez, pontosítást kér a KE-9-hez.)	levél	részben	A 3.2.1. Élőhelyek kezelése (Kezelési egységek – KE) fejezetben részletesen ismertette van az Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok szerepe. KE-4: A SZ07 előírás-javaslat a gyakorlatban működik, a 3 napos „várakozási idő” helyett általában a természetvédelmi őr már a telefonos egyeztetés alapján javasol olyan megoldást, ami mellett a munka folytatható. KE-9: GY20 előírás-javaslatot a tervekészítő törölte.
Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal, Erdészeti Igazgatóság	- levél, és/v. email értesítés - kifüggesztés - honlap - egyeztető fórum	Igen (Többlepcős és hosszabb társadalmi és szakmai egyeztetést javasol, felhívja az erdőtervekre a figyelmet, kéri törölni azon részeket, amelyek az erdőgazdálkodás nem megfelelőségére utalnak Natura 2000 területeken, javítást kér az adatlapok vonatkozásában, kéri kitölteni a hiányzó adatokat a veszélyeztető tényezőknél, megkérdőjelezi a száraló vágásmód alkalmazhatóságát és tervben való szerepeltethetőségét,	levél	részben	Az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból a Natura 2000 területek fenntartási terveinek készítéséhez nyújtandó támogatás igénybevétele érdekében részletes szabályairól szóló 43/2012. (V. 3.) VM rendelet meghatározta azokat a kommunikációs eszközöket amelyeket alkalmazni kell, ill. lehet az EMVA forrásból finanszírozott Natura 2000 fenntartási tervek esetében. Jelen Natura 2000 fenntartási terv ugyan nem EMVA forrásból kerül finanszírozásra, de a fent hivatkozott jogszabály előírásait alkalmaztuk a társadalmi egyeztetési folyamat lebonyolítása során. A környezeti erdőtervek felsorolása és pontosítása megtörtént. Az elővizsgálati dokumentációk a megadott honlapon nem találhatóak meg (NÉBIH

					<p>honlapja).</p> <p>Nem pontosan érthető, hogy az adatlapok dátumára vonatkozó kérdés mire vonatkozik. Egészen biztosan kideríthető, hogy mikor készültek a megalapozó felmérések és a kapcsolódó dokumentációk.</p> <p>A veszélyeztető tényezők táblázat hiányzó adatai pótolva lettek.</p> <p>A örökerdő üzemmódra való áttérés az önkéntesen vállalható előírás-javaslatok között szerepel. Ezek a javaslatok nem a kezelési egység teljes területére vonatkozóan mérvadóak. Friss kutatási eredmények szerint néhány évtizeddel ezelőtt a örökerdő üzemmód még elterjedt és eredményes fahasználati mód volt a Natura 2000 terület erdőterületein (szóbeli közlés, de az erre vonatkozó kutatási eredmények a tervekészítés időszakában publikálás alatt állnak).</p> <p>„Ezeket a faállományokat javasoljuk hosszú távon fenntartani.” mondat a kérésnek megfelelően törlésre került.</p> <p>Az Országos Erdőállomány Adattár helyes megnevezés használatára tért át a tervekészítő.</p> <p>A KE-3 bontása megtörtént, a nemes nyáras állományok külön kezelési egységbe kerültek. Ugyanakkor nem kerültek külön kezelési egységbe az Országos Erdőállomány Adattárban jelenleg nem nyilvántartott, de a térképezés során erdőként azonosított területek.</p>
Országos Vízügyi Főigazgatóság	<ul style="list-style-type: none"> - levél, és/v. email értesítés - kifüggesztés - honlap - egyeztető fórum 	<p>Igen</p> <p>(Felhívja a figyelmet a 83/2014 Korm. rend. 17§ (2) bekezdésére: árvízvédelem elsődlegessége. Kéri a georeferált térképeket értékelés, elemzés céljából. Kéri a jelölő fajok és egyéb tervek munkarészek felülvizsgálatát. Egyes kezelési egységekre megfogalmaz konkrét javaslatokat.)</p>	levél	részben	<p>A 83/2014 Korm. rendelet hivatkozása bekerült a tervbe. A KE-3 kezelési egységnél a tervekészítő kitért a két terv összhangjának kérdésére is.</p> <p>Madárfajok valóban nem szerepelnek a jelölő fajok között, azonban jelentős az átfedés a madárvédelmi irányelv alapján kijelölt különleges madárvédelmi területtel.</p> <p>Az eurázsiai hód a tervekészítő szerint nem veszélyezteteti sem a bokorfüzeseket, sem a puhafás ligeterdőket.</p> <p>A célállapot eléréséhez rendelt célkitűzések közül töröltük a „A területen található erdők esetében javasolt a véderdő funkciót előtérbe helyezni a gazdasági érdekekkel szemben.” pontot.</p> <p>KE-1: A víziközeledés irányítására és a hajóút kitézésére szolgáló jelek azért nem kerültek bele a felsorolásba, mert azok a</p>

					kezelési egységeket megalapozó vegetációtérképen nem jelentek meg külön egységként. KE-2: Az árvízvédelmi töltés külön kezelési egységbe került. Az előírás-javaslatok itt messzemenően figyelembe veszik a speciális fenntartási feladatokat. KE-3: Részleteztük az erdővel kapcsolatos javaslatokat. Javaslatot tettünk a jelenlegi támogatási rendszerek módosítására is. KE-5: Az övzátonyok elbontásával érintett puhafás ligeterdőkre kitért a tervekészítő. KE-6: A kotrás beépült a tervbe.
Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság	- levél, és/v. email értesítés - kifüggesztés - honlap - egyeztető fórum	Igen (Projektgazdaként a fenntartási terv egy részét az Igazgatóság készítette)	pr.gazda, fórumon	igen	Projektgazdaként.
Alsó-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóság	- levél, és/v. email értesítés - kifüggesztés - honlap - egyeztető fórum	Igen (Idézi a jogszabályi kötelezettségeiket, biztosítani kell a vízi művek üzemeltetését, árvízvédelmi szempontokat figyelembe kell venni: folyószabályozás, mederkorrekció szükséges; nyári gát nem kerül fenntartásra, egyeztetés a KNPI-vel.)	levél	részben	A vonatkozó jogszabályok felsorolásra kerültek.
Közép-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóság	- levél, és/v. email értesítés - kifüggesztés - honlap - egyeztető fórum	Igen (Nagyvízi mederkezelési terv és a fennt. terv közötti összhang megteremtése. Értékelés és elemzési célra kérik a kezelési egységek georeferált térképeit. Javasolja a madárfajokkal kapcsolatos ellentmondás feloldását, a hód probléma kezelését, egyes számok és nevek megváltoztatását, az egyéb tervek kiegészítését a mederkezelési tervvel, egyes veszélyeztető tényezők árnyalását, törölni egyes kezelési javaslatokat, az egyeztetés	levél	részben	Madárfajok valóban nem szerepelnek a jelölő fajok között, azonban jelentős az átfedés a madárvédelmi irányelv alapján kijelölt különleges madárvédelmi területtel. Viszont nincs szó korlátozásról, önkéntesen vállalható előírás-javaslatként szerepel a tervben madarakkal kapcsolatos javaslat. Az eurázsiai hód tapasztalataink szerint nem veszélyeztetni sem a bokorfüzeseket, sem a puhafás ligeterdőket. A Szolnok-Jászsági körzeti erdőterv bekerült a felsorolásba. Hullámtéri környezetben elsősorban az álló holtfa meglétét tartja a tervekészítő szükségesnek, ezért az E17 kezelési előírás-javaslat került a tervbe, ami csak az álló holtfa meghagyását javasolja. A B02.04 jelű veszélyeztető tényező törölve lett a veszélyeztető tényezőket felsoroló táblázatból. A célállapot eléréséhez rendelt

		<p>lehetőségének fenntartását. Részletes javaslatokat fogalmaz meg egyes kezelési egységekkel kapcsolatban.)</p>			<p>célkitűzések közül töröltük a „A területen található erdők esetében javasolt a véderdő funkciót előtérbe helyezni a gazdasági érdekekkel szemben.” pontot. Ugyanitt „Tájidegen fafajú erdőállományok fokozatos átalakítása természetszerű erdőállományokká.” pontnál a fokozatosság inkább a folyamat irányát kívánja jelezni, nem a sebességét (tempóját). A célállapot eléréséhez rendelt célkitűzések között a palajok, zátonyok, szakadópartok megőrzésére tett javaslat esetén beépítésre került a Közép-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatósággal történő egyeztetés. KE-1: A felsorolt létesítményeknél azért nincsenek felsorolva a víziközeledés irányítására és a hajóút kitűzésére szolgáló jelek, mert azok a kezelési egységeket megalapozó vegetációtérképen nem jelentek meg külön egységként. Az észrevételnek megfelelően módosításra került a használaton kívüli infrastruktúra elemekkel kapcsolatos élőhely-fejlesztési és élőhely-rekonstrukciós javaslat. KE-2: Az árvízvédelmi töltés külön kezelési egységbe került. Az előírás-javaslatok itt messzemenően figyelembe veszik a speciális fenntartási feladatokat. KE-3: A jelentős területi arányú kezelési egység kifejtése megtörtént. Szétbontását több kezelési egységre a tervekészítő a természetvédelmi kezelővel történt egyeztetés alapján nem látta szükségesnek. A nagyvízi mederkezelési tervek közül a 10.NMT.03 számú részletesen foglalkozik az erdők és a levezető sávok összefüggéseivel és a megoldási javaslatokkal is. Az egyes erdőtípusok finanszírozási, gazdaságossági problémái (megoldási javaslatokkal) a 3.3.1. Agrártámogatások fejezetben került kifejtésre. A folyamatos erdőborítást biztosító E03 kezelési előírás-javaslat esetében megjegyzésként beszúrásra került, hogy „Jelenleg nincs kidolgozott, gyakorlatban alkalmazható technológia a hullámtéri folyamatos erdőborítást biztosító üzemmódra, de a Hármaskörös mellett a KMNPI és a NYME, a Közép-Tiszán pedig a</p>
--	--	--	--	--	--

					<p>KÖTIVIZIG végez próbálkozásokat. A jövőben mindenképpen támogatni szükséges az ilyen jellegű kísérleti jellegű beavatkozások elvégzését, dokumentálását, értékelését és a gyakorlatban alkalmazható technológiai leírás kidolgozását.”</p> <p>KE-5: A Tisza II. osztályú hajóút és a KÖTIVIZIG ennek folyamatos fenntartására vonatkozó kötelezettsége kiegészítésként bekerült a tervbe. Az övzátányok elbontásával érintett puhafás ligeterdőkre kitért a tervekészítő.</p> <p>KE-6: A megfogalmazott javaslat bekerült a tervbe, néhány mondatot szó szerint idézünk. V53 előírás-javaslatot törölve lett.</p> <p>KE-8: A 10 méteres előtérben lévő kubikoknál elsődlegesen az árvízvédelmi célok a meghatározóak kiegészítés bekerült a tervbe.</p> <p>KE-11: A sziki kocsord állomány további sorsáról a természetvédelmi hatóság határozata rendelkezni fog. Az áttelepítésre valóban számos alkalmas termőhely található a táji környezetben.</p>
Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal, Földművelésügyi és Erdőgazdálkodási Főosztály	- levél, és/v. email értesítés - kifüggesztés - honlap - egyeztető fórum	Igen (Ne kommunikációs célcsoport legyen az államigazgatási szerv, hanem a készítésbe legyen bevonva. Inkább keretterv, és nem fenntartási terv: - hiányzik a veszélyeztető tényezők jelentősége és %-os értéke; - a KE-3-ban több helyen van „pontosítás alatt” kifejezés; - a tervekészítéshez nem volt használva az OEA. - különböző erdők elkülönítetlenül szerepelnek; - elnagyolt, szakszerűtlen, pontatlan, erdészeti szakember bevonása indokolt. Keményfás erdők szerepeltetése indokolatlan az érintettség esetén. Nincsenek felsorolva az érintett	levél	részben	<p>A 275/2004. Korm. rend. 4.§ (4) alapján a területileg illetékes államigazgatási szervek a kommunikáció célcsoportjai, akikkel a tervet egyeztetni kell a készítés során. Ez jelen terv esetében is megvalósult.</p> <p>A veszélyeztető tényezők táblázat hiányzó adatait a tervekészítő pótolta. A „pontosítás alatt” lévő adatok pontosítva lettek.</p> <p>A KE-3 kezelési egység lehatárolásánál a 2015-ben elvégzett terepi felmérés adatait (1:10 000 felbontású élőhelytérkép készült) vettük figyelembe, tehát a legfrissebb adatokat. Az erdők jelenlegi kiterjedéséről ez a térkép adja biztosítja a legfrissebb adatokat. A kezelési tervet megalapozó dokumentáció jogszabályban előírt tartalmi és formai követelmények alapján készült (275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet 13. sz. melléklete).</p> <p>A Keményfás ártéri erdők (J6) élőhely (Ánér 2011) 0,36% arányban van jelen a Natura 2000 területen. Kocsányos tölgyesek nagyobb arányban vannak, de ezek nagy része az Óshonos fafajú keményfás jellegű</p>

		<p>erdőrészek.</p> <p>Nem védett területen nem mutathatnak túl az előírás javaslatok a közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek megőrzésén.</p> <p>Az önkéntes vállalásokat célszerű lenne védettségi fokként elkülöníteni.</p> <p>Hibás körzeti erdőterv adatok is vannak.</p> <p>Amely védett vagy Natura 2000 terület esetében nincs természetvédelmi kezelési terv, ott az Adattár minősül annak.</p> <p>A fenntartási tervnek igazodnia kell az erdőterv rendeletekben foglaltakhoz.</p> <p>Támogatási jogcímeket aktualizálni kell.</p>			<p>erdők (RC) élőhelyhez tartozik. Utóbbi nem közösségi jelentőségű élőhely, míg az előbbi (J6) a Keményfás ligeterdők nagy folyók mentén Quercus robur, Ulmus laevis és Ulmus minor, Fraxinus excelsior vagy Fraxinus angustifolia fajokkal (Ulmenion minoris) közösségi jelentőségű élőhelyhez sorolt vegetációtípus, de a Közép-Tisza (HUHN20015) kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület vonatkozásában nem jelölő élőhely.</p> <p>A két „erdős” kezelési egység (KE-3 és KE-13) alapján 62,73% az erdősültség a teljes területre vonatkozóan. A megalapozó élőhelytérkép az előző körzeti erdőtervezés óta önerdősült területeket és az engedély nélkül létesített erdőket is felmérte, ezért a tervkészítő nem érti, hogy miért lennének ezek az úgynevezett „bizonytalan erdő adatok” pontatlanabbak, mintha az Országos Erdőállomány Adattár adatainak felhasználása alapozta volna meg a kezelési egységek lehatárolását.</p> <p>A 2016. évi Közép-Tiszai erdőtervezési körzeti erdőterv rendelet tervezetét nem volt lehetőségünk felhasználni a terv készítése során.</p> <p>A Natura 2000 támogatási jogcímek aktualizálása megtörtént.</p> <p>A körzeti erdőtervekre vonatkozó listát felülvizsgáltuk, ill. a fenntartási tervben a hivatkozott adatokat ennek megfelelően javítottuk.</p>
NEFAG Zrt.	<ul style="list-style-type: none"> - levél, és/v. email értesítés - kifüggesztés - honlap - egyeztető fórum 	Igen (Erdészeti tevékenység, mint veszélyeztető tényező átfogalmazása, vagy törlése. Lehessen NNY a NNY után.)	fórumon	részben.	Az Egyéb erdészeti tevékenység (B07) törölve lett a veszélyeztető tényezők közül.
Egererdő Erdészeti Zrt.	<ul style="list-style-type: none"> - levél, és/v. email értesítés - kifüggesztés - honlap - egyeztető fórum 	Igen (kéri belátni, hogy az özönnövények visszaszorítása lehetetlen. Nem érti a nemesnyárral szembeni ellenszenvet. Javasol nevezéktani javításokat, szakmai pontosításokat. Javasol különbséget tenni ártéri és nem ártéri holtfa között.)	levélben	részben	Az özönnövények visszaszorítására számos sikeres példát lehetett látni 2015-ben a terepi felmérések alkalmával a Natura 2000 területen. <p>A nevezéktani hiányosságok korrigálva lettek.</p> <p>Hullámtéri környezetben elsősorban az álló holtfa meglétét tartja a tervkészítő szükségesnek, ezért az E17 kezelési előírás-javaslat került a tervbe, ami csak az álló holtfa meghagyását javasolja.</p>

					A B02.04 jelű veszélyeztető tényező törölve lett a veszélyeztető tényezőket felsoroló táblázatból.
DALERD Délalföldi Erdészeti Zrt.	- levél, és/v. email értesítés - kifüggesztés - honlap - egyeztető forum	Igen (sérlelmezi az erdőgazdálkodást, mint veszélyeztető tényezőt, ne legyenek kizárva az állami erdészetek a Natura támogatásból, kéri figyelembe venni a 05930-6/2011 erdőtervet, különválasztani a védett és nem védett előírásokat, valamint a tájidegen és invazív fajokat, a madárvédelmi irányelvnek megfelelő szövegek külön jelenjenek meg, kéri figyelembe venni a EHVF/49/1/2011 iktatási számú miniszteri határozatot, javasolja a kubikgödrök megszüntetését)	levélben	részben	Az Egyéb erdészeti tevékenység (B07) törölve lett a veszélyeztető tényezők közül. Az agrártámogatási rendszerek vonatkozó részére módosítási javaslat épült be a tervbe. A 05930-6/2011 –es iktatási számú erdőterv kiadási határozat tartalma véleményünk szerint beépült az erdőtervbe, ezért a tervkészítő csak magára a hatályos erdőtervre hivatkozik. A védett természeti területekre, illetve a Natura 2000 területekre vonatkozó önkéntes előírás-javaslatok elválasztását a tervkészítő nem látja szükségesnek. A javaslatok egy része a meghivatkozott jogszabályok alapján védett természeti területen kötelező érvényűek, de ezeket a felsorolt jogszabályok részletezik. „A spontán módon terjedő inváziós fajok terjeszkedése elsősorban a puhafás ligeterdőkben jelent gondot.” mondat törölve lett a B02.01.02 jelű veszélyeztető tényező hatásokat tagláló részéből. Az erdőtelepítés és erdőfelújítás fogalmak helyes használatát a tervkészítő ellenőrizte, javította. „Az erdei élőhelyek megóvandó természetes tulajdonságai közé tartozik a fajgazdag cserje- és gyepszint” mondatot a tervkészítő nem találta a tervben, vélhetően ez a mondat más forrásból származik. A EHVF/49/1/2011 iktatási számú miniszteri határozat tartalma beépült a körzeti erdőtervbe. Az erdőtervet pedig meghivatkoztuk a kezelési tervben (Kötelező előírások és korlátozások pontnál - KE-3). A tervkészítő úgy gondolja, hogy nincs ütközés az önkéntesen vállalható előírás-javaslatokkal, mivel azok nem írják fölül automatikusan az erdőtervben foglaltakat. A kubikgödrök problémájára az önkéntesen vállalható előírás-javaslatok közül az E03 alkalmazása jelentene megoldást a tervkészítő véleménye szerint.
Nemzeti Agrárgazdasági Kamara Jász-Nagykun-Szolnok	- levél, és/v. email értesítés - kifüggesztés - honlap	Igen (A terv célkitűzéseiben is gyenge, rossz,	fórumon, levélben	részben	A nagy szarvasbogár nem jelölő faj a területen, ezért nem szerepel a felsorolásban. A tavi denevér jelölő, ezért szerepel a

<p>megyei Igazgatóság</p>	<p>- egyeztető fórum</p>	<p>ellentmondásos, túlzó. Meggkérdőjelezi, hogy a javaslatok, javaslatok maradnak. Ne akarjon a terv a védett területekre vonatkozó szabályokat áttenni a Natura területekre. Anyagi források mellérendelése fontos lenne. Nemesnyár fontos, ne akarjuk lecserélni. Fenntartható gazdálkodást kell megvalósítani. Levélben részletes kritika: általa hibának tartott, módosításra javasolt részek idézése, javaslatok agrártámogatásra.)</p>			<p>felsorolásban. A nagy hőscincér, a skarlátbogár, a tavi denevér és a nagy szarvasbogár törölve lett a B02.01.02 jelű veszélyeztető tényező által érintett fajok közül. 17. oldal: A „mezőgazdasági és erdészeti tevékenységből származó diffúz talajvízszennyezés (H02.06)” nevű és jelű veszélyeztető tényező ebben az esetben nem vonatkozik az erdészeti tevékenységre. A táblázat ugyanazon sorában három cellával jobbra szereplő magyarázatból ez egyértelműen kiderül. 18. oldal: A kezelési feladatok meghatározása – Általános célkitűzésekből idézett bekezdésénél sem a tervben, sem a hivatalos http://natura2000.eea.europa.eu/Natura2000/SDF.aspx?site=HUHN20015 internetes címen nincs kiemelés. A tervekészítő aggályosnak látja, hogy a véleményező azt a látszatot kelti, mintha a tervekészítő nem vette volna figyelembe a terv készítése során a célok (talán) hierarchiáját meghatározó kiemelést. A kiemelés valójában a véleményírótól származik. A „a területen található erdők esetében javasolt a véderdő funkciót előtérbe helyezni a gazdasági rendeltetéssel szemben.” mondat törlésre került. Hullámtéri környezetben elsősorban az álló holtfa meglétét tartja a tervekészítő szükségesnek, ezért az E17 kezelési előírás-javaslat került a tervbe, ami csak az álló holtfa meghagyását javasolja. 23. oldal (KE-3): Azért kerültek csak természetvédelmi célú intézkedések megfogalmazására, mert a kezelési terv alapvetően természetvédelmi célok megvalósítására vonatkozik. 25. oldal: „A gazdálkodók számára ezek az előírás-javaslatok a jelen terv alapján kötelezettséget nem jelentenek, betartásuk csak támogatási programokon keresztül, önkéntes vállalás formájában válhat csak kötelezővé.” Az idézet a terv a 3.2.1. Élőhelyek kezelése (Kezelési egységek – KE) fejezetben szerepel. A tervben ugyanakkor a támogatási</p>
---------------------------	--------------------------	---	--	--	---

					program módosítását javasolja a tervekészítő. 44. oldal: 3.2.3. Fajvédelmi intézkedések fejezetben a felsorolt fajok törölve lettek. 56. oldal: A tervekészítő javasolta a támogatási program módosítását.
Csongrád Megyei Kormányhivatal, Élelmiszerlánc-biztonsági és Földművelésügyi Főosztály, Földművelésügyi Osztály	- levél, és/v. email értesítés - kifüggesztés - honlap - egyeztető fórum	Igen (Nagyvízi mederkezelési tervvel való összehangolás, hullámtereken a vízügyi szempontok elsődlegességének biztosítása. Aljnövényzet állati erővel való karbantartása, agrártámogatási rendszerek újrászabályozása, nem egységes szabályok kidolgozása, széleskörű társadalmi párbeszéd kezdeményezése.)	levélben	részben	A 83/2014 Korm. rendelet hivatkozása bekerült a tervbe. A KE-3 kezelési egységénél a tervekészítő kitért a két terv összehangjának kérdésére is. Az „állati erővel” történő karbantartást (extenzív legeltetés) a tervekészítő alapvető fenntartási lehetőségnek javasolja. Ez kihangsúlyozásra került a tervben. Az agrártámogatási rendszerek módosításával kapcsolatban javaslatot tett a tervekészítő.
Csongrád Megyei Kormányhivatal, Környezetvédelmi és Természetvédelmi Főosztály	- levél, és/v. email értesítés - kifüggesztés - honlap - egyeztető fórum	Igen (kéri megadni a veszélyeztető tényezők jelentőségét és területi arányát, javasolja szétbontani a KE-3-at, a Mepar parcellák felsorolását kéri törölni, kéri az írásjelek használatának felülvizsgálatát)	levélben	részben	A veszélyeztető tényezők arányát és jelentőségét a tervekészítő beillesztette a táblázatba. A KE-3 bontása megtörtént. A Mepar parcellák felsorolását a tervekészítő törölte.
Csongrád Megyei Kormányhivatal, Földhivatali Főosztály	- levél, és/v. email értesítés - kifüggesztés - honlap - egyeztető fórum	Igen (Köszöni, hogy a fenntartható fejlődés alapelemei megtalálhatók a tervben. Üdvözlí a termőföld védelmet, javasolja az ingatlanügyi hatóság előírásainak, ajánlásainak beépítését a tervbe. Minden változás a gyengébb termőföldeken legyen. Foglalkozni kell érdemben a termőföldek védelmével.)	levélben	igen	A terv célkitűzéseit, eredményeit és javaslatait is figyelembe véve a Csongrád Megyei Kormányhivatal Földhivatali Főosztálya által megfogalmazott szempontok jól illeszkednek a tervben megfogalmazott véleményekkel, eredményekkel és javaslatokkal. Az érintett területrendezési terveken keresztül a felvetett alapelvek a tervekészítő véleménye szerint érvényesülni fognak a Natura 2000 területet érintő konkrét beruházások során.
Bács-Kiskun Megyei Kormányhivatal, Földhivatali Főosztály	- levél, és/v. email értesítés - kifüggesztés - honlap - egyeztető fórum	Igen (Figyelemfelhívás a 2013. évi CLXIX. tv. egyes szakaszaira. Támogatja a gyommentesítést, a	levél	részben	A felszíni vizek esetleges visszatartása a Natura 2000 területen nem érint átlagosnál jobb talajadottságú területeket. A parlagterületek kiváltásánál javasolt energia ültetvények

		vízvisszatartást, a zöldfelületek növelését, javasolja az energia ültetvényeket.)			telepítésével a tervekészítő nem ért egyet. Számos természetvédelmi problémát generálhat tájidegen fajok telepítése. Ezek: őshonos fajokkal történő hibridizáció, genetikai erőzió. Újabb inváziós fajok megjelenése.
Kunszentmártoni Járási Hivatal	- levél, és/v. email értesítés - kifüggesztés - honlap - egyeztető fórum	Igen (A célállapot megfogalmazásával, és a célállapot eléréséhez rendelt célkitűzések megállapításával egyetért.)	levél	nem	Nem tett módosítást igénylő észrevételt.
Jászkun Természetvédelmi Szervezet	- levél, és/v. email értesítés - kifüggesztés - honlap - egyeztető fórum	Igen (Kéri a szolnoki Szandai-rét Sportrepülőter elkülönítését, javasolja a KE-3 bontását, a KE-7-ben a nádgazdálkodást elengedhetetlennek tartja, észrevételt tett a KE-11 területéhez.)	levél	részben	A területen nádgazdálkodás végezhető. (V54) önkéntesen vállalható előírás javaslattal egészítette ki a tervekészítő a javaslatokat. A szolnoki Szandai-rét Sportrepülőter nem része a Natura 2000 hálózatnak. A KE-3 kezelési egység felbontása, így a nemes nyáras állományok elválasztása megtörtént. A KE-11 kezelési egységhez tartozó sziki magaskórós élőhelyet megtaláltuk a terepi munkák során, de az állomány a Natura 2000 terület határán kívül esik.
Szövetség az Élő Tiszáért Egyesület	- levél, és/v. email értesítés - kifüggesztés - honlap - egyeztető fórum	Igen (Szükség lenne vezetői összefoglalóra, koncepcionális javaslatra, bátrabb változtatásokra, illeszkedésre a hullámtér rendezési tervekhez, felhasználóbarátabb tagolásra. Néha gyenge a szándék, egy-két szakmai korrekciót is javasol.)	levél	részben	Az átfogó koncepció és a társadalmi-gazdasági tágabb összefüggések komplex elemzése nem tartozik a terv feladataihoz, bár a tervekészítő is úgy látja, hogy bizonyos ellentétek-problémák megoldásához erre valóban szükséges lenne. A tartalomjegyzék hiányosságai javítva lettek. A Pityókai-holtághoz kapott pontosításokat beépítettük a tervbe.

3.4.3.2. A legfontosabb észrevételek, amelyek alapján a terv módosításra került:

Két új kezelési egységgel bővült a terv. Az *árvízvédelmi töltés gyepterületei* (és a töltésen futó földút) el lettek különítve külön kezelési egységbe a többi gyepterülettől, amit a speciális kezelési elvárások (árvízvédelmi feladatok) indokoltak (KE-12).

A *faültetvények*, amelyek két akácos folttól eltekintve nemes nyáras állományok, szintén külön kezelési egységbe kerültek (KE-13). Elsősorban az indokolta az elkülönítést a többi erdőterülettől, hogy a nemes nyáras állományokkal kapcsolatban az erdőgazdálkodók részéről rengeteg, nem a terv alapszemléletét támogató vélemény érkezett. Így az erősen problémásnak mutakozó nemes nyáras állományokkal kapcsolatos problémák el lettek különítve a többi erdőterülettől, melyekkel kapcsolatban jóval kevesebb és kevésbé negatív vélemény érkezett.

A 83/2014 Korm. rendelet hivatkozása bekerült a tervbe. A KE-3 kezelési egységnél a tervekészítő kitért a két terv összhangjának kérdésére is, így a vízügyi ágazattal a jelen kezelési terv, annak lehetőségein belül összhangba került.

Az észrevételek zöme a fenti három téma köré csoportosítható. Ezeken kívül számos ponton pontosításra és kiegészítésre szorult a terv.

Ezek közül a legfontosabbak:

- veszélyeztető tényezőket felsoroló táblázat hiányos volt
- fontos jogszabályi hivatkozások hiányoztak (főleg a vízügyi ágazattal kapcsolatosan)
- körzeti erdőterv rendeletek felsorolása hiányos és pontatlan volt
- az önkéntesen vállalható előírás-javaslatok átgondoltabbak lettek és törlésre kerültek a nem igazán releváns javaslatok
- élőhely-fejlesztési javaslatként legelőerdő mintaterületek kialakítása került be a két „erdős” kezelési egységhez (elsősorban a nagyvízi mederkezelési tervek élőhely-átalakítási terveihez kapcsolódóan, mint alapvető fenntartási lehetőséggel kapcsolatos tapasztalatszerzés okán).

AGRÁRMINISZTERIUM

Nyilatkozat

A HUHN20015 Közép-Tisza kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület Natura 2000 fenntartási terve megfelel az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X. 8.) Kormányrendelet 4. §. (4) bekezdésben foglalt tartalmi és formai követelményeknek. A Natura 2000 fenntartási tervet a Natura 2000 fenntartási tervek Szakmai Bizottsága elfogadta.

A HUHN20015 Közép-Tisza Natura 2000 területre vonatkozó fenntartási tervet, az agrárminiszter megbízásából, jóváhagyta:

Balczó Bertalan
természetvédelemért felelős helyettes államtitkár

Budapest, 2019. november 27.